

Summerville
Little Rock, Ark.

En liden
Handboof /

af

Krafttig Tröst /

Then

Man kan bruka emoot Döden / och
andra Ansächningar vthi Dödsnöden.

Sammandragen

Först på Latijn /

af

Then högberömdte Emangeliske Läraren
Johann Gerhard /

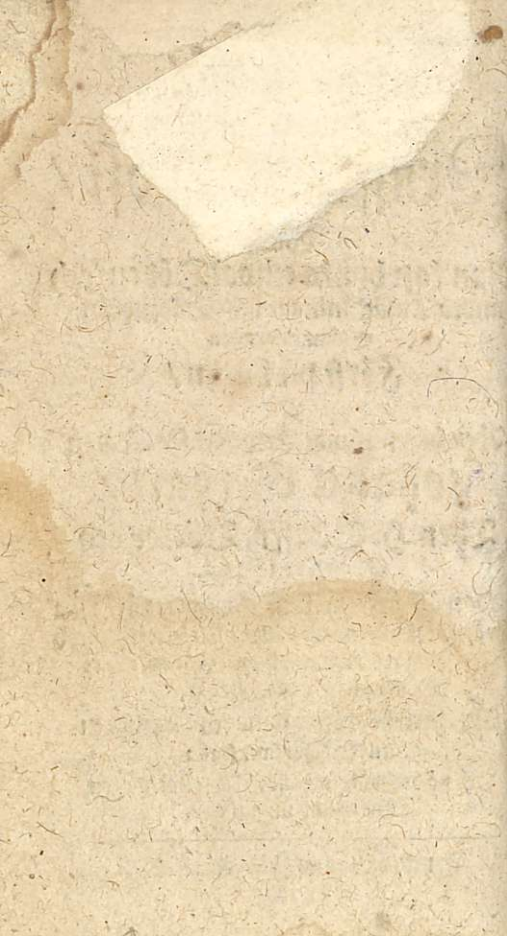
Then H. Skrifftz Doctor och
Professor i Jena.

Sedan aff honom fielff öfversat på Enste
Språket / och vthi någre ställen tilöft / jämwäl med
Christeliga Morgon-Affton-Rijm och andre
Böner och Sångar / förbättrad.

Nu them bedröfwadom och ångsligem
til Tröst förswenskad ;

Och på des wälmeenande Vthtoltares egen
Befosnad vthgången.

Tryckt i Åbo af Johan Winter /
Åhr 1679.

Gunstige gode Läsare.

Henna Boken/ som är
aff rijk och härlig Tröst/
hastwer iagh til then äns-
da vthtolkat / på thet
the Enfaldige / som sigh aff andra
Språk icke kunna betiena; the som
ängzlige och bedröfwade äro öf-
swer sina Synder / måtte finna
ther emoot en krafftigh Låfedom.
Söker altså intet annat medh det-
ta Wårck/ än Gudz Åhra/ och min
JämnChristeus och Nästas from-
ma/ gagn och goda vthi andeligh
måtto/ effter thet Pund som Gud
migh förlänt hastwer; förmodar
wißerligen at samma Guden/ skal
swårcka genom Ordet vthi the ras
Hierta/ som läsa henne/ och gifwa
dem then Helige Ande/ som honom
ther om bidia/ och medh samma
Helige Ande besigla thet; så at the

sigh stadeligen och fullfast ther
widh hålla kunna/och sigh ther aff
trösta. Jagh hade heller önskat/
någon annan hade sigh thetta Ar-
betet vppå tagit/ som mehra vthi
flukt kunde wara öfwad/ och bät-
tre Tid ther til haft: Men såsom
iagh intet kunnat förniina sådant
wara vnder händerna/ grep iagh
thet an i Herrans Rampn/ på
thet Gudz Församling ju för-
ja heller/ någon Nyttä ther aff få
mätte. Theßothan hafwer iagh
vthi öfwerfättiandet/ strängt hål-
lit migh widh Tystan/och icke thet
ringaste welat wjka ther ifrån;
dochlijkwäl hafwer iagh ibland
tilöft ljtet aff then Latinste Editi-
onen, hwarest iagh hafwer funnit
något / som bewefeligare och trö-
steligare kunde falla. Sedan haf-
wer iagh några fåå Skrifftenes
Språk infördt / som icke finnas
hwarcken i the Tyste eller Latinste

Editionerne, icke thes mindre fins
sielfwa Rummet citerat; förme-
nar migh altså/ icke hafwa giordt
illa/ i thet iagh/ förorsakad aff Au-
thore, sielfwa Gudz Ord infördt
hafwer/ hälst emädan han aff så-
dane Språk framdrager widlöff-
tigt/ och vthsuger Tröst til Läsa-
ren; Och thet åter igen för the en-
faldiga / som kan stee intet hafwa
Lägenheet/ at vpslå Språket i Bi-
belen/ måge the tå strax finna thet
för ögonen i Boken; hwarvthaff
trösten så myckit mehr kan tiltaga
och roota sigh vthi Hiertat/ än om
the sielfwa språket och Gudz Ord
intet singo läsa. Så hafwer iagh
och beflütat migh at skrifu på
thet aldreaenfaldigaste/ komman-
des ihogh thet för sagt är/ för the
Enfaldigas skull/ och theas som
anfächtas / som sucka och längta
effter Tröst/ som kämpa medh Sa-
tan/ medh För twiflan/ medh sielf-

we Döden / the äro intet nögde
medh Ordekruus / medh swassan-
de Taal: ett särat Samwete läkes
intet medh Mennistligh Wälta-
lighheet / Gudz Ordz enfaldige Plä-
ster måste göra thet bästa. Sam-
wemens Angest driffz intet vth ge-
nom Werldzlig Glädie / men Gudz
Ord / när wij det så vthi enfaldig-
heet / thet gläder med Krafft / frög-
dar och vpriffar Hiertat / wede-
rwecker Siälarna / och gör the en-
faldige wijfa. Dödzens försträckel-
se öfwerwinnes och fördrifwes in-
tet vthur Hiertat / genom konstigt
ihoopsatt Taal / vthan Gudz Anda
talar innerligh Tröst i Hiertat / at
wij ther igenom wardom frijmodi-
ge mitt i Döden. Sanningen blot
vthi Enfaldigheet framförd / är täck
och behagelig / blifwer snarare an-
tagen och trodd. Men blifwer hon
öfwerdragen / vthsincklad och vth-
stofferad / medh artigt och zjhrligt
Taal

Zaal/torde handa hon bleswe mis-
tänckt/ serdeles aff the Enfaldige.
På annat sätt måste man tala
medh Obootsfärdige / säkre och
hårdnackade Mennistior; Tröst
hörer intet för them. På annat
sätt medh förfrosade Hiertan /
swaga och betungade Samwe-
ten/ som längta effter Glädie-
Lio och Hugswalelse/ them lofwar
Gudh / at the skola få suga och
mätte warda aff thes Hugswalel-
ses Bröst / han lofwar hugswala
them/ såsom Modren hugswalar
någon: Modren hugswalar tro-
ligen/ hierteligen/mehr vthi Gär-
ningen än medh fåfång Ord;
Modren räcker Bröftet åth Bar-
net/ och medh Bröftet gifwer hon
Miölkten / then lättaste och nytti-
gaste Spys. Sådan Miölk/ som
Gudh lofwade genom Esajam
Propheten/ gaff ock Paulus sina
Corinther dricka / thet år / han

gaff och förehölt them then rätta
Läran om Christo/ medh enfaldi-
ge Ord/ then samme Enfaldighe-
ten fallar han ock dårachtigt taal/
i anseende til the Corinthers inbil-
lade höga Werldzliga Wiffheet.
Gudh låte thetta enfaldige och
swälmeente/lända alla Bedröfwa-
de/ Swage och Sorgbundne/ til
Hiertans Tröst/ til krafftig Hug-
swalelse / til Andans Frimodig-
heet i Christo Jesu! Amen.

Carlstadh
den 17. Octob.
1678.

Erland Broman
Superint. Carlstadiens.

Aucto-

Auctoris Förtal.

Huruwäl Döden är nu mera at-
 lem Menniskiom kunnog och
 gemeen bleswen effter Synda-
 fallet/ såsom skrifwit står: Hwilken är then
 thet lefwer och intet seer Döden* Jcethes
 mindre äro of zrenne Dödzens Omständig-
 heter owisa. Såsom 1. Tijden/ när man
 skal dö: thet är of ingen ting wisare än
 Döden / men ingen ting of owisare än
 Dödzstunden och Tjman. Wij låsom vithi
 the Evangeliske Historier om en Yngling i
 Nain,** och Jairi lilla Dotter / † som bles-
 wo döde vithi sine blomstrandande Åhr. Unge
 Folck giör sigb gemeenligen Hopp om ete
 långt Luff / men huru owist och bedrägeligit
 thet Hoppet är / wij ar dagelige Förfaren-
 heten ; wij see ju så många Unge / ja ännu
 flere Unge än Gamble dö. Thersföre ar
 thet dårachtigt / thet owisa / Membl. tin Luffs
 Förlängning för thet n isa / mera achta. The
 Gambla hafwa Döden ljta som fram för
 sigb / in the weta sigb intet länge på natur-
 ligt sätt kunna lefwa / them Unge smy-
 ger och ställer Döden effter på Nyaaen. Nu
 måste man mehr fruchta sigb för then Siend-

den som kommer enom baal på Ryggen / än
then som tråder of vnder Ansichter.

2. Så är of ock Orten owis: Hwarest
wij döds skolom / wij wetom icke på hwadh
Ort eller Ställe Döden kan öfwerfalla of.
Thersöre är the säkrast at wij vthi all Rum/
i Huset / vthe på Markene / på Gatan / och
i Sängen wänta Döden.

3. Så ar of sättet owist . ty Menniskian
weet intet / om hon skal igenom en Brädd
hädantallas / eller länge til Sängz liggia /
om hon oförmodeligen vthi Sömnem eller
Wakande / warder afffordrad / om hon på
ett naturligit sätt eller wäldsamueligen mä-
ste döds : at tu skal döds thet är wist men hwa-
rest / huru och när thet är owist.

Men hwarföre Gudh så hafwer förord-
nat / at these tre Dödzens Omständighee-
ter skulle of förborgade warda / thet kan en
Menniskia medh sitt Förnuft intet begri-
pa / ty thet synes som funde många vndwä-
sa then ewige Fördommelsen / om the wiste
the trene stycker / Rembl. När / Hwarest
och på hwadh sätt the döds skulle. Men
Gudh hafwer aff sitt allwisa Råd sådant
för Menniskian förborgat / på thet the medh
så mycket större Glijt skole wachta sigh för
Sna.

Synden; therföre behöfwer man icke så myc-
ket bekymbra sigh på hwadh Tjdh / på hwad
Ort / och på hwadh sätt man skal döds / vthan
aldramäst ther om / hvar man effter Döden
skal lända och hamna. Så emedan wij
weete at Menniskan igenom Syndenes
Dödh faller vthi then andra / thet är / then
ewige Döden / ty tienar of thet til godo at
wij the Tre Omständigheter intet wertom /

1. Ther medh at vpwäckia of til andeligh
Klofheet. Emådan Menniskan icke weete
när hon skal döds / som Jsaac säger / * och ther
hoos wist weete om hon i Synden skulle döds /
vthan föregängen Doot och Bättring / så är
hon then ewiga Döden vnderkastad. Så ach-
tar hon sigh billigt medh all Flåt / at Döden
icke öfwerumplar henne / och griper henne i
Synden / för än hon gior Doot och Bät-
tring / hon bereder sigh alt dageligen och sun-
deligen genom en sann Bättring til Döden /
på thet hon må vara beredd och stadig när
Döden öfwerfaller henne / icke annorlunda
än en Wandringzman förseer sigh wäl medh
behörigh Wapn och Wårja / när han igen
en fahrligh och faasligh Ekegh wandra skal.

2. Uppwäckes wij til goda Weret och
Gerningar. Om Menniskan wiste sin

Dödz-tijma wore hon försummeligare at giora thet gott är/ och skulle vpskiuta thet medh och spara til thes Dödz-tijman nalkades när-mare. Nu heter thet som Paulus säger. Medan wij nu tijdh hafwe/ lått of giora gott emoot hwar Man * Gudh hafwer aff then Orsak förborgat för of Dödzens Dagh at wij altidh skolom tänkia: Nu är han förhanden. Och sålunda thes iſtrigare meer bestija of om goda Gärningar.

3. At afwäria och berrdrifwa Synden. Om wij säkert wiste thet wij länge skulle lefwa/ wordom wij så mycket frimodigare til at synda/ och medh större Säkerheet fölgde Riddens Begärelser effter. Man seer nog-sampt för Ögonen/ hwadh thet fåfånga och bedrägeliga Hoppet at länge lefwa / hoos många vthrättar/ så hafwer HERREN Gudh äfwen thetföre fördolt för wår Ögon/ Dödz-sens Dagh/ på thet wij thet igenom skulle hafwa Återhåld at synda.

4. Til Guds Kärleets Befråmjelse. HERREN Gudh fordrar thet vthaff of / thet wij vthi en barnsligh Kärleet skolom honom riens. Men om Menniskan wiste hwadh tijdh hon skulle döds/jå omwände hon sigh så först/när hon såge Dödz-tijmā vara för han-

den/ och thet rå aff Fruchtian för Straffet/
hwar igenom skedde/ thet hon innet tiende
Gudh aff Barnsligh Kiärleek/ vthan aff en
Fräldoms Fruchtian: Ja om Wennistian
wiste sättet huru hon skulle döds/ wachtede
hon sigh thet förre med högsta flit/ och således
satte sigh emoot Gudz willia/ i stället wij da-
geligen skulle bidia: **HERR** skee tin willie.

5. Til dageligie Bidiande. Wij sko-
lom vpväckas at befalla oss i Gudz Händer
Affton och Morgon / ja alla Tider/ effter
Dödsens ryma är oss owis. Thet bör ingen
Dagh gå förbi/ medh mindre wij bidia Gud
om en salligh Ende/ på thet wij sedan kun-
nom ljta som påminna Gudh/ när thet kom-
mer på then sidste Andedrächten/ huru off-
ta och innerligen wij haswom bidie Gudh
ther om. Men huru skolom wij oss bereda
ther til/ at wij icke allenast gerna/ vthan och
gladeligen följa Gudh / när han kallar oss
til sigh genom Döden.

1. Wij skolom i tidh giöra Bät-
tring. Icke skiuta vp ther medh til sidste
Stunden/ när wij innet meer synda kunom/
vthan wij måste i tidh aff rå medh Synden/
medan wij ännu synda kunom/ elligst of-
wergifwa wij innet Synden/ vthan Synden
öfwer.

öfvergifwer öf. Thee är ganfka farliget/vp-
fkiuta Vättringen til fidska Stunden; icke
allenast för tidsens Örifcheet skul/ effter
mängen emoot Förmodan blifwer aff Dö-
den öfverfallen/ vthan och för then Örif-
cheeten/om man kan giöra en sann Boot och
Vättring: thee står at befahra man omvän-
der figh så icke vthaff en barnflich Tilför-
ficht / vthan aff Tråldomsens Fruchtan/
man må rädas thee man intet kan så befin-
na figh vnder Siukdomens fwåra Werck/
fom offra anfätter Mennefchian/ wedh så-
dant Tilftånd. Thee kunde hända/ at man
så fitt Hierta icke kunde så ftälla til Gudh
fom billigt borde/ när man för Ögonen feer
fin echta Mafa/ fina Varn/ fin Slächte och
goda Wänner/ för figh stå/ them han måste
förldra. Är Hiertat intet tilförende ifrån
them afwendt/ och til Gudh wände/ så lærer
thee på det fidska gåå fwåre.

2. Wij fole befljta öf om ett
gott Samwete. Then wäl lefwer/ han
Dödr och wäl. När tu något för Händer
hafwer så tänck alltidh thee hoos/ om tu och
wille giöra samma Gärning/ thee Döden
fculle öfverfalla tigh i samma Stunden.
Ett gott Samwete är alltidh gladt / jemwäl
och

och mitt i Döden / ewere emooe ett onde
Samwete är altyd i Fruchtan. Then som
syndar emooe sitt Samwete/hwadh gibr han
annat / än han intager sina argeste Fiender
vthi sitt hiertans Huuß medh hwilka han
nogh sedan får til at strjda och kämpa; Ge-
nom Synder emooe Samwete faller Wen-
nistian vthi then Andelige Döden. Huru
kan hans Siäl säkert stillas hädan så länge
han ligger vthi Synder emooe Samwete?
i synnerheet fordras

3. At wij sättie en stadig Förtrö-
stan / och all wår Förtröstan vppå
Christum. Wij skole fuller bestrjta oss om
ett gott Samwete / om en redelig Wandel / om
goda Werck och Gärningar / men ther vppå
skal wår Förtröstan intet grunda sigh vthan
allena på Jesum Christum.

Sådan trogen Förtröstan wärelas vthi
wår Hierta / beträffas och tiltager / när wij
the hugnelige Evangelij löfften oss dageligen
förehålla och påminna. Sannerliga / sannerliga
säger iagh eder / hwilken som hörer mitt Taal /
och troor honom som migh ländt hafwer /
han hafwer ewinnerligit lifff / och kommer
icke i Döden / vthan går ifrån Döden til
lifffwet. * Sannerliga sannerliga säger iagh

* Job, 5: 24.

eder/hwilken som gømer mitt Zaal/ han skal
 icke see Døden til ewigh tidh. * Jagh är
 Upståndelsen och Lifsuet/ hwilken som troor
 på migh han skal lefwa om han än dödh blef-
 we ** Vårt goda Samweres Rättfär-
 digheet är icke fullkomligh / emedan wij icke
 en fullkomligh lydno funnom goda Lagen/
 thesfore funnom wij of icke thes uppå för-
 låta emoot Døden/men Christus är starka-
 re och mechtigare än Døden/når wij förlåta
 of medh honom/ så blifw om wij emoot Dø-
 den behåldne. Sedan når Dødsstunden
 nalkas/ skolom wij ansee Christum / som
 Døden öfwerwunnet hafwer/ han hafwer
 lefwererat en fullomlig Betalning för våra
 Synder och återlöst of ifrån then ewiga
 Døden. The medh är then timmeliga Dø-
 den of worden en Ingång til thes ewiga
 Lifsuet. Men wij skolom och thes hoos see
 på Christi Exempel: ty såsom hans lefwerne
 warder of vthi vårt lefwerne för ett Exem-
 pel förhåller/ altså är Christi Affkedh ett e-
 xempel til vårt Affkedh ifrån thesna Werl-
 den/ och en rätte Schola til en saligh Dødh.

1. Christus hafwer vthi sin sidste Affton-
 måltidh fore för sin Dødh instichradt then
 helige Natwarden; altså skole och wij på

* Job. 8: 51. ** Job. 11: 25.

wår

vår sidste Reesa/medh ihenne Dyre Ræpen-
 ningen warda försedde. 2. Christus haf-
 wer i Sregården/på Olobergeret/och på Kor-
 set medh stoor Ziswer förrättat sin Bödn.
 * Allså skolom och wij bidia Gudh om wå-
 ra Synders Förlåtelse/och om then Helige
 Andes Tröst. 3. Christus hafwer gjorde
 ett Testamente/ sina Kläder hafwer han
 lembnat ihem som honom förskfestade; sin
 Moder befalte han Johanni at hafwa Om-
 wårdnat om. Så skole och wij beställa om
 våre Huus** Och alt i Richtigheet skälla.
 4. Christus hafwer bided för sina Fiender/
 så skola wij och aff Hiertat förlåta ihem som
 oss giora ondt. 5. Christus hafwer befale
 sin Siäl vthi sin Himmelske Faders Hän-
 der/ så skole och wij bidia medh David och
 säga: Vthi dina Händer befaller iagh min
 Anda/ tu hafwer migh ätherldst/ Herre/ tu
 trsfaste Gudh. † Genom sådan Hiertans
 Förtröstan på Christum Luffens Förste/ S
 Och andächtigh Bödn/ som kommer aff
 Troone/ warder Döden öfvervunnen. Thee
 weet Satanas wål / vår Saligheek affsag-
 de Fiende/ som hafwer Döden i Wåld I
 zherföre gior han sin högsta Sligt genom äth-

* Ebr. 5:7. ** Esa. 38:1. † Ps. 31:6. Skellige
 S Act. 3:15. I Ebr. 2:14.

Stilige swära Anföckningar och Grefkeller/
såsom igenom en stark Storm/ at vthblåsa
wår Troos rykande Weta/särdels vthi wår
ytterste/söker han wår Troo vthi wåra Hier-
tan at förqwåfwa. Och effter honom nog-
samt bekant är/ om han förlorat then sidska
Stanken / hafwom wi i Ewigheet wun-
net; therfore winlägger han sigh medh så
mycket större Macht vthi then sidska Kam-
pen of at öfwerwinna. Zy är of aff Nöden
at wi i tidh skaffa of widh Handen/ vthur
then Helige Andes Rust Kammar/ Andans
Swerd/ som är Guds Ord/ och iflädrom of
all Guds Harnest. * På thet wi måge
kunna emooftå i then onda Dagen/ och vthi
all ting beståndande blifwa. I sådan Me-
ning och vpsäch är närwarande lilla Boof-
skåle/ och the fromme Christne Hiertan til
Tröst/ aff migh försärdigat. Zhen gode Gu-
den gifwe of allom endelligen ett saligt Aff-
stedh/ som är the bästa Etenod som wi ifrån
Werlden taga funnom; och vprage of och
alle sina Vthwalde til sigh vthi en ewigh
Frögd och Glädie/ Amen.

* Eph. 6: 11, 12, 13.

I Jesu

I Jesu Namn!
En liden Handboock/
aff
Krafftig Tröst

Then man kan bruka emot Dö-
den och andra Anfächningar vthi
Dödsnöden.

1. Then Anfächtade.

Agh arme Meniskia/
är osörmodeligen och plög-
tigen befallen medh en swår
Siukdom / som iagh mär-
ker vara Dödzens förbed/
jätter mich altså före at
iagh skal wissertliga döds. *
Iagh känner på mich at
iagh thetta timmeliga Lijfwet / som Meni-
skian så tiårt år / förlåta måste / iagh lærer
öfwer gifwa thenna Werlden / som så hårlig
och skön beprydd är / och thenna min Kropp
Syddo afläggia / vthi hwilken iagh alt hjet
in til wandrat hafwer.

* 2 Cor. 1: 9.

2 Första Samtalet.
Tröstaren.

Betänck käre Broder / at tu icke är skapad til thetta obeständiga och skröpeliga / vthan til ett Ljff som ewigt och saligt är. In Gudh hafwer skapat Menniskionna til ewigt Ljff / och giordt honom til sitt Beläte / at han skulle vara sådana som han är * Betänck / at tu icke för thetta usla och Trälsamma / vthan för thet ewiga och frögderijka Ljffwet / som wij vthi Himmelen hafwa at förwänta / är aff Christo återlost worden. In thet är ett fast Ord / och i alla mätto wäl wärdt at man thet anammar : at Christus Iesus är kommen i Werldenne til at frelsa Syndare. ** Betänck at tu intet är aff then Helige Ande fallad genom Ordet til Christi Rike / för thetta

* 1. B. Mos. 1: 27. Wjffh. B. 2: 23.

** 1. Tim. 1: 15.

thetta korta och förgängeliga Ljfwet/
 wet/ vthan at tu skal vthur Nåd-
 dennes Rike/ in vthi Härlighee-
 tennes Rike/ vthur then strydande
 För samblingen/ och vthur then
 na Gämmerdalen / in vthi then
 Himmelsta Frögdesalen i sinom
 tjdh vptagen warda. En om wij
 allenast i thetta Ljfwet hafwa
 Hoppet til Christum: så äre wij
 uslast ibland alla Menniskior / *
 Så emädan tu nogsampt seer och
 märker / at tu genom then tim-
 meliga Döden / såsom igenom en
 Dör / nödwändigt gå måste til
 thet sanna Ljfwet / til hwilket tu
 aff Fadren skapad/ för hwilket tu
 aff Sonen igenlöst/ och til hwilket
 tu aff then Helige Ande är helgad/
 så förachta intet Gudz nådiga
 Råd h emoot tigh/ ** vthan fölg
 fast heller then Gudomliga Kal-
 lelsen willigt och gärna effter.

* 1. Cor. 15: 19. ** Luc. 7: 30.

2. Then Anfächtade.

När iagh täncker på Döden / som tilskun-
 dar och nu nalkas migh / så försträckes
 iag / thette Siendens faaslige och försträcke-
 lige skrepelse gör migh mycken Angest. Han
 ställer mig för Ögonen sin Bodd / neml. Syn-
 den / * Han hotar migh medh sitt trespiziga
 spiut / der han migh i Hiertat så wäl som för
 Ögonen afmålar / Suds Brede / Lagsens Å-
 tlagan / och mina mångsaldiga synders swå-
 ra Bårda / emedan Döden är Syndenes
 Löhn. ** och som Döden är för Syndenes
 skull kommen öfwer alla Meniskior ; alltså
 är han ock kommen öfwer migh. †

Tröstaren.

Jagh råder tigh här emoot tro-
 ligen / at tu effter föregången rätt
 Syndafänkle / och ther på fölgde
 hierteligh och innerligh Ånger /
 wänder tina Hiertans ögon til
 then / som på Korshens Tråd är
 för tigh döder / på thet tu icke skul-
 le döo then ewige Döden. Wändt
 bert

* 1. Cor. 15:56. ** Rom. 6:23. † Rom. 5:12.

bort tina ögon ifrån Dödsens
 vthwärtens Anseende / och wändt
 them til Christum / hwilken ge-
 nom sin Dödh hafwer nederlagt
 honom som Döden i wäld hade /
 thet är Diefwulen / och hafwer
 giordt them frj / som i alt sitt Les-
 swerne genom Dödzens Rådho-
 ga måste Trålar wara.* Han är
 worden wår Dödh en Förgift
 och Helwetet som medh sina Riäfs-
 tar widt emoot oss vpgapade / en
 Plåga.** Han är Bpståndelsen
 och Ljfwet / hwilken som troor på
 honom / han skal lefwa / om han
 än dödh bleswe / och hwar och en
 som lefwer och troor på honom /
 han skal icke döo ewinnerliga. †
 Såsom en sticken Geting / när
 han sticker sin Gadd emoot hårda
 Klippan / förloorar och fördärswar
 han honom; Alltså ock emådan

Dö:

* Hebr. 2: 14. 15. ** Hos. 13: 14. † Joh. 11: 25

Döden hafwer medh sin Gadd
 stungit på den rätta wår Salig-
 heez Klippa Christum Iesum/så
 hafwer han then och äfwen wäl
 förlorat/ lika som then ther mis-
 brukar sin Frjheet/warder henne
 therföre qwitt / förlorar och mi-
 ster ; Alltså är thet medh Döden/
 Döden hafwer misbrukat sin frj-
 heet som han hafwer fått genom
 Synden / öfwer och emoot hela
 thet Menniskliga Slächtet/ i thet
 han then oskyldiga HERren och
 Freljaren hafwer anfallit och dö-
 dat/therföre hafwer han ock måst
 sin Macht och Frjheet emoot öf-
 förlora och mista. Allt hwad Chri-
 stus hafwer sigh an- och uppåta-
 git/ thet hafwer han til wår Sa-
 ligheet fullbordat. Wårt Kiött
 som vthi alla Menniskior är medh
 Synd besläckiat/hafwer han sigh/
 doch vthan all Synd / antagit /
 thet

thet är / genom sin Heligheet ree-
nat: Wår Armodh hafwer han
vppå sigh tagit / och then samma
hafwer han vthi Himmelft Rikfe-
dom för wandlat. E: wen så / e-
mädan han hafwer tagit Döden
vppå sigh / så hafwer han ock then
samma vthi en sööt Sömpn för-
wandlat. Säsom nu vthi Aldam/
(thet är / för Synden skuld / som
wij aff Aldam är fde / jämwäl ock
för wår Werksynd / som wij dage-
ligen begå) alle döo / * och allesom-
mans Döden wardom vnderfa-
stade; Alltså skolom wij ock alle v-
thi Christo / Luffzens Förste / **
och Dödzens Segerrike Öfwer-
swinnare / genom Trona blifwa
leswande; thet of Christus JEs-
sus Luffzens Förste sielf / medh en
dnyr och högh Fedh tilswurit och
beträfftat hafwer / när han säger:

B

San

* 1. Cor. 15: 22. ** Apostl. Bern. 3: 15.

Sannerliga/ Sannerliga säger
 iagh eder: Hwilken som hörer
 mitt Taal / och troor honom som
 migh sändt hafwer / han hafwer
 ewinnerligit Liff / och kommer icke
 i Döden: vthan går ifrån Dö-
 den til Liffwet. * Och åter igen:
 Sannerliga / Sannerliga säger
 iagh eder / hwilken som gömmer
 mitt Taal / han skal icke see Dö-
 den til ewigh Lijdh. ** Troo man
 allenast tin H Erre och Frelbare
 Jesu Christo / som sielswa San-
 ningen är. † Sätt Troo til hans
 Tilsäffelser: Twisla ingalunda
 vthan troo fasteligen hans dyra
 Gedh: Himmel och Jord skola
 förgååß / men Christi Ord skola
 icke förgååß. S

3. Then Anfächtade.

Agh påminner migh mina Synder
 theiagh i alla mina Liffsdagar begån
 * Joh. 5: 24. gi
 ** Joh. 8: 51. † Joh. 14: 6. S Luc. 21: 33.

gie hafwer / the swäfswa migh icke allenast
 för Ögonen / vthan bedröfwa och ängsla
 migh. En iagh är icke allena i syndig Säd/
 aflad och född : * Vthan iagh hafwer then-
 na Arffhynden / medh fast många grofwa
 och swära Synder och Skulder / heela min
 Liffstidh öfwer / tilöft och öfwerhoopat ;
 huru kan iagh giöra migh thet Hoppet / at
 Gudh skal vara migh nådigh / effter iagh
 så grofft och offra hafwer förtörnat honom ?
 Huru kan iagh vthi min Dödsängest / fatta
 en stadigh tröst / helst effter Döden är mi-
 na Synders rätta Lödn / och ther til medh /
 en Ingång och Begynnelse til then andra
 och ewige Döden / them nembligen / som
 sigh medh Gudh icke försonat hafwa ?

Tröstaren.

Beståda Christum medh tins
 Hiertans och Trones ögon / be-
 grunda huru han hänger på Kor-
 sens Trädä / huru mildeligen han
 vthgiuter sitt rosenfärgade Blod /
 för tina Synder / hwilket är en

dnr Betalning/ som han för oss
 vthgiffwit hafwer. Jesu Chri
 sti Gudz Sons Blodh reenar oss
 aff alla Synder.* Han är För
 soningen för våra Synder / icke
 allenast för våra / vthan ock för
 hela Werldennes.** Ur han För
 soningen för heela Werldenne
 Synder/ så är han ock Försonin
 gen för tine Synder. Ty han är
 icke til den ånda kommen i Werl
 denna / at han skulle låta tieng
 sigh/ vthan til at tiena och gifwa
 sitt Liff til Återlöfning för mång
 ga.† Och på thet ju icke något
 Twifwelsmåhl här öfwer vthja
 ditt Hierta vpstiga eller lembna
 måtte/ si/ så hafwer en Engelo
 som är en sanfärdig Ande/ bracher
 oss thet aldrughneligaste och trö
 steligaste Namnet Jesus / hvar
 neder på Jorden aff Himmelen
 for

* 1. Joh. 1: 7. ** 1. Joh. 2: 2. † Matth. 20. 28

som är Sanningenes Thron och Säte. Och är thet Namnet gifwit vår Medlare / förz än han af-
 lat wardt i Moderlifwet. * Hwad betyder nu Iesus annat / än en Frelfare? Thet Namnet är ju Christo therföre gifwit / effter han frelsar sitt Folck ifrån theras Synder. ** Sij thenna är Gudz Lamb som borttager Werldenes Synder. † Thenna är then tro-
 gne Frelsaren / Iesus Kristus / som til then ända är kommen i Werldenna at frelsa Syndare. Sij thenna är then ena och ewiga Nya Testamentens öfwerste Präst / som hafwer gifwit sigh sielff förlof til Gåfwo och Offer / Gudi til then sööt Lucht. † Thenna äret / hwilkens Blodh är uthguttit för mångom til Syndernas Förlä-
 telse.

B 3

telse.

* Luc. 1: 31. ** Matth. 1: 21. † Joh. 1: 29.
 † 1. Tim. 1: 15. † Eph. 5: 26.

telse. * Thenna äret/hwilken wå-
 ra Synder sielff offrade i sin Lef-
 men på Träa. ** Han är sargad
 för våra Missgärningar skull och
 Nagen för våra Synder skull/
 Näpsten ligger vppå honom / på
 thet wij skulle Frjdh hafwa / ge-
 nom hans Såår äre wij heelade/
 Herren fastade alles våra Syn-
 der på honom. † The äro såsom
 en stor Flodh honom öfverkom-
 ne och öfverfalne / Thenna JEs-
 sum / som aff ingen Synd wiste/
 honom hafwer Gudh för of-
 giordt til Synd / på thet wij skul-
 le wara Gudz Rättfärdigheet ge-
 nom honom. § Thet är / alla wå-
 ra Synder hafwer Gudh tilrä-
 knat honom / och våra Synders
 Straff hafwer Gudh lagt vppå
 honom / han hafwer giordt ho-
 nom

* Matth. 26: 28. ** 1. Pet. 2: 24. † Esai
 53: 5. 6. § 2. Cor. 5: 21.

nom til ett Offer för våra Syn-
 der. Thetta Fadrens Råd och
 Wilja hafwer Christus icke vthi
 den ringaste mätto / emooi sträf-
 wat / vthan sin Himmelske Fa-
 ders Wilja hierteligen gärna ful-
 bordat. Sj! iagh kommer / i
 Booken är skrifwit om migh / tin
 Willia / O Gudh gör iagh gerna /
 och tin Lagh hafwer iagh i mitt
 Hierta.* Ja / mehr än gerna /
 hafwer han giordt Gudz Willia /
 och hafwer sigh sielff för våra
 Synder gifwit. † Han hafwer
 oss älskat / och oss kärleek gifwit
 sigh sielff vth för oss / †† Han sä-
 ger: iagh måste medh en Döpelse
 döpas / och huru ängzlas iagh / in
 til thes hon fullbordat warder. S
 Thet war Korkeks och Ängestens
 Doop / vthi hwilket vår aldranä-

B 4

diga-

*Psal. 40:8. 9. † Gal. 1:4. †† Cap. 2:20.
 Luc. 12:50.

digaste Frelfare / aff omäteligh och
 outhsäjeligh Kärleek emot oss /
 så willigt låtit sigh nederfänckia.
 Kärleken war thet / som så äng-
 stigade honom och til Lijdandet
 drogh. Under hwilket hans Lij-
 dande / ehuruwäl the uthwärtas
 Kroppsens Plågor / Sweda och
 Wärd / ganska stora woro / så
 war doch alltidh hans innerliga
 eldbrinnande Kärleek til oss myc-
 kit större / förmedelst hwilken han
 war willigh ännu myckit mehra
 och swärare / för våra Synder /
 lida och uthstå / om hans uth-
 ständne Lijdande icke hade giordt
 tilföllest / och warit en fullkomligh
 Betalning och Försoning för vä-
 ra Synder: Men wij hastwom
 ingen Orsaak / neij icke den ringa-
 ste / at twifla på hans fullgällan-
 de och fullkomlige Betalning. När
 HERranom är mycken Förlofs-
 ning /

ning / * Ja wiserligen är thet
 mycken Förlofning / effter han icke
 Dråpetals / vthan såsom en
 Ström / hafwer vthguttit sitt
 Blodh / vthur sine helige Fem
 Sår. † Han hafwer ju sielff på
 Korset roopat / at genom hans
 Lijdande och Dödh / wore nu alt
 fulkomnat. †† Thet aff är thet
 wist / at han hafwer fulkomligen /
 genom sigh sielff förrättadt våra
 Synders Reening: § Thet är :
 reenat oss ifrån dem / ¶ och medh
 ett Offer hafwer ewinnerliga ful-
 komnadt them som helige war-
 da / ¶¶ Han hafwer twagit oss aff
 våra Synder / medh sitt egit
 Blodh / ¶ sått förthenstull Troo
 til thesse then Helige Andes klara

B 5

och

* Psal. 130: 7. † Bernb. Serm. 22. col.
 554. †† Joh. 19: 30. § Eph. 5: 26. Tit. 2:
 14. ¶ Hebr. 1: 3. ¶¶ Cap. 10: 14. ¶ Bpp.
 B. 1: 5.

och tydelige Ord / och halt i titt
 Hierta otwifwelachtigt så före /
 at en fullkomligh Betalning / för
 tina Synder är skedd / genom JEsu
 Christi Lijdande och Dödh.

4. Then Anfächtade.

RAn seer Kristus hafwer lofwat för Arff-
 synden allena at betala / och iagh altså
 måste sielff betala och plichta för mina
 Wärfsynder / eller för them i Ewigheet brin-
 na i Helwett. Ehuruwäl iagh wisseligen
 troor / migh wara twagen och reenat ge-
 nom Christum ifrån Arffsynden ; icke deste
 mindre ångsta och tryckia mig mina Wärf-
 synder / dem iagh ganska många i min Lifs-
 tidh begånget hafwer / the ther många och
 swåra äro / för hwilka iagh är skyldigh til en
 ewigh Fördömmelse.* Apostelen sätter e-
 emoot hwar andra / then första och then ye-
 tersta Adam / thet är / Christum. † Allså
 warda Christi Wålgärningar / sigh innet
 längre sträckandes / än til at betala then
 Syndaskulden som wij aff Adam på oss
 ärffdi hafwom. En annars Skuld haf-
 wer

* Rom. 5: 18. † 1. Cor. 15: 45.

wer kunnat blifwit betalt genom en annars
Betalning / men vår egen Skuld måste
ock aff oss sielff betalas.

Tröstaren.

Ingalunda så / vthan Jesu
Christi Gudz Sons Blodh renar
oss aff alla Synder. * Icke alle-
nast ifrån then Synden / som oss
aff Adam påkommen är / vthan
och ifrån the Synder / som wi
sielfwa ther til giordt hafwom.
Gudh hafwer satt Christum för
en Nådestool genom Trona i hans
Blodh. † Til thenna Nåde-Thro-
nen / kunnom wi framtråda med
en sann Troo / och så offta som
Syndennes swåra last oss trycker /
få Syndernas Förlåtelse / och
blifwa försonte medh Gudh. Lätt
oss trösteliga framtråda til Nåde-
stolen / förmanar oss then helige
Apostelen / at wi måtte få Barm-
her-

B 6

her.

* 1. Joh. 1: 7. † Rom. 7: 25.

hertigheet / och sinna Nåd / på
 then tidh oss Hielp behöfwes. *
 Swadh wore thet för en Förlof-
 ning och Försoning / om Christus
 allenast för ett slag; Synd hade
 betalt / och wij icke des mindre
 skulle wara förplichtade / och för-
 bundne för the andre Synder /
 som mycket fleere och mycket större
 äre / sielfwa at betala? Then För-
 lofningen / som igenom Christum
 är stedd / är intet så ofulkommen /
 så styckad och stympad / vthan ett
 Offer hafwer han för Synden of-
 rat / som ewinnerliga geller / och
 genom ett Offer hafwer han e-
 winnerliga fulkomnat them / som
 helige warda / och en fulkomligh
 Syndernas Förlåtelse förwerf-
 wat. Ther nu sådan Förlåtelse
 är / ther är icke meer Offer för
 Synden: † Behöfwes altså in-
 tet

* Hebr. 4: 16, † Cap. 10; 12. 14. 18.

tet Offer och ingen Betalning
 meer: Om någon syndar/ så haf-
 wom wij en Förswarare när Fa-
 drenom/ Jesum Christum then
 rättfärdigh är. Och han är För-
 soningen för våra Synder/ icke
 allenast för våre; Vthan och för
 heela Werldennes.* Om wij så
 vthi en sann och rättstaffen Boot-
 färdigheet / erkänna och ångra/
 när wij aff Rökens Swagheet
 råka at falla i Synd/ så hafwe wij
 vår Tilflycht til vår Förswara-
 res Christi Förböön. Hwilken
 förböön hafwer sin starka grund
 och Krafft vthi hans Förtienst /
 och vthi hans fulkomlige tilfyllest-
 Görelse för oss. Sij/ emedan han
 en sådan fulkomligh och fultgäl-
 lande Betalning för våra Syn-
 der giordt hafwer; Alltså kan
 han hoos sin Himmelske Fader
 medh

* 1. Joh. 2: 1, 2,

medh så mycket större Krafft/ och
 effiertryck för oss bidia/ och för-
 swara / at icke Gudz rättfärdiga
 Doms / och hans strånga Rätt-
 färdighets brinnande Strålar /
 kunna träffa oss; effter Christus
 medh sin Nådes och Barmhertig-
 heets Mantel (hwilken han oss/ ge-
 nom sitt lidandes fulkomlige Be-
 stalning / förwerfwat hafwer /)
 wåra Synder öfwerstyler. * I
 ty blifwer och thenna Grunden
 fast orörligh/ at Iesus Christus
 genom sin Dödh/ såsom igenom
 thet Enda och rätta Offer för oss
 offerader/hafwer alla Syndaskul-
 der/(för hwilka Diefwulen/genom
 Helwetets Macht/ oss elliest medh
 rätta hade behållet fångna;) nu
 aldeles rensat/ vphåfwet och vth-
 slächt. † Förden skuld bekomma
 wij vthaff Christo och genom ho-
 nom

* Psal. 32: 1,

nom alla våra Synders Förlåtelse/ icke allenast Urffsyndens/ vthan och the andra Synders/ som wij thes vtom begånget hafvom/ hvarigenom den är fde Synnden/ storligen är tilöft * Lätt förthen skuld thetta tigh diupt vara i Hiertat insänkt / thet Apostolen flarligen lærer. Christus gaff tigh sielff för oss/ på thet han skulle förlofa oss ifrån all Drättfärdigheet. † Then Personen som för oss hafver betalt/ är oändelig/ effter han en san Gudh är/ hvarföre skulle icke hans Lijdande och Förtienst hafva en oändeligh Kraft? Huru kan något Synndsäär vara så dödeligit / som genom Gudz Sons Dödh/ hwilken Lijfwet är / icke skulle kunna heelas? § Huru kan någon Synndsfläck

* Aug. lib. 4. de Trinit. c. 13. † Tit. 2: 14.

§ Aug. lib. 1. de peccat. merit. & remiss. c. 13.

fläck wara så blodigh och weders-
stnggeligh/ then ther icke genom
Gudz Sons dyra Blodh skulle
kunna afftwättas?

5. Then Ansåchtade.

A En huru kan iagh blifwa deelachtigh
aff ihenna dyrbaraste och kosteligaste
Statten? Christus är fuller för alla Men-
niskior dödh blefwen: Doch kommer icke
Nyttan aff hans Dödh på alla; Huru kan
iagh wara fullwif ihet vppå/ at Christi
Wälgärningar komma migh til godo/hwa-
dan kan iagh weta/ at iagh sansfärdeligen
skal blifwa deelachtigh aff ihet Christus
medh sitt lidande och Dödh of förwärfwat
hafwer?

Tröstaren.

HERRN Gudh hafwer ju
lätit förkunna för tigh sitt glade-
liga och hugneliga Ewangelium/
och vthi Ewangelio tilbiuder och
skäncker han tigh alla sin Sons
Wälgärningar: Han vthräcker
sina

sina Händer hela Dagen til alla
 Menniskior.* Han biuder och kal-
 lar alla / han loftar alla til sigh;
 altså fallar han ock tigh / biuder
 och loftar också tigh gansta kärli-
 gen til sigh. Hwadh nu Gudh
 medh sin Barmhertigheets Hand
 tilbiuder tigh / tagh tu thet emoot
 medh en fast Troos Hand. Så
 svjda tu sträcker medh tin Foot/
 och framträder genom Trones
 Förtröstan / vthi HErrans tins
 Gudz Guda / så myckit kan tu in-
 taga och besittia. † HErren Gudh
 vthgiuter sin Barmhertigheets ol-
 lia / endast och allena vthi ett tro-
 git hiertas Kärille. § Så myc-
 kit vndfår och bekommer tu aff
 Gudz Wälgärningar / som tu v-
 thi titt troгна Hiertas Kärille
 kan

* Esaj. 65:2. † Bernh serm. 31. in Cant.
 col. 597. § Bernh. serm. 3. in Annunc.
 col. 113.

kan fatta och emottaga. In then
 samma lefwande Troon fattar
 Christum/ och vthi Christo Gudz
 Nåde/ Syndernas Förlåtelse och
 thet ewiga Ljfwet. Hör då nu/
 och tagh tigh til Hiertat / hwadh
 then HERren wittnar / som är
 sielff then ewige och oföranderlige
 Sanningen: Så älskade Gudh
 Werldena / at han vthgaff sin en-
 da Son/ på thet at hwar och en
 som troor på honom/ skal icke för-
 gåß / vthan få ewinnerligit Ljff;
 hwilken som troor på honom/han
 warder icke dömbd / * Vthan
 hafwer gifwit them allom Macht
 at blißwa Gudz Barn / som troo
 i hans Namn.† Thetta/ nem-
 ligen at wara Gudz Barn/ för-
 fattar och begräpper vthi sigh alt /
 hwadh ofß til then ewige Salighe-
 then nödigt är. In ärom wi
 Gudz

* Joh. 3: 16. 18. † Joh. 1: 12.

Gudz Barn / så ärom wij och aff
 Gudi födde / effter then Rökliche
 Födelsen intet giör of / vthan then
 Andeliga och Nija Födelsen / giör
 of til Gudz Barn. * Arum wij
 Gudz Barn / så hafv om wij och
 vthi Gudh i Himmelen en nådigh
 Fader. In huru skulle en Fader
 icke förbarma sigh öfver sine
 Barn? † Arum wij Gudz Barn / så
 hafver han ock gifvit of sin Helige
 Anda ; In så säger Apostolen :
 Alle the som drüfwas aff Gudz
 Anda / the äre Gudz Barn. In
 i hafven icke fädt Träldomsens
 Anda åter til Raddhåga : vthan
 i hafven fätt vthforade Barns
 Anda / i hwilkom wij rope Abba
 färe Fader. § Och åter igen : eff-
 ter i nu ären Söner / hafver
 Gudh sändt sin Sons Anda vthi
 edor

* Tertull. in Apologet. c. 17. † Ps. 103: 13.
 § Rom. 8: 14. 15.

edor Hierta/hwilken ropar Abba
 färe Fader.* Endtligen/ äre wij
 nu Barn/ så äre wij och Urswing-
 gar/nembligen Gud; Urswingar/
 och Jesu Christi Medarswingar:
 † In hwilken är en rätt Son/
 som icke tillijka och är Urswinge?
 alle theße dyrbare/rijke och mång-
 faldiga Wälgärningar/ twederfa-
 ras ofß vthi Christo Jesu/ och ge-
 nom Christum/ hwilken medh
 Trone boor vthi wärt Hierta. §
 Och genom henne warder han v-
 thi ofß / på andeligit Sätt födder.
 ¶ Uff then Orsaken / berömmes
 then helige Skriff / Trona / så
 offta och så högt. Sannerliga
 sannerliga säger iagh eder / säger
 Kristus/hwilken som hörer mitt
 Taal/ och troor honom/ som migh
 sändt hafwer / han hafwer ewin-
 ner-

* Gal. 4: 6. † Rom. 8:17. § Eph. 3: 17.
 ¶ Gal. 4: 19.

nerliget Luff / och kommer icke i
 Domen; Vthan går ifrån Dö-
 den til Luffwet. * Hwilken som
 troor på migh/han skal lefwa/ om
 han än dödh blefwo / och hwar
 och en som lefwer och troor på
 migh / han skal icke dö d ewinner-
 liga. † Hwilken som troor på
 migh/ aff hans Qwedh skola fly-
 ta lefwandes Watusströmar/ men
 the sade wär Frelsare om Andan/
 hwilken the så skulle/ som på ho-
 nom trodde. § Åter igen säger
 han: Hwar och en som troor på
 migh skal icke blifwa i Mörkret. ¶
 Förstå/han skal icke blifwa vthi D-
 förståndz Mörcker / vthi Synd-
 sens Mörcker / vthi then ewiga
 Dödens Mörcker / vthan genom
 Ordes Ljus skal han blifwa förd
 til det saliggörande Kunskaps och
 Tro

* Joh. 5: 24. † Joh. 11. 25. 26. § Joh.
 7: 38, 39. ¶ Joh. 12: 46.

Troones Liius/ och genom Troo-
 nes Liius wiydare til then sanna
 Rätifärdigheetz och ewiga Liff-
 sens Liius. Ja thet betynger Apo-
 stolen och Evangelisten Johannes
 klarligen/ at alt thet som skrifwet
 är vthi then Evangeliste Histori-
 en / om Christi Ord/ Gärningar
 och Lijdande/ thet är skrifwet/ til
 then Enda/ at wi genom Trona/
 skolom hafwa Liff i hans Namn.
 * In Gudh hafwer gifwet oss
 thet ewiga Liffwet / och thet Liff-
 wet är i hans Son. Then So-
 nen hafwer/ han hafwer Liffwet/
 och der aff wete wi at wi hafwe
 ewinnerliget Liff ; Effter wi
 Troo i Gudz Sons Namn. †
 Thet witna icke allenast Apostlar-
 na och Evangelisterne ; vthan och
 alla Propheterne/ bära Witnes-
 börd om Christo/ at hwar och en/
 som

* Joh. 20; 31. † 1. Joh. 5: 11. 12. 13.

som troor på honom / han skal få
 Syndernas Förlåtelse / genom
 honom; * Här vppå säger iagh
 til tigh / thet Paulus och Silas
 fordom sade til Fångewachtaren
 i Philippis / troo på HErran JE-
 sum / så blifwer tu och titt Huus
 saligt. †

6. Then Anfächtade.

Iagh hafwer offra hört huruledes män-
 ga göra sigh en såfång Inbillan om
 Troon / och såfängt berömma sigh / såsom
 hade the then rätta Troon: Hoo weet om
 iagh och kan skee ibland then Hoopen är?
 Huru kan iagh så försäkra migh / at min
 Troo är en sansfårdigh saliggörande Troo /
 och icke Troones döde och oduglige Beläte?

Tröstaren.

Försök och pröfwa tigh sielff /
 om tu äst i Troone / eller fanner
 tu tigh icke sielff / at Iesus Chri-
 stus

* Ap. Bern. 10: 43. † Ap. Bern. 16: 31.

stus är vthi tigh? * Thet fattas
 of intet wißa och ofelbara Tekn/
 hwar aff then sanne och saliggö-
 rande Troon kan kännas / pröf-
 was och äthskiljas ifrån en falsk
 Troones Formåtenheet / och thes
 falsta Beröm. In först är detta
 Troones rätta Egenstap / at hon
 gör Hiertat reent. † Och irach-
 tar ther effter / at Hiertat må
 rensat warda ifrån all Syndsens
 Dreenligheet: In emedan Troon
 medh stoor Ängslan längtar eff-
 ter Syndernas Förlåtelse; Så
 måste wißerligen en sådan Meni-
 skia / som then rätta Troon haf-
 wer / känna vthi sigh en alswar-
 sam och ostrymtad Änger och
 Ruelse för sina begångna Syn-
 der. Them Fattigom warder
 predikat Evangelium / säger Chri-
 stus: § Förstå them som Ände-
 lige

* 2. Cor. 13: 5. † Ap. Bern. 5: 9 § Matth. 11: 6.

ligen Fattige äro/ the som hungra
 och törsta effter Rättfärdigheten*/
 The ther ett bedröfwat Hierta
 och en förkrobat Andas Erjanom
 Gudi frambara och vposfra/ †.
 Beståda tigh vthi Gudz Lagz
 Spegel/ så skal tu få see tina
 Synders Jaastligheet. See på
 Mosi skynande Ansichte/ †† Så
 warder tu finnande tigh intet för-
 draga thet klara Steen / för
 Mörksens Gärningar skul. Viskå-
 da tigh sielff / och bese huru jäm-
 merligen Siukdomen hafwer til-
 pyntat tigh / som är ett rättfär-
 digt Syndenes Straff/ then wre-
 de Gudens Rätt/ och thet här til
 förde syndachtige Leswernes för-
 tiente Löhn. Then som för sinom
 Skapare syndar han måste kom-
 ma Läkiarenom i händer s. Eff-
 ter

* Matth. 5: 3. 6. † Ps. 51: 19. †† 2. B.
 Mos. 34; 35. † Syrach. B. 38: 15.

ter wå hafwa syndat emot Skap-
 paren; så är wår Halsa oß vthi
 Siukdom förbytt.* The som följade
 Rökens begärelse vthi Synd/the
 warda på Riöttet rüfsade; the som
 synda i Riöttet / the warda strä-
 fade på Riöttet. Huru offta och
 huru många gånger hafwer tu
 syndat Gud emot/med Tanckar/
 Ord och Gerningar? Huru trög
 och fallsinnigh hafwer tu varit
 til at fruchta Gudh/ och älska honom
 nom öfwer all ting? Huru för-
 summeligh hafwer tu varit i Bö-
 nen/ och vthi andra Gudeliga öm-
 ningar? Huru offta hafwer tu
 lätit bedraga tigh aff Satana
 förföra tigh aff Riöttet/ och förle-
 das aff Werldenne? The samme
 tina Lemmar/ som tu offta gifwit
 haf

* Aug. serm. 4. de verb. Apost. † Bernh
 serm. 43, de mod. ben. viv.

hafwer Dreenlighetene och Drätt-
 färdighetene til Tienst/ ifrån then
 ena Drättfärdigheetene til then
 andra *. The måste nu / effter
 Gudz rättfärdige Dom / plågas
 aff Wärf och Siukdom / besinna
 thetta och haf Unger och Ruelse
 ther öfwer. In om en rätt Syn-
 dennes fänkla förspörjes vthi titt
 Hierta/ så följer ofehlbart strax
 ther vppå en Samwek ångest/ och
 tu hatar sedan Synnenne mehr
 och mehr. Gudh wredgas alftwar-
 ligen öfwer Synnen; therföre
 måste ock tu / kännandes Gudz
 Wrede/ alftwarligen beklaga tigh
 och ångra tina Synder. Gudh
 straffar strengeligen Synnen/ der-
 före bör ock tu medh en hiertans
 Sorg straffa vthi tigh thet/ hwat
 medh tu finner tigh emoot Gudh
 hafwa syndat/ och begångit. Be-

C 2

sinna

* Rom. 6: 19.

sinna at H Erren Gudh är rätt
 färdigh* / och ödmjukastigh vnder
 Gudz mechtiga Hand †; See och
 icke allena på tinea vthwärtens syn
 der; vthan see på Springfällan
 til alt thet onda / nembligen / Ur
 synnen / hon är then ofända Syn
 den / som Gudh sätter i Liuset för
 sitt Ansichte s. Genom then sam
 ma äro alla Kroppens och Siälens
 nes Kraffter så förswagade / at
 vthaf tigh sielf och genö tina egna
 Kraffter / intet är beqvämlich nå
 got gott tänckia s / eller begynna
 myckit mindre fullborda / och af
 the Orsaker ästu Dödenom och all
 le Dödzens Förebådare / nemd
 bligen / allehanda Wederwärdiga
 heter / Eländigheter och Siufdö
 mar vnderkastader.

7. The

* Psal. 119: 137. † 1. Pet. 5: 6. s Psal.
 90: 8. 2. Cor. 3: 8.

7. Then Anfächtade.

Jagh besinner och besinner thet iagh icke
 allenast i Synden är aflad och född ;
 vthan ock thet oswan vppå min HERRE
 Gudh hwåra förtörnat har med mina mæn-
 ga och grofwa Synder. Jag tänner thetta
 icke allena/ vthan iagh ångrar thet ock så aff
 Hiertat/ men kan hända at thetta Ångren
 gör intet tilfyllest ; effter then icke är så
 stor / som Begärelsen war til Syndens
 Fullbordan. Kan altså icke heller wara
 en fullkomligh Betalning för mina Syn-
 der.

Tröstaren.

Det är fuller sant och en gång
 afwist/ at den Synndaångereren och
 den Samwetes Ångsten / som tu
 gaff Syndennes Rånklo besinner
 och os tigh/ aldrig swarar och är
 lika wichtigh emot Syndennes
 Swårheet och des Wederstingge-
 saligheet. In Herren Gudh/ som ige-
 nö Synden är förtörnat worden/
 E 3 han

han är thet oändeliga goda; Helvetes Plågor / som på Synnde förordnade äro / äre oändelig Straff: Huru skulle tu genom tin Ånger och Kuelse / kunna göra Gudz oändelige Rättfärdighet tilfyllest / eller stilla Gudz oändelige Brede? Men Christu hafwer thet samma giordt / det t genom tina egna Kræfter inte kunde tilwäga bringa. Han hafwer lefwereerat en oändeligh och fullkomligh Betalning för tin Synnder. Om tu hade kunna göra tilfyllest för tigh sielff aff tne egna Kræfter / och om tu had kunnat genom tin Ånger och tin Sorg / som tu öfwer Synnden hafwer / then affstafa; hwadh wort thet aff Nöden at sielfwer Gud Son skulle nederstiga aff Himmelen / och vthi sin antagne Men

niskelige Natur / så länge och så hårdt arbeta vnder Korsens svåra Last och Tunga? Honom hafwer tu Arbeite giordt vthi tinom Syndom / och honom hafwer tu Möda giordt vthi tinom Misgärningom*. Han hafwer trampat Prässen allena / och ingen aff Folket har varit medh honom †. Wachta tigh therföre medh all flit / at tu icke faller på sådanne Tanckar / som kunde eller måste tin Ringer och Sorg vara lifka stoor och lifka mechtigh medh Syndens Stoorheet och Wederstinggeligheet / vthan therföre fordrar HERren Gudh en sanfärdigh Syndenes Rängla och hiertans Ruelse ther öfwer / at tu må kunna erkänna och stönja / hwadh för en stoor Nådth thet är / at så Syndernas Förlåtelse genom Christum /

C 4

stum /

* Esaj. 43: 24. † Cap. 63: 2.

stum/ när wth vthi en sann Troo
 hålla of til honom. Christus för-
 kunnar fuller Evangelium/ men
 them Eländom*/ och Fattigom †
 Thet är/ them som andeligen fat-
 tige äro / och sigh för Gudh öde-
 miuka. Han heelar / men them
 som ett förkrossat Hierta hafwa;
 In the Helbregda/ (thet är/ dhe
 som hålla sigh för helbregda/) be-
 höfwa ingen Läfiare / vthan the
 Krancka ‡: Christus förkunnar
 fuller en Föråtelse och Tilgift /
 men them som Fångar äro/ hvil-
 ka tilstå sigh vara bundna medh
 syndenes Band / och vnder Syn-
 dene fångne. § In then som in-
 billar sigh vara frj / han hafwer
 ingen Längtan där effter / at han
 måtte erledigas och befrijas. Han
 predikar fuller / at dhe skola få sin
 Synn

* Esaj. 61: 1. † Matth. 11: 5. § Ps. 147: 3.
 ‡ Matth. 9: 11. § Esaj. 61: 1.

Synn igen / men dhe som Blinde
 äro / thet är / dhe som sin hiertans
 Andelige Blindheet kunna besin-
 na och ångra: Ty hwilka som
 hålla sigh för seende / deras Synd
 blifwer* / dhe der låta förliuda
 sigh wara rijke / och hafwa nogh /
 och intet behöfwa / dhe weta in-
 tet at dhe äro eländige / jemmerli-
 ge / fattige / blinde och nakote / †
 Han lofwar Förlofning / men
 them som ett sönderlagit och för-
 krosat Hierta hafwa. Herren
 dödar och gifwer Lüff / förer til
 Helwete och der vth igen / § Han
 dödar / när han wärckar hoos
 Kenniskian Ringer och hiertans
 Sorg / och han gör åter lefwan-
 de / när han hugswalar och trö-
 star / när han styrcker och gifwer
 genom Trone Frimodigheet / han
 C 5 förer

* Joh. 9: 41. † 2ppenb. 3: 17.

§ 1. Sam. 2: 6.

förer til Helwete / när han för-
sträcker genom Lagen ; han förer
ther vth igen / när han tröstar ge-
nom Evangelium.

8. Then Anfächtade.

Hyt Hierta är bedröfwat och sönder-
slagit ; Angstan hafwer lägrat sigh
omkring migh / och omringat migh : ty mi-
na margfaldige Synder äro altijdh för min
Dgon / som häffrige qwälja mitt Samwete /
och wilja medh all Macht störta migh neder
til Helwete. Thet är intet heibregda på min
Kropp / för HErrans Hooft skull ; och in-
gen Frijd i minom Venom / för mina
Synder skull.* Min Siäl wil sigh icke trö-
sta låta / † Min Ande qwäljer migh / mitt
Hierta är fullt medh Angest / iagh är så wan-
mächtrigh / at iagh intet oröfar tala / iagh
weet icke hwart iagh min Tilhynt taga skal /
hwar iagh skal sökia Lägedom emoot mina
Synder ?

Tröstaren.

Wil tu til tin Siäls Saligheet
fly /

fly/ så fly til Christum/ han faller
 mildeligen til sig alle them/ som
 arbeta och äro betungade */ som
 vnder Syndsens Bårda / sucka
 och qwidja; som aff thet swåra
 synda Ofet/ känna sig beswåra-
 de. Förbårga tigh/ och göm tigh
 vndan vthi hans helige Sår/ til
 thes then stoora Stormen öf-
 wergår. Christus är then sanna
 Nådestolen / † Til hwilken tu
 medh en sann Troo må fly/ och vn-
 der hans Wingars Skugga/ kan
 tu säker blifwa i Roo. Såsom
 Hjorten ropar efter ferskt Watn/
 så låt tin Siäl §/ Som genom
 Syndsens Heeta/ och Gudz Wre-
 de vthtorkad och vthmattad är /
 törsta effter Christum/ som är en
 Källa aff springande Watn / i es-
 winnerliget Luff ¶ / In så lnda/
 E 6 hans

* Matth. 11: 28. † Rom. 3: 25. § Psal.
 42: 1. ¶ Joh. 4: 14.

hans ofelbara och fulwisa För-
 säkringar/ then ther törstar/ han
 komne/ och then ther wil/ han tage
 Lustsens Wagn för intet/* Iagh
 skal gifwa honom/ som törstar aff
 lefwande Wagnens Rällo förgäf-
 wes/ † Kommer til migh i alle/
 som arbeten och ären betungade/
 och iagh wil wedergewcka eder/
 vthi migh och genom migh/ sto-
 len i sinna Roo/ tiledra Siälar.
 § Then til migh kommer/ ho-
 nom kastar iagh icke vth I. Fatta
 vthi ett troget Hierta theße HEr-
 rans Christi Forsäkringz Ord/
 hwilken then ewige och oförän-
 derlige Sanningen/ talat haf-
 wer/ låt titt Hierta hålla honom/
 hans Ord och Nådelöffte före/
 och söök HErans Ansichte. ¶
 Stäl Christum/ som Medlaren
 är/

* Yppenb. B. 22: 17. † Cap. 21: 6.
 § Matth. 11; 28'29. I Ps. 27: 8. ¶ Jo. 6: 37.

är/ emellan tigh arme Syndare
och then förtörnade Guden. Ap=
pellerä ifrån Gudz stränga Rätt=
färdigeets Thron / til Nådennes
och Barmhertighetennes Thron/
som vthi / och genom Christum /
tigh beredd är. Then Helvetes
Rooffoglen / jagar och förföljer
tin Siäl; Fly therföre såsom en
försträkt Dufwa vthi Steenklyf=
tor och Bärgezrefwor/* Thet är/
vthi Jesu Christi Såär/ han är
vår Andeligh Klippa/ vår Sa=
ligheet och vår Tilflucht/† Moses
anlagar tigh in för Gudz Doms=
stool/derföre sucka tu til Christum
at han tigh försvara wille. Titt
Samwete är nu ångsliget och be=
dröfwat/ lätt therföre icke titt
Hopp och Tilförsicht falla/ vthan
tänck på Christi Såär / på hans
bit

* Hoga Wijs. 2: 14. † 1. Cor. 10: 4.

bittra Dödh/* Lät alt ditt Hopp
 och all tin Förtröstan / blot och
 allena beroo / vthi Jesu Christi
 Säär / vthur hwilka / Nådennes
 Strömmar mildeligen vthflyta
 och rinna / † Lät wärs Herres
 och Frelsaes Jesu Christi Lid-
 dande wara tin yttersta Tilflycht/
 och krafftigaste Läkedom / emot
 tina synnda-Säär. § Fattas tigh
 Wißheet / fattas tigh Rättfär-
 digheet / Heligheet / Förtienst och
 Betalning / så kan tu thet altsam-
 mans igenom en sann Troo / ta-
 ga och vndfää aff hans helige
 Säär. Thetta är Trones andra
 och egenteliga Egenstap / nemli-
 gen / medh hiertans ögon åskä-
 da Christum / huru han henger
 för oss på Krossens Trädh / och v-
 thur hans Säär / taga Betalning-
 gen

* Bernh. serm. 61. in Cant. † Aug. in
 Medit. § Berub. serm. 22. in Cant.

gen för Synnden/ och Låfedom til
 våra Siåla-Sår: medh en rätt
 vprichtig Förtröstan / sigh på ho-
 nom allena förlåta/ och vthi hans
 aldråheligaste Förtienst / sigh så-
 som inuicla och inuåstua. En så-
 lunda suckar en sann Troo til
 Christum.

Tu som för migh på Korsens stam
 Har lidit/ see migh nådigt an/
 Låt min Misgärning stor och
 swår/

Förborgad vara i tin Sår.
 Mit swaga Hierta vthi migh
 Brinnandes törster effter tigh /
 Rasta min Synnd bak om tin Rygg
 Så lefwer iagh i Christo trygg:
 En Synnder min mig bringa död/
 Men Lifwet geez tin Blod så röd.

Om tigh så vthi tin Hiertans
 Ångest öfwer Synnden / hun-
 grar och törstar effter Rättfär-
 dig:

digheet/ * Så troo på honom/
 som then Ogudachtige giör Rätt-
 färdigan/ † Så skal tu genom
 sådan Troo / allena för Gudh /
 Rättfärdigh wara och hafwa
 Frödh medh Gudh/ genom wår
 HERRER Jesum Christum / §
 Bekän / at tu intet äst wårdh /
 och ingalunda kunna genom tin
 Förtenst/ förwårfsa tigh Him-
 melriket och thet ewiga Ljfwet.
 Theremoot/ skal thetta wara tin
 högsta och endaste Tröst / hwar
 vppå tu titt Hopp grunda och
 fästa kan/ at Christus tin HERR-
 re / medh dubbel Rätt besitter
 Himmelriket. Nembl. genom
 Urffzätt aff sin Himmelse Fä-
 der/ och genom sin Förtenst och
 Ljdande : Medh then första Rät-
 tigheet som är genom Urffzätt/
 är Christus nogsampt förnögd/
 för

* Matth. 5: 6. † Rom. 4: 5. § Rom. 5: 1.

för sin Person/ then andra Rät-
 tigheten aff Förtienst/ skäncker
 han tigh aff Nåde/ tagh nu then-
 na stoora Nåde = Säncken aff
 hans Hand/ medh ödmjuk Tack-
 sähelse ann/ och tilegna tigh then/
 så skal tu aldrig komma på
 Skam.

9. Then Ansäktade.

S Jeswulen sätter migh så hårde an/
 medh Ansäktningar aff Misseröstan/
 at iagh må förtwifla.

Tröstaren.

Jag wil och at tu skal förtwif-
 la/ doch på tigh sielff / och tina
 Gärningar/effter tu enfattig syn-
 dare är. Men på Gudh skal tu in-
 galunda förtwifla / effter hans
 Nåd och Barmhertigheet / är
 mycket större / än Werldennes
 Synd/* Så lütet/som en Gnista
 kan jemnföras med stora Hafwet/
 så ringa/ ja så omätlig ringa/ är

* Rom. 5: 20.

Menniskians Synd / til at råf-
 na emoot Gudz Barmhertigheet.
 Ty Hafwet fast thet är stoort och
 wjdt / så kan thet likawist mä-
 tas; Men Gudz Barmhertig-
 heet / är omäteligh.* På Chri-
 stum skal tu icke heller någon
 tjd förtrwifla / ty han är kommen
 i Werlden / til at frelsa Syn-
 dare. † Hans Blodh är krafftiga-
 re til at försona Gudh / än hela
 Werldenes Synder / til at anfla-
 ga och fördömma. Ehuruwäl tina
 Synder äro stoora och swåra /
 ther til gansta många / så äro the
 likwål icke så stoora och swåra /
 at tu ju kan få Syndernas För-
 låtelse. Ty Gudz Nåd och God-
 heet är större / än alla Menni-
 skiors Synder och Ogudachtig-
 heet. Tina Synder skola och öf-
 swerstyngas och gå vnder; Men

* Chrysof. homil. 3. de penit.

Guds

† 1. Tim. 1: 15.

Gudz Nåd/ är hwar Morgon
 ny/ och går dageligen vp öfwer oss.
 Synden är Diefwulens och Men-
 niftians Wärf/ men wara barm-
 hertigh / forskona och förläta /
 thet är Gudz Werck. Så myc-
 ket nu/ som Gudh är starckare
 och mächtigare än alla Dieflar
 och Meniftior/ så mycket större
 är och hans Barmhertigheet än
 våra Synder och vår Ondsko.
 Barmhertig och nådelig är H Er-
 ren/ toligh och aff stora Mildheet.
 Han träter icke til ewigh tjd/ och
 wredgas icke ewinnerliga. Han
 handlar icke medh oss effter våra
 Synder/ och wedergäller oss icke
 effter våra Mißgärningar. In
 så högh som Himmelen är öfwer
 Jorden/ låter han sin Nåd/ wäl-
 digh wara öfwer them/ som fruch-
 ta honom: så långt/ som öster är
 ifrån Väster/ låter han war öf-
 wer oss.

swerträdelse wara ifrårn ofß / *
 Såsom Himmelen är omäteligh
 större än Jorden / och Jorden es
 moot Himmelen allenast en ljt-
 ten Punct til at reckna / så är
 ofß Gudz Barmhertigheet / fast
 mycket meer omäteligh större / än
 alla Synder. Lätt förthen skul
 wara långt ifrårn tigh / at tu säja
 skulle: Mina Synder och min
 ofswerträdelse är större / än
 Gudz Förbarmelse. Tu skalt al-
 tidh finna meer Förblätelse hoos
 Gudh / än Synder hoos tigh. †
 Gudz Barmhertigheet / är så
 stoor och ofwerswinnerligh / at
 om tu hade alla Werldennes
 Synder / liggandes på tigh och
 hade ther hoos en hiertans Sorg
 ther ofwer / at tu en så from
 HErre nemligen tin Gudh i Him-
 me-

* Psal. 103: 8. 9. 10. 11. 12. † Bernb.
 serm. 11. sup. Cant.

melen/ så swåra och högt förtör-
 nat hafwer / och ther jempte sta-
 deligen trodde på Christum / och
 hade ett fulkomligt alfwar och
 Upsåth/ hädan effter affstå medh
 Synden/ så skulle Gudh tigh in-
 galunda fördömma.* Wil tu så
 aldeles förgåta/ then fulkomlige
 Betalning/ som Christus för tigh
 giordt hafwer / at tu wilt sättia
 tina Synder / fram för Christi
 Betalning och hans Förtienst:
 heller ansee tigh mehr/ än Gudz
 Son? Långt bort medh sådane
 Tanckar/ thet wore den störste och
 swåraste Synd / emoot hwilken/
 alle andra Synder / intet äro til
 at rächna. Tu seer allena på tin
 Siäls swåra Siukdom/ tu må-
 ste och ther brede wedh och för all
 ting / see uppå tin Siälaläfares
 Chri-

* Gerson de remed. contr. Pusillan.

Christi / Allmechtiga Krafft. *

Tina Synder äro fuller störra och mechtiga / men Christus / som för tina Synder hafwer tillfyllest giordt / han är mycket större och mechtigare: Tu hafwer fuller mycket och på mångahanda sätt syndat / men Christus hafwer och mycket / och på mångahanda sätt lidit för tigh: **HERR** Gudh / hwilken tu medh tina Synder förtörnat / är thet oändeliga goda / sålunda är och Christus / som tigh medh Gudh försont hafwer / en oändeligh Person. Sucka therföre til tin käre Himmeiske Fader och bedh / vthi hans käre Sons tin Frelsares Namn / sålunda: O Ewige Gudh wilt tu för mina Synder skull / migh bortdrifwa / som iagh / th wärre / wäl förtient haf

* August. in Psal. 55.

hafwer/ så förbarma tigh doch
 öfwer migh / för tin elskelige färe
 Sons skul / then migh så älskat
 hafwer / at han hafwer gifwit
 sikh i Döden för migh/ * See
 på tin färe Sons Oskuldigheet /
 och lät migh förlorade och onytti-
 ge Tienare / wederfaras tin Tro-
 heet: ansee hwadh tin Sou/ vthi
 sin helige Lekamen / hafwer för-
 swerfwat / och förlät migh / hwad
 iagh vthi mitt syndiga Ridit /
 hafwer förspeelt och förlorat / †
 Tåncf vppå / hwadh thenne tin
 oskuldige och fromme Son / haf-
 wer lidit och vthstädt / och giff til
 hwadh then onldige Tienaren /
 hafwer giordt och förskylt.

10. Then Anfächtade.

Agh måste bekänna / thet iagh anfäch-
 tas icke allenast aff förwiflan / vthan
 thet wårre är / Försmädelsens Anda / an-
 sätter

*Gal. 2: 20. † *Ansb. de red. gen. hum. p. 69.*

sätter och frestar migh vnder tiden / til Gudhs
 Försmädande / offra vpsittiga vthi mitt Hier-
 ta sådanne Tanckar / at iagh Gudh min
 Skapare och Christum min Frelfare och
 Saliggörare försmädar. Och iagh vilde
 heller Tusende gångor / och äntå Tusende
 gånger döds / på thet iagh kunde ifrån sådan
 Anföchtning befrias.

Tröstaren.

Tu ställer tigh vthi sådanna
 försmädeliga Tanckar / icke såsom
 the woro tina Gärningar / vthan
 såsom thet svåraste Ljdande
 kommo tigh vppå / effter tu plat-
 ingen Lust eller Behagh ther til
 hafwer / vthan the äro tigh bit-
 trare / än sielfwa then bittra
 Döden. The äro Sathans Hugg
 och Slagh / ther medh han plä-
 gar och qväljer tigh / therföre
 warda tigh och sådanne Tanckar
 aff HERren tin Gudh / i ingen
 mätte räknade för Synd / fast än
 vnder

vnderfundom vthi Hiertat någon Stolmodigheet kunde förorsakas / aff Rökens Swagheet / så känner Gud lätväl och seer tin innerlige Suckan. Then tolige Gudz Månenom Hiob*; och then H. Propheten Jeremia † Aro och vnder deras svåra Anfächtning och Korß / några hårda Ord vndfalne och framstupne / hwilka den aldrabarmhertigaste Guden / hafwer dem Faderligen förlätit. Sådant tilstädier Gudh öfwer tigh / at tu ther aff må lära känna tigh sielff / huru tu aff tine Kraffter platt intet förmå giöra det godt är / och wijdare lära sättia tin Förtröstan aldeles på Gudh. Denne Frestelsen är den högste Trappan / och farligaste Linnar / vthi vår Kamp och Stridh emoot Diefwulen / wachta tigh derföre

D medh

* Hiobs 2. 3: 1. † Jerem. 20: 14.

medh all flit / at tu icke blifwer
 försagd eller klenmodigh: den
 högste och mechtigaste Kämparen
 och Segerrike öfwerwinnaren
 Christus Jesus / skal wißerligen
 stå tigh bi / och ingalunda förlåta
 tigh. Affbåda vthi alt Tolamodh
 och ödmjukheet / til thes tu frjäd
 och frälst warder / ifrån hins On-
 des / thet är then Helvetes Siens-
 dens glödande Skott.* I med-
 ler tijdh lät tigh nöja åth Gudhs
 Nåd.† Sådana skadeliga Tankar
 vpståga af közens swagheet / hwil-
 ket strjder emoot Andan. § Röttet
 är och mehta willigt at emotta-
 ga sådana Dieswulens Pjlar / och
 det låter dem så lätt hoos sig häf-
 ta / lika som Snösket tager emoot
 Eldgnistan. Gudh warder tigh
 icke tilräknandes tina Synder /
 som

* Ephes. 6: 16. † 2. Cor., 12: 9. § Gal.
 5: 17.

som ännu boö i titt Riött /* Om
 tu genom Andan dödar Rökens
 Gärningar†/ och ingalunda sam-
 tnycker til desse försmädeliga Tan-
 kar. Släck vth i Christi Blodh
 Satans glödande Skott / hålt
 Trones Sköld för tigh emot ho-
 noms/ och så snart tu märker så-
 dana Tankar vpslåga i titt Hier-
 ta/ så förfoga tigh strax til Bö-
 nen/ at tu dem vthi deras första
 Anfall dämpar / vthrootar / och
 såsom i förste Gräset förqväf-
 jer.

II. Then Anfächtade.

När iagh täncker på Guds oändelige
 Barmhertigheet/ som wärdt öfwer-
 går hela Werldenes Synder/ och på Jesu
 Christi dyra Görtienst/ som hafwer en oän-
 deligh Krafft/ så finner iagh hoos mig ge-
 nom Guds Nåd / någon tröst vthi mitt
 Hierta/ och röner hoos mig en hiertans
 Förtröstan/ som styrcker och vpphåller
 D 2 mig

* Rom 7: 18. † Rom. 8: 13. § Eph. 6: 16.

migh emdoo förwiflan. Men iagh är ännu
 nu vthi zwifwelsmåhl/ om ock dhe samma
 Evangeliste Tilsäjelser / som äro om Guds
 Måd och Jesu Christi Förtenst / gå ock
 migh i synnerheet an? Ty Herren Gudh
 är icke allenast barmhertigh / vthan ock en
 rättfärdig och sträng Domare öfwer Syn-
 den. Thet betygar nogsampt Förfarenhe-
 ten/ ty wårre/ at intet alla Menniskior blif-
 wa deelachtige aff Christi Wälgärningar.

Tröstaren.

Wachta tigh/ och tilstådhycke så-
 dana bedrägelige Tanckar hoos
 tigh/ såsom skulle Evangelij Löff-
 ten och Tilsäjelser intet wara all-
 mäne/vthan några fåå angå/som
 genom ett blott Sluth aff Gudh
 äro vthwalde. Intet så. Gudh
 fallar alla Menniskior til sigh/
 han hafwer en hiertans Långtan-
 der effter / at alla måtte komma
 til honom. Han tilbiuder dem alle
 igemeen Evangelij Ord / och vthi
 Ordet

Ordet Christi Wälgärningar; och
 dheticke effter något vthwärtens
 Skeen / vthan aff Hiertat; icke
 på skrymtachtigt sätt / vthan at
 han hierteligen gärna wil vthdela
 sin vthbudne Nåd. Så sant
 iagh lefwer / säger HERren HER-
 ren / haftwer iagh ingen Lust til
 hans Dödh som döör / vthan at
 han omwänder sigh och lefwer. *
 Ther hörer tu nu / at sielfwa den
 ewiga Sanningen swär en högh
 Fedh: Tu hörer ju at HERren
 Gudh förmanar och wäntar de-
 ras Omwändelse / som genom sit
 eget wällande döör bort vthi sina
 Synder: Tu hörer det HERren
 Gudh Twenne gångor vprepar
 sin Fedlige Tilsäffelse. Romer hñt
 til mig / säger Frelsaren / wår Him-
 melste Faders ewiga Ord til oss /
 Romer hñt til mig i alle som arbe-
 ten

D 3

ten

* Ezech. 18: 32. och Cap. 33: 11.

ten och åren betungade / iagh skal
wederqweckia eder / och i stolen
finna Roo til edra Siälar.* Der
hörer tu ju / at allom dem ståår
Wägen öpen til Christum / allom
dem loswas Wederqweckelse och
Roo til sina Siälar / som vnder
Syndernas Dot liggia / och der
medh betungade äre. Gudh wil
at alla Menniskior skola frälste
warda / och til Sanningennes
Kundskap komma / säger Aposte-
len: † Gudh hafwer alt beslutit
vnder Otröo / på thet han skal
förbarma sigh öfwer alla. § Ther
hörer tu ju / at Herren Gudh å-
skundar och begärar alla Menni-
skiors Saligheet: at Dören står
allom öpen til Gudz Nåde / der ic-
från är ingen vthsluten / vthan
den sigh sielff vthsluter. Thet är en
Gudh öfwer alla Menniskior och

* Matth. 11:28. † 1. Tim. 2:4. § Rom. 11:32.

alles vår Fader/* Utså wil han
 ock at dhe alle skole salige warda/
 effter han dhem alla skapat haf-
 swer.† En/ Membl. Gudz Son
 Christus JEsus / hafwer gifwit
 sigh sielff til en Återlöfning för
 alla,§ Derföre wil han ock / at
 alla blifwa aff hans Återlöfning
 deelachtige. Gudh wil intet at
 några skola förgåås / vthan at
 hwar och en wänder sigh til Bät-
 tring:¶ Hörer tu icke nu / at
 Gudz Mildheet och Långmodig-
 heet lockar tigh til Bättring / ¶
 och at Herren Gudh hafwer in-
 gen Lust til någon Menniskios
 Fördärff. Tala nu intet / och sträf-
 wa intet emoot detta klara San-
 ningenes Liuis / emoot dhe Tröst-
 rijke Språk / som äro klarare än

D 4

S 2

* Eph. 4: 5. † Primaßius in 1. Tim.
 2: 6. § 1. Tim. 2: 6. ¶ 2. Pet. 3: 9. ¶ Rem.
 2: 4.

Solen. Låt gälla hoos tigh mehr Trösten och Vnderwiffningen aff den helige Skriff / än titt Hier: tas skadelige Inbilningar ; In den helige Skriff är lefwandes Gudz Ord som aldrigh fehlar / eh eller någonsin bedrager / men wårt Hierta är lögnachtigt och bedrägeligt.

12. Then Unfächtade.

Her äro någre som säga at Gudz Nåde: Lofften blifwa fuller allom Menniskiom förkunade / i det vhwärtes Ordet / men Her: ren Gudh hafwer aff Ewigheet beslutit nå: gra wisa Personer til Saligheten aff blotta sitt behag men största Delen aff Menniskio: slächter / aff bara Haat / bort ifrån sig stöt och til Helwettet fördömt / för dessa låter han fuller sit Ord / doch vhwärtes / säga the / predikas ; ic: ke hafwandes en gång den Wiljan / at the aff thet goda och the Wålgärningar som uti Or: det lofwat / skole blifwa deelachtige. Kan skee iagh torde ock wara ibland sådana bortdref: na och fördömbda Menniskior.

Tröstaren.

Thenna Låran/ at Gudh skul-
 le aff Ewigheet hafwa beslutit aff
 ädel Haat at fördömma och ifrån
 sigh stöta en Deel Mienniskior/
 är en försmädeligh Låra/ ett vp-
 spunnit och vpdichtat Wärcf aff
 dem som sielfwa fara wille och
 andra medh sigh willia vthi Wil-
 farelsen draga. In när then
 helga Skriff medh Orden/
 Christus medh heeta Lärar/
 och Gudh sielf medh sin Edh be-
 fräfftar/ at han ingen Lust haf-
 twer til Syndarens Dödh: W-
 than at det är twert emoot hans
 alfwarlige Wilje/ och hans nädi-
 ge Behagh/ at hwar och en gör
 Bort och Bättring / erkänner
 Sanningen och blifwer saligh;
 aff hwadh Grund och Skäl kan
 få vptänckias och loras/ at Gudh

D s

aff

aff blott Haat/ och allena der före
 at honom så behagar/hafwer vth-
 Nutit sombliga ifrån den ewiga ja-
 Saligheten/och ifrån salighetenes
 Medel? Såsom Gud sigh vthwär-
 tes vthi sitt Ord of Menniskior
 vppenbarat hafwer / så är och
 hans Hierta invärtes (at iagh
 så tala må) emoot of redboget.
 Såsom han sigh vthi sin Son
 Christo Jesu emoot of vppenba-
 rat hafwer / så är han och emoot
 of sinnadt / ty Christus är ofsyn-
 liga Gudz och hans Wäsendes
 rätta Beläte/* Nembligen wär
 Himmelste Faders / icke allena
 i anseende til hans Gudommeli-
 ge Wäsende / effter hwilket han
 medh Fadren är ett / † Vthan
 och til sin Himmelste Faders wil-
 ja/ den han of vthi Ordet funde
 giordt

* Col. 1: 15. Hebr. 1: 3. † Joh. 10: 30

giordt hafwer. * Luffsens Book
 som vthi Gudz ewiga Råd h haf-
 wer varit förseglat / är vthi Chris-
 sto och genom Christum vplåten
 och öpnad † Christus är Wä-
 gen § och Himmels Stegan /
 vppå hwilken och genom hwilken /
 wij funnom komma til Kundsta-
 pen om Gudz Råd / angående
 vår Saligheet: På samma sätt
 som man vthi en högh Saal kom-
 ma kan / när man stiger den ena
 Trappan och Steget effter det
 andra vpföre. Wij måste icke ens
 tänkia / myckit mindre tilstådia så-
 dane Tanckar at finna rum hoos
 oss / lijka som skulle Gudh allenast
 vthi vthvärtes mätto / emoot
 Menniskan wjisa sigh nådigh / och
 icke des mindre invärtes hafwa
 vthi Hiertat ett oförsonligt Haat:
 det ware långt bort ifrån Gudh /

D 6

som

* Joh. 1:18. † Öppenb. 3:5. § Joh. 14:6.

som sielfwa Sanningen är / och alt
 Skrymferij aff Hiertat hatar /
 om hwilkom man icke kan sätta el-
 ler tänckia at han giör thet / som
 han i sin Lagh androm förbiu-
 der och straffar / när the der es
 moot bruta. Ut sombliga Men-
 niskior blifwa salige / det böre wi
 tilskrifwa Gudz Nåde och Gudz
 Godheet / men at många blifwa
 fördömbde / der til äro dhe sielfwe
 Orsaken: Israel tu förer tigh i
 Dlycka / ty tin Halsa står allena
 när migh / * Säger Gudh sielff
 genom sin Tienare Propheten.
 så tilegnar och den helge Skrifft
 Menniskian sielff althdh Orsaken
 til sin Förtappelse / men aldrigh
 tilskrifwer han thet blotta Gudz
 Råd. Effter HERRen Gudh
 vrhaff sin Alwüßheetz Lius / aff E-
 wigheet hafwer förwthsedt Men-
 niskians Synd / i synnerheet D-

troon/ hwilken vthrättar så myc-
 kit/ at alla andra Synder blifwa
 Meniskian beholdna:altså hafwer
 han i anseende til deras behåld-
 na Synder/ giordt det slutet/ om
 deras Fördömmelse och Bortdrif-
 wande ifrån sitt Ansichte * Och
 medh hwadh skial kan man säga :
 HERRen Gudh skulle ingalunda
 aff Hiertat vthbiuda sin Sons
 Wälgärningar / vthi Evangelio
 och Ordet / icke heller troligen
 mena och willia / at dhe skulle
 meddelas / der doch liffwål Chris-
 tus sanfärdeligen/ wärckeligen/ i
 Sanning och icke effter ett blott
 Anseende / är Dödh bleswen för
 alla Meniskior/ och för alla Men-
 iskiors Synder / en fulkomligh
 Betalning giordt hafwer? In
 at Tilfallestgörelsen och Försonin-
 gen / som genom Christum skedd
 är/

* Fulgent. lib., 1. ad Monim.

är/ är en almän och algemen Til-
 fyllestgörelse och Betalning / och
 sålunda angår alla Menniskior/
 det betyga klarligen Skrifftennes
 Språk/ vthi hwilka det Ordet al-
 le vthtryckeligen är til sinnandes.
 Propheten säger: Herren fast-
 de alles våra Synder vppå Chri-
 stum * Hwadh är det för alle?
 Thet förklarar Propheten sielff/
 om dem / som gingo vthi Wilfa-
 relse såsom Fåår och felade om
 den rätta Vägen. Likka somi
 fordom Tidh/ heela Israels Me-
 nigheek Synder / wordo genom
 Prästen lagde på Försonings
 Bocken/ den man sedan lät löpa
 vthi öknenne † Then helige Apo-
 stolen Paulus vthsäger tvenne
 gångor på en Ort/ at en är död för
 alla. In Christi Rärleef tvingar
 oss så: Effter wij det hålla/ at om
 en

* Esaj. 53: 6. † 3. Mof. 16: 21.

en är Dödh för alla / så äre dhe
 alle Döde: Och han är fördens-
 skul Dödh för alla at dhe som lef-
 wa/ skole icke nu lefwa sigh sielf-
 wom/ vthan honom som för dem
 Dödh och vpstånden är. * Han
 hafwer låtit oss få weta sins wil-
 jes Hemlighheet / effter sitt goda
 Behagh / at all ting skulle sam-
 manfattat warda i Christo/ och
 vnder ett Hufwudh bracht vthi
 honom/ både det i Himmelen och
 på Jordenne är; Thet hafwer
 warit behageligt Fadrenom / at
 han genom Christum all ting för-
 sona skulle medh sigh sielff/ til
 fredz ställandes genom Blodet
 på hans Kors / både det på Jor-
 denne och i Himmelen är † Thet
 är en Gudh och en Medlare emel-
 lan Gudh och Menniskior nem-
 bliga den Menniskian Christus

J.C.

* 2. Cor. 5: 14, 15. † Eph. 1: 9, 10.

Jesus/ hwilken sigh sielff gifswit
 hafwer för alla til en Aiter-
 lösn/* Gudz Nådhs helsosam al-
 lom Menniskiom är vppenbarat /
 vthaff hwilken och genom hwil-
 ken/ han hafwer gifswit sin Son
 för oss/ på det han skulle förlos-
 sa oss ifrån alla Drättfärdig-
 heet/ † Christus hafwer aff Gudz
 Nådhs smakat Döden för alla/ s
 Wjdare at Chrsti Betalning/ är
 en Allmen Betalning och allom
 Menniskiom angår / kan och be-
 wissas här aff. Then helga Skrift
 betingar at Christus är Dödh
 för alla Menniskiors Synder:
 Christus säger klarligen: Så el-
 skade Gudh Werldenna / at han
 vthgaff sin ända Son / på det at
 hwor och en som troor på honom/
 skal icke förgås/ vthan få etwin-
 nerligt Liff. Icke hafwer Gudh
 sändt

* 1. Tim. 2; 6, † Tit. 2; 14. S Hebr. 2. 9.

sändt sin Son i Werldenna/ at
han skal döma Werldenna/vthan
på det at Werlden skal warda sa-
ligh genom honom/ * Wij sägom
och betngom / at Fadren hafwer
sändt Sonen i Werlden til en
Frelfare/† Therföre warder han
och billigt Werldenes Frelfare
fallad / § Han är Gudz Lamb /
som borttager Werldennes Syn-
der / ¶ Han hafwer gifwit sitt
Kiött för Werldennes Luff/⊕ Ge-
nom hwilken Werlden är medh
Gudi försonat/⊗ Han är Förso-
ningen för våra Synder/ icke al-
lenast för våra/ vthan och för
hela Werldennes.⊙ Utterligare /
at Christi Tilfnyllestgiörelse / en
Allmen Tilfnyllestgiörelse är / kan
och äfwen wäl bewisas aff den
förs

* Joh. 3: 16. 17. † 1. Joh. 4: 14. § Joh.
4: 42. ¶ Joh. 1: 29. ⊕ Joh. 6: 51. ⊗ 2. Cor.
5: 19. ⊙ 1. Joh. 2: 2.

förste Adams i Paradys / och den
 andra Adams / det är Christi
 jämförande medh hwar andra
 som finnes medh klara och tydliga
 ga Ord vthi den helige Apostelens
 Pauli Epistlar: Om igenom ene
 Menniskios Synd / många äro
 döde: Så är myckit meer Guds
 Nåd och Gåfwa / mångom rätts
 feliga wedersfaren / genom Jesu
 sum Christum / som den ene
 Menniskan war i Nådennē *
 Såsom för ens Synd skul / är
 Fördömmelsen kommen öfwer alla
 Menniskior / så kommer och igenom
 ens Rättsfärdigheet Luffsens
 Rättsfärdning / öfwer alla Menniskior;
 ty såsom för ene Menniskios
 Ondno / äro många wordne
 Syndare / så warda och för ens
 Ondno skul / många Rättsfärdige;
 ty der Synden öfwerflöder / der

* Rom. 5: 15.

öfwerflöder Nåden myckit meer/
 på det at såsom Synden hafwer
 wäldigh varit til Döden/ så skul-
 le och Nåden wäldigh warda ge-
 nom Rättsfärdigheeten / til erwin-
 nerligit Liff genom Jesum Chris-
 tum/ * Therföre ware långt is-
 från oss sådant Laal/ som skulle
 war Misgärning och Synd/ som
 oss aff Adam påkommen är/ sträc-
 tia sigh wijdare/ än Christi Wäl-
 gärningar i sigh selfwa/ som han
 oss förwärfwat hafwer. Bort
 det; at wij skulle säga Adams D-
 lydno/ wara krafftigare än Chris-
 ti Lydno. Entlig bewijses Christi
 Betalning wara en algemen Be-
 talning/ der igenom/ när den hel-
 ga Skriff talar om Christi För-
 tiensst och Tilfyllestgörelse / ihog-
 kommer hon vthtrickeligen dem/
 som döo i sina Synder / och för
 Syn-

* Rom. 5: 18. 19. 20. 21.

Syndenes skull fördömde war-
 da: Kiäre / säger Apostolen /
 fördärftwa icke medh tin Maat-
 den / för hwilken Christus haf-
 wer lidit Döden. * Där hö-
 re wij klarligen / at den swaga
 Broderen i Trone / som Christus
 har lidit Döden före / kan blifwa
 fördärftwad genom den Christeli-
 ga Fr̄thetens otidige Bruuk: es
 hoo som syndar på en sådan swag
 Broder / den syndar på Christum
 sielff / effter Pauli Lära / och så
 warder den swaga Broderen för-
 tappad / den Christus hafwer lidit
 Döden före. När i således
 synden på Bröderna / och sargen
 deras swaga Samwete / då syn-
 den i på Christum. † Den helige
 Apostelen Petrus skrifwer om
 falsta Lärare / hwilka medh ibland
 införa fördärfwelige partier, och
 för-

* Rom. 14: 15. † 1. Cor. 8: 11, 12.

förneka HERREN som dem köpt
 hafwer / och föra öfwer sigh sielf-
 wa en hastig Fördömmelse*. Nu
 dese äro Evangeliste / dhe äro Ap-
 postoliste / dhe äro Gudz Witnes-
 börder / den som dhem mootwil-
 ligt mootsäger / han förnekar
 Christum sielf / och mootwilligt
 gör han sigh förlustigh aff Jesu
 Christi Förtienst. Troo derföre
 säkert och otwifvelachtigt / at
 Gudz enfödde Son / som i sidsta
 Werldennes Tjdh är nederkom-
 men aff Himmelen / och hafwer
 tagit en sann Mandom i Jung-
 fru Mariæ Ljfw / och genom så-
 dant antagit Riöt / hafwer han
 rensat bort all wår Orenligheet /
 och alla Werldennes Synder vp-
 på sigh tagit † Genom hwilkens
 Sår wij äro helade wordne. §

13. Then

* 2. Pet. 2: 1. † Orig. lib. 2. in Job.
 § Esaj. 53: 5.

13. Then Anfächtade.

Lät nu thet så wara/ at Christi Görtiens
och Görtfkyllan är en allmän Görtiens
och en allmän Görtfkyllan/ doch lijt wäl seer
iagh ännu intet huru Christi Wälgärnin-
gar warda migh i synnerheet tilbudne/ och
iagh them kan lämpa til migh. Thet hän-
der offta / at något kan tilbjudas en heel
Hoop/ som ärnas allenast några såå wih
samma Hoop.

Tröstaren.

Hwadh alla Menniskior i ge-
meen angår/ det går och tigh
synnerheet an. Aldenstund H Er-
ren Gudh wil/ at alla Menni-
skior skola frelste warda / * och
alla warda saliga / så kan tu der
aff rätteligen och säkert sluta / at
han och wil hafwa tigh saligh.
Effter den helge Skriffte klarligen
tilkänna gifwer/ det Christus för
alla Menniskior är döder/ så kan
tu

* 1. Tim. 2: 4.

tu der aff wål säkert sluta / at han
 och för tin skul är döder worden
 på Korsens Trää / och at han
 tigh i synnerheet / wil rensa och
 tvåå genom sit Blodh / ifrån alla
 tina Synder. Sedan at hwadh
 som i Evangelij Predikningar /
 warder allom i gemen lofwat och
 tilbudit / det samma warder och
 tigh i synnerheet vthi Aflöfnin-
 gen lofwat / tilbudit och tilägnat.
 In när Gudz Ordz Tienare / på
 Gudz wägnar förkunnar tigh
 Syndernas Förlåtelse / så må tu
 wara försäkrad der på / at sådant
 är hoos Gudh i Himmelen krafft-
 tigt: In så lyder wår HERRes
 Jesu Christi Befalning och Til-
 säjelse: Alt det i lösen på Jor-
 denne / det skal wara löst i Him-
 melen / * Swilkom i förlåten
 Synderna / dem äro dhe förlåt-
 na.

na.* Thetta är det helsosamma
 Ambetet / som Gudh hafwer sine
 Tienare gifwit / at predika sam-
 ma Försoning. † Theße äro dhe
 helsosamme Mestlar som han dem
 tillförtrodt hafwer: Thetta är
 det helsosamma Sanningebodh /
 hwilket dhe i Christi stadh för-
 träda / Gudh förmanar och ge-
 nom dem / och dhe bidia i Christi
 stadh: hwadh nu tigh i synner-
 heet tilbudit warder / der på skal
 tu intet twifla / at det ju tigh i
 synnerheet angår. När tu hörer
 Gudz Ordz Tienare tillsätta tigh / v-
 thi tin hiertans stora Ångest / syn-
 dernas Förlåtelse vthi Christi
 Namn / så skal tu hålla det så
 före / som tu Christum sielff hör-
 de. Allt hwadh här i Christi
 Namn och i hans ställe giordt
 och handlat warder / det gör
 Christi

* Joh. 20: 23. † 2. Cor. 5. 18.

Christus sielfwer / Tienaren lå-
 nar allenast Christo sin Mun och
 sin Röst: Skulle något Twifwels-
 måhl här vthinnan vthi titt Hier-
 ra wilja vpståga / så tänck hwadh
 Christus til sina heliga Apestlar /
 och alla deras Effterföljare / vthi
 det helige Predikoambetet sagt
 hafwer: Then eder hörer han
 hörer migh.* Thet ären icke I
 som tala / vthan thet är eder Fa-
 ders Ande / som talar i eder †. Be-
 tänck hwadh Johannes Döpa-
 ren säger: iagh är ens ropandes
 Rösts / Thet är en annor som ge-
 nom migh prediker / och ropar /
 iagh är allenast en Tienare; Wien
 en annan är det / som genom min
 Tienst är krafftigh och Wårkan-
 de. Tänck på det som den 5. A-
 postolen Paulus skrifwer: Wi
 äre Sanningebudh i Christi stad;

E

En

* Luc. 10: 16. † Matth. 10: 20. § Joh. 1: 23.

In Gudh förmanar genom oss /
 så bidie wij nu i Christi stadh / för-
 sonen eder medh Gudh*. Then
 ther eder nu förachtar / han för-
 achtar icke någon Meniskia / ve-
 than Gudh / then sin H. Ande haf-
 wer gifwit i eder. † Troo derföre
 säkert at Christus än i denna dag
 talar til tigh åfwen det samma /
 som han til den Borttagna och til
 den fattige Synderstan fordom
 talat hafwer: War widh ett gott
 Modh min Son / (min Dotter)
 tina Synder förlåtas tigs. Troo /
 säger iagh / effter ingen åtskildnat
 är emellan den Förlåtelsen / hwil-
 ken Christus så sielff förkunnade
 dhe bedröfwade Hiertan / och
 den som han nu i denna dagh / än
 genom Predikanternes Mun lä-
 ter tig förkunna / såsom genom det

* 2. Cor. 5: 20. † 1. Thes. 4: 8. S. Matth.
 9: 2. Luc. 7: 48.

ordinarie Medlet. In denne se-
nare Förlåtelsen som genom Nie-
del skeer / är intet aff Wienniskiom /
vthan Christus talar och handlar
medh tigh / genom sine Tienare :
Alt derföre / när tu hörer Predi-
kanten förkunna tigh Synder-
nas Förlåtelse / så hålt det så fö-
re / at tu intet Tienarens / vthan
Christi Röst hörer.

14. Then Anfächtade.

JAgh måste bekänna / at en stor Tröst
förehålles migh vthi Aföfnings Or-
den ; icke des mindre / är min Troo ännu
twiswelachtigh / och kan Evangelij Tilsäjel-
ser icke så fullkommeligen fatta / at iagh der-
igenom skulle kunna öfverwinna mina An-
fächtningar och Twiswelsmähl ; in mitt
Ridit sträfwar altydh ther emcot / och skiu-
ter sådana Zankar vthi migh : Thet är al-
lenast Orden tu hörer medh Dronen / men
thet vthlofwade Gode vthi sigh sielste / seer
tu intet medh Ögenen.

Tröstaren.

Thet är fuller Ord / men det är
 den sanfärdige / ewige och lefwande
 de Gudens Ord ; dhe äro fuller
 Ord / men desse Ord äro Ande och
 Luff / dhe äro ewige Luffzens Ord.
 Dhe äro fuller Ord / men sådana
 Ord som fastare äro än Himme
 len / den tu medh ögonen seer / och
 fastare än Jorden / hwilken tu
 med Fötterna träder vppå ; Him
 mel och Jord skola förgås / men
 min Ord skola intet förgås.† sä
 ger den samma som sielfwa San
 ningen är. Wår Gudz Ord blif
 swer ewinnerliga / säger Prophe
 tens: Echo som detta Ordet med
 en sann Troo fattar / och sigh det
 inne vthi / lifka som insluter / den
 kan der igenom blifwa behållende

* Joh. 6: 63, 68. † Luc. 21: 33. S Esaiä
 40: 8.

och etwinnerligen saligh. Ther
 til medh så hafwer HERren Gudh
 icke allena gifwit oss Ordet / och i-
 genom Ordet gifwit oss Försä-
 fringar ; vthan jempte Ordet haf-
 wer han gifwit oss dhe heliga Sa-
 cramenten / dhe der äro såsom syn-
 lige Ord / och synlige Tegn til den
 osynlige Gudommelige Nåden /
 och Insegel til dhe Gudommelige
 Löfften / til den ände aff Gudi sielf
 insatte / at tin Troo genom dem
 både född och stärckt warder. *

Genom det helige Dopet ästu i
 Nådeförbund medh Gudh vpta-
 gen / Gudz Barn och Arfwinge
 worden / genom Jesu Chirsti
 Blodh ästu reen twagen ifrån
 Synden / genom den Helige An-
 de ästu födder på nytt / och förny-
 ad i Andanom / medh ett Ord til
 sägga : Tu äst i Sanning bleswen
 E₃ deels

* Aug. Tract. 80. in Johan,

deelachtigh aff alt det Himmelste
 Goda. Christus tilskrifwer Dö-
 pelsen detta/ at det är ett krafftig
 Medel/ til at föda Menniskian på
 nytt; Vthan en warder född af
 Watn och Andanom/ kan han icke
 ingå vthi Gudz Rike.* Ther af
 följer / at hwilken som warder
 född på nytt aff Watn och Anda-
 nom/han warder vptagen til Ar-
 swinge i Himmelen. Sedan/ at
 Döpelsen är ett Medel til Salig-
 heten/ Then som troor och warder
 döpt / han skal blifwa saligh.
 säger han: † The helige Apof-
 tar tilskrifwa Döpelsen det/ at det
 är njia Födelsens Bad/ och det
 Helige Andes Förnyelse. § Effte
 wij warda döpte til Syndernas
 Förlätelse. § hwar och en aff eders
 låte döpa sig i Jesu Christi Namn

* Joh. 3: 5: † Marc. 16: 16. § Tit. 3:
 § Marc. 1: 4.

til Syndernas Förlåtelse / så skole
 le i så den H. Andes Gåfwa; * säger
 Petrus. Döpelsen gör oss saliga /
 icke at Rökens smittor affläggies /
 utan at man hafwer ett gott sam-
 swet til Gudh / genom Jesu Chri-
 sti Upståndelse / talar samma Ap-
 postolen. † Låt tigh döpa och tvää
 aff tina Synder. § säger Ananias.
 Så många som i döpte ären / haf-
 wen eder iflädt Christum / och i
 äre alle Gudz Barn / genom Je-
 su Christi Troo. ¶ In Gudh hel-
 gar sin Försambling / och gör
 henne reen vthi Vatnsens Badh /
 genom Ordet. ¶ Vthaff hwilket
 alt tu säkert kan sluta / at det he-
 liga Dopet är dem Fångnom en
 Förlofning / deras Skuldz Til-
 giffit och Syndernas Dödh / en
 nny Födelse / och Siälens härliga

E 4

Rij

* Ap. Bern. 2: 38. † 1. Pet. 3: 21. § Ap.
 Bern. 22: 16. ¶ Gal 3: 26. 27. ¶ Eph. 5: 26

Stijnande Kläder* Dopet är det In-
 segel som utan händer påtryckt är †
 Dopet är den Bagnen / som oss fö-
 rer til Himmelen. Der igenö bekom-
 mon wij Himmelskrifet / och vndfäm-
 der Nåde skäncken och Borger ska-
 pet. Then helige Döpelsen är
 Siälens Blyfsning / och en för-
 bntelse til ett andeligt Luff / för-
 skaffar ett gott Samwete medh
 Gud / och hielper vthi wår Swaga-
 heet. § Döpelsen vthrättar at
 wij afflägge det syndiga Riöt-
 tet / och i skället winna den H. And-
 da / och komme vthi Dingänge
 medh Gudz Son. Dopet skeer
 til Menniskians Förbättring / til
 Syndernas Vthrotande / til at
 dränckia den gamle Adam / at
 bortläggia Mörkret / och komma
 til

* Basil. in sanct. Baptism. T. 1. p. 446.

† Cyrill Hieros. in pref. Catech. § Nazian.
 in orat. j. Bapt. p. 615.

til Liuset. Döpelsen är Wägen
 til Gudh/ en Wandring til Chris-
 tum/ Trones Bekräfftelse/ För-
 ständzens Wplöfning / Himmel-
 rijkens Ahra / Lüffzens Förän-
 dring / som borttager Träldo-
 men/vplöser Banden/ förändrar
 Menniskan: Döpelsen är Be-
 gynnelsen til ett sant Lüff / och en
 sann Rätfärdigheet.* Döpet är
 ett andeligt Nådebadh/ Lüffzens
 och den heliga Salighetenes heli-
 ge Sacrament.†

Then H. Andlaff Himels Thron/
 Sig säncker ned och swärfwar om;
 Det rena Watn han öpnar thår/
 En Himels Brun med Watn skär:
 Ut der aff blijr en Heligdom/
 För Satans List en faster Bohm/
 Swar med och af den Helige And/
 Födes en sann ny Christen Man.

E 5

In

* Tertull. l. 4. adv. Marc. p. 231. † Aug.
 l. 2. cont. Crescent. p. 18.

In hwadh Gudz Nådih dageligen
 vhrättar/ på ofynligit sätt/ vthi
 wår Döpelse/ det är of vthi syn-
 ligh måtto wüßt vthi Christi JEs-
 su Döpelse: i det han medh sin he-
 lige Lefamen rörde widh Watnet/
 helgade han all Döpelses Watern/*
 In alt hwadh Christus vthi Röt-
 tet förwårswat och förtient haf-
 swer/ det hafwer han vthi Döpel-
 sen nederlagt/ och of til godo för-
 vndt. Han hafwer enahanda
 Döpelse medh of Syndare anta-
 git/ der medh at betynda / det wü
 genom Döpelsen blifwa Lemmar
 vnder honom. Såsom wår Him-
 melste Fader/ hafwer låtit denna
 Røsten widh Christi Döpelse
 flarligen höras: Denne är min
 ålfelige Son; Så vptager han
 ännu dageligen alla dem til Barn
 och Arfwingar/ som troo och war-
 da

* Chemnit. cap. 17. Harmon.

da döpte. Såsom Himmelen haf-
 wer öpnat sigh widh Christi Dö-
 pelse; så öppnas ännu dageligen
 genom Döpelsens Sacramente
 Dören til thet Himmelste Para-
 diset. Såsom den H. Ande neder-
 for öfwer Christum/ widh hans
 Döpelse vthi Dufwo Liknel-
 se/ så är ock den H. Ande medh sin
 Nådewårkan tilstådes widh wår
 Döpelse/ och wårkar der igenom/
 medh sin Krafft wår Födelse på
 nytt/ och wår Förmwelse; at alt-
 så widh Döpelsen/ komma tilsam-
 mans Fadrens Nåde / hwar i-
 genom wth til hans Barn up-
 gne warda: Sonsens Förtienst/
 hwar igenom wth warda reen-
 twagne och rēsade ifrån wåra In-
 der: Och den H. Andes kraftige
 wårkan / hwar igenom wth war-
 da födde på nytt til ett ewigt Liff.
 Åstu nu döpter / så behöfwer tu

intet twifla på Gudz Nåde / på
 Syndernas Förlåtelse / på För-
 säringen om thet ewiga Liffwet.
 Döpseln är Nya Födelsens
 Badh/* hwar nya Födelsen är/
 der är Syndernas Förlåtelse / der
 är Gudz Nåd / der är ock fulkom-
 ligh Råtfärdigheet / der är För-
 njelse / der vndfås den Helige
 Ande / der är Barnskap / der är
 ewiga Liffzens Urff.

15. Then Anfächtade.

JAgh troor fuller / at iagh genom thet
 heliga Döpsels Sacramente är vthi
 Nådoförbund vptagen / thet til medh Syn-
 dernas Förlåtelse bekommit / och i Liffzens
 Bock inskrifwen är : Ther emoor är iagh
 genom mina Synder / vthur Nådoförbun-
 det förfallen / effter iagh å nyio syndat haf-
 wer; så hafwer iagh ock therigenom förlorat
 then förra Syndaförlåtelsen / och offra för-
 riene at iagh vthur Liffzens Bock vthstru-
 ken bleswo.

Trö:

Tröstaren.

Thet Nåde-Förbundet / som
 Gudh medh tigh vthi then helga
 Döpelsen vprättat och ingädt
 hafwer / är ett ewigt Förbund /
 til hwilket tu hafwer altijdh en ö-
 pen Tilgång / genom en sann
 Bort och Omvändelse. En så-
 som HÆRen Gudh säger om
 Omstjärelsens Sacramente / thet
 skal wara ett ewigt Förbund / *
 Alltså skolom wij otwifwelachtigt
 troo / det HÆRen Gudh haf-
 wer i lifa mätte vthi den helga
 Döpelsen / som vthi Omstjärel-
 sens ställe kommen är / † Medh
 oss vprättat ett ewigt Förbund
 och det bekräftat; En så säger
 HÆren Gudh genom Propheten.
 Jagh wil trolofwa migh tigh i
 ewigh iijdh. Jagh skal trolofwa
 migh

* B. Mos. 17; 11. † Col. 2: 11. 12.

migh tigh / i Rättfärdigheet och
 Doom / vthi Nådhy och Barm-
 hertigheet; ja / vthi Troone / wil
 iagh trolofwa migh tigh.* Ber-
 gen skola wäl wäka / och Högar-
 na falla: Men min Nådhy / skal
 icke wäka ifrån tigh / och mins
 fredz Förbund / skal icke förfalla.†
 Derföre ware det långt ifrån oss /
 at wä säja skulle / Menneffeligh
 Otröö gör Gudz Troheet om in-
 tet. § Fast wä än ingen Tro sät-
 tie til hans Ord / vthan wäka der
 ifrån / sä blifwer han doch trofast /
 han förändrar sigh icke / han blif-
 wer sigh äntå altidh lif / han är
 sanfärdigh och beständigh / han
 kan icke neeka sigh sielff / § Der af
 föllier ju at tu igenom tina Syn-
 der / som komma aff tin medfödde
 Swagheet ingalunda träder v-
 thur

* Hof. 2:19. † Esaj. 54:10. § Rom. 3:3.
 § 2. Tim. 2:13.

thur hans Nåde-Förbund. The
 Synder som äro emoot Samwe-
 tet/ dhe kunna fuller sättia en v-
 thom Gudz Nåde / och vthom
 Nåde-Förbundet: doch likwål is-
 genom en sann Boot/ ståar tigh
 äntå Tilträdet öpet til det ewiga
 Förbundet. Döpelsens Skepp
 går intet i stycker/ fast wå sprin-
 ga vthur Skeppet och fasta of i
 Syndennes Haaff/ vthan genom
 en sann Bättring (hwilken i så-
 dan Mening kan förlyfnas medh
 ett Bräde/ det wå til wår Nyttä
 bruka funnom / effter wår ljd-
 na Undelige Skepsbrät / *) Haf-
 wa wå en frö och öpen Tilgång /
 til Döpelsens Skepp igen / på
 det wå vthi det kunna blifwa för-
 da til den ewiga Salighetenes
 Hamn. Såsom dhe der Skepsbrät
 lida / see omkring sigh och leeta
 sigh

* Hieron. in cap. 3. Esaj. v, 9.

sigh vp något Bräde/ vppå hwilket dhe kunna hulpne och bergade blifwa; så grip och tu til en sanskyldigh Boot/ den samma skal rädda tigh/ från Syndsens Flod/ och föra tigh vthi Gudz Nådes Hamn* Apostolen Petrus hade sin HERR och sin Mestare förnekat/ likwäl när han omwände sigh/ så sökte han icke des mindre vthi Dopet Försäkringen/ om den ewiga Saligheten. † Dhe Galater hade swärligen syndat/ likwäl tröstar Apostolen Paulus dem vthaff Laran om Dopet/ sedan dhe sanskyldigh Bättring giordt hafwa/ så handes: I så många som döpte ären/ hafwa eder iflädt Christum/ I ja han betingar klarligen: I ären afswagne I ären alle vthi enom

An.

* Tertull. l. de Penit. p. 479. *1. Pet 3:21.
 † Gal. 3:27. I 1. Cor. 6:11.

Anda döpte / til en Lekamen / *
 Der aff klarligen bewijses / at
 Döpfensens Förbund medh des
 Wärfan och Krafft / anseer jemb-
 wäl och det tilkommande / och in-
 galunda warder förswagat / ej
 heller aldeles vphäfwit / fast den
 råfåde synnda / som döpt är; vthan
 at det äntå blifwer på Gudz Stä-
 da / ett fast och ornggeligit Nåde-
 Förbund. När nu s. Paulus
 säger / at Christus twär sin För-
 sambling och giör henne reen / ge-
 nom Watnens Badh vthi Or-
 det / † Bör det sålunda förstås /
 at alla Synder warda dem aff-
 twagne / som födas på nytte / och
 dhe helgade / genom det helsosam-
 ma Nija Födelsens Badh och
 Helgelsens Ord. Jagh säger al-
 la Synder / och altså icke allenast
 dhe / som redan funna wara be-
 gån-

* 1. Cor. 12: 13. † Eph. 5: 26.

gångne/ blifwa allesammans vthi
 Döpelsen tilgifne och förlätne/
 vthan och dhe/ som här effter aff
 Mennefligh Swagheet och D:
 förstånd/ lätteligh kunna begås:
 icke at man behöfwer låta sigh
 döpa på nytt / så offta man syn:
 dar/ vthan at igenom Döpelsen/
 som en gång skedd är / warder
 dem trognom förlätet/ icke allena
 hwadh dhe allaredo misshandlat
 hafwa/ vthan och hwadh här
 effter see kan.* Besinna nu då
 och begråt tina Synder/men för:
 neka intet der hoos och förgåt icke
 heller Nåde-Förbundet/det H Er:
 ren Gudh/ vthi Dopet medh tigh
 vprättat hafwer: vthan fast tu
 än Tusende gångor råkade falla /
 så skal tu alltidh stå vp igen/ wän:
 da om och komma igen. Wändt
 om tu affellige / så wil iagh intet
 wän:

* Aug. lib. 1. de nupt. & concup. cap. 33.

wända mit Ansichte/ ifrån eder:
 Ty iagh är barmhertigh säger
 Herren: Och wil icke wredgas
 ewinnerliga.* Låt titt Hierta hål-
 la Gudi detta Ordet före/† Sä
 lärer han wiserligen/ ihugkom-
 ma sin Lofwen/ så at han förbar-
 mar sigh öfwer tigh/ ty han kan
 icke neka sigh sielff/ eller sitt Ord. S

16. Then Anfächtade.

Guru kan iagh wara fulkomligen för-
 wisad / at iagh genom en sanskyldigh
 Boos och Wärring/ warder igentagen /
 vthi Nåde. Förbundet medh Gudh? gifwe
 Gudh/ at mitt Hierta kunde genom något
 wist Teckn och Insegl försäkras! gifwe Gud/
 at något annat Sacrament sunnes/ genom
 hwilkes Nyttiande och Brut / detta nå-
 dige Löffter/ kunde vthi mitt Hierta / stad-
 fastas och såsom förseglas!

Tröstaren.

Thet är och stedt. Ett sådant
 heligt

* Jer. 3: 12. † Ps. 27: 8. S. 2. Tim. 2: 13.

heligt Sacramente/hafwer Chri-
 stus och instichtat och insatt/ nem-
 bligen sin heliga Natward: vthi
 hwilken tu vndsäär den samma
 Lefamen / den Christus hafwer
 för tigh vthgifwit / vthi Döden
 och samma Blodh/ det Christus
 på Korsens Trää/ för tina Syn-
 der hafwer vthgutit. Effter tu
 nu bekommer Christi samma Le-
 famen och Blodh/ som är den al-
 dra heligaste Betalning / för tina
 Synder: så må tu ju wara der
 igenom försäkrader/ at tu wisser-
 ligen blifwer deelachtigh/ aff dhe
 Himmelske Skattar och Andelige
 Gåfwor / som Christus genom
 sin Lefamens Vthgifwande och
 sit Blodz Vthgiurande/ förwärf-
 wat hafwer; som äro Gudz Nåd/
 Syndernas Förlåtelse/ Rätfär-
 digheet/et ewigt Ljuff/ och en ewig
 Saligheet. Emedan tu dricker/

äftwen det samma Blodet i Matt-
 warden/ genom hwilkes Bthgiu-
 telse/ Nåde-Förbundet vprättat
 och bekräftat är / huru kan tu tå
 twifla / om tu är sanfärdeligen
 vptagen/ vthi det Nåde-Förbun-
 det/ eller intet? Hwilken är Gud
 närmare/ än hans enfödde Son?
 som är i Fadrens Skiöte/* Som
 är vthi Fadren och Fadren i hos-
 nom / † Som är ett medh Fa-
 dren/ § Uter igen / hwilken kan
 wara Sonen närmare förwant/
 än hans egit Riöt och Blodh/eller
 hans antagne Menniskelige Na-
 tur/ som han genom den Person-
 lige föreningens oplöslige Band
 hafver sigh antagit? Der aff
 föllier ju at tu genom hans Lefas-
 mens åtande / och hans Blods
 Drickande / warder och HER-
 ranom wärom Gudh / på det
 när

* Joh. 1: 18. † Joh. 14: 10. § Joh 10: 30.

närmaste föreenat: När tu 'den
 na Himmelsta Spjisen och Dryc-
 ken / Werdeligen anammar / så
 wil Christus blifwa i tigh och tu
 blifwer i honom / * Swadh är
 of närmare / än det wij äta och
 dricka? hwilket antingen förwan-
 dlas vthi wårt Kiök Wäsende /
 såsom den naturlige Spjisen / el-
 ler förwandlar det of vthi sigh/
 såsom den Andelige Spjisen / J E-
 su Christi Lefamen och Blodh/
 den vndfä wij fuller och til of ta-
 ga / men ingalunda så at wij den
 i of förwandla; Vthan wij blif-
 we vthi honom förwandlade.
 Hwaraff åter igen detta föllier /
 at tu genom J Esu Christi Luff-
 gifwande Kiök Nyttjande och
 bruk / warder vpwäckt til det An-
 delige Luffwet i honom / och genom
 hans helige Blodz Nyttjande /
 trä

* Hilar. l. 8. de Trinit. p. 141.

tråder tu til Luffzens Brun. Christus hafwer aff oss antagit en Menniskeligh Natur / vthi den hafwer han fördömdt Synden / förstört Döden / och Luffwet igen fördt. Den samma sin antagne Menniskelige Natur / hafwer han medh Nådennes Fulheet / och det Himmelsta goda vpfylt: äfwen den samma Menniskelige Naturen / som han aff oss antagit hafwer / och vthi sigh sielff helgat / och medh dhe Himmelste Skatter vpfylt / gifwer han tigh igen / vthi den helga Natwarden / på det tu må vara så myckit säkrare / at altsammans jämwäl och tigh i Innerheet angår / hwadh han vthi henne / såsom vthi en rijk Skattkammare / hafwer förwarat. Han inplantar och lifkasom inympar tin ålendige och föderfwade Natur / vthi sitt helig

heliga Luffgifwange Riöt / at tu
 vthaff hans Riöt skal kunna sug
 ga och dricka i tigh / den Andeli
 ge Luffzens Safft / och en krafft
 tigh Lakedom emoot Syndaför
 giffet / som i titt Riött förborgat
 ligger. Han är Wänterät / wij äre
 Grenarne / den som blifwer i ho
 nom / och i hwilken han blifwer han
 bäär mycken Frucht * I sin Na
 turs Oreenlighheet blifwer lifu
 som öfvertäkt och öfwerfkynd
 medh Christi aldrabeligaste Lef
 men / den tu vthi H. Erans Nat
 ward bekommer; och medh Chri
 sti dyrbaraste Blodh / hwillet tu
 vthi den helige Natwarden drie
 fer: at den för Gudz Domstool
 och Ansichte / icke må sedd eller
 straffad warda / S Til den Ende
 anammar tu I Jesu Christi Lef
 kame

* Joh. 15: 5. † Liturg. veter. Damas
 l. 4. ortbod. sid. C. 14:

famen och Blodh/ til en Tack-
 nåm Befrielse / och til en Försä-
 frings Pant/ om det ewiga Liff-
 wet / til Kropsens och Siälennes
 Bewarelse och Struckio/til Syn-
 dernas Förlåtelse och et ewigt
 Liff. Ja du får vthi den heliga
 Natwarden en helsosam Läro-
 panning; * In du får där wiså
 Försäkringz Tegn til den tilkom-
 mande Vpståndelsen/ der igenom
 du warder försäkrad om Borger-
 skapet vthi det Himmelsta Fäder-
 neslandet. Hwilken (säger Chris-
 tus) som åter mit Riöt och dric-
 ker min Blodh/ han hafwer e-
 winnerligt Liff/ och iagh skal vp-
 wäckia honom på yttersta Da-
 gen.† Derföre är det aldeles o-
 möjligit/ at din Bekamen kan al-
 tidh blifwa i Grastwen / effter
 han är bespißad medh Jesu Chris-

F

sti

* Can. Nic. † Joh. 6: 54.

sti Bekamen och Blodh / Nembl.
 medh den Spüssen / som är en Läs-
 fedom til Dödeligheten / * ett
 krafftigt Medel emot Döden / at
 man vthi Gudi genom Christum
 må lefwa / en Renselse ifrån all
 Synnda-Oreenligheet. † Genom
 den Spüssen och Kosten warder tu
 stärckt vthi tin Swagheet / at tu
 må komma medh Elia på Guds
 Berg. Om Prophetens Elizai
 döda Been / sedan han länge hade
 warit dödh / kunde göra lefwand-
 de/s Huru myckit mehra skal den
 lefwandes och luffgifwandes JEsu
 Christi Riöt / vthi Troone hör-
 samligen anammad / spüsa tigh til
 ett ewigt Luff?

17. Then Anfächtade.

Jagh erkänner ock thee / at the Trogne
 och Gudfruchtige blifwa deelachtige

* *Iren. l. 4. cap. 34.* † *Ignarius Ep. 11. ad Eph. § 2. Rom, B. 13: 21.*

aff dese Wälgärningar / genom HErrans
 Matward; helsosamma brut / men thet strä-
 mer migh thet emoot intet ringa / thet Apo-
 stelen säger: hwilken owärdeliga äter aff det-
 ta Brödet och dricker aff HErrans Kalck /
 han blifwer sater på HErrans Lefamen och
 Blodh.* Thersföre fruchtat iagh migh / at
 ock iagh en owärdigh Gäst sunnen warder
 widh thenna Himmelsta Wältiden.

Tröstaren.

I det tu erkänner tin Öwer-
 digheet / och den begräter / kan tu
 lätteligen vndfly den Fähran / at
 wara en owärdigh Gäst; In Ap-
 postolen fallar icke dem Öwärdi-
 ge / som i Trone swage äro ; emä-
 dan detta heliga Sacrament aff
 Gudh instichtat är / til Trones
 Sträckio / och dem Swagom til
 Tröst / ythan dem som sigh sielf-
 wa icke pröfwa / och icke ätskilja
 HErrans Lefamen. † Thet är /
 hwil-

F 2

* 1. Cor. 11: 27. † 1. Cor. 11: 28. 29.

hwilka vthan en sann Bättring/
 vthan den lefwande Troon / v-
 than ett alswart Haat emoot syn-
 den / vthan ett fulkomligt Upsät
 at bättra sit Lefwerne / gå til den
 heliga Natwarden / såsom til en
 annan gemeen Måltjdh. Dhe
 som icke giöra en Åthskildnat es
 mellan denna Himmelsta Måltj-
 den och annor gemeen Spjäs. I
 så måtto / at dhe icke besinna des
 Wärdigheet / ej heller medh skyn-
 digh och sann Hiertans Beredelse
 der til gå. Sådanna otwärdige
 Gäster til denna Måltjden / synda
 icke mindre genom Jesu Christi
 Lefamens och Blodz otwärdige
 bruk / än Gudarna fordom haf-
 wa syndat / i det dhe förskäste
 Christum. Men det ware långt
 ifrån tigh / at du ibland den Hoop-
 pen wara skulle ; ty du besinnar
 ju tina Synders Oreenligheet / du
 ångrar

ängtar ju din Naturs Smittor/
 du suckar ju och längtar effter
 Christum tin Siäls Läfiare / at
 han må vthi dit Hierta bereda
 för sigh et wärdigt Herbärge.*
 Du betäncker den wärbiga Spi-
 sen / vthi den heliga Natwarden
 digh marder föresat och gifwen;
 du betrachtar huru stor den Him-
 melsta Gåstwan är / du hungrar
 och törstar effter Rätfärdighe-
 ten/† Derföre skal du ock måttad
 warda / så at Synden/ til hwil-
 ken du intet Behagh hafwer/ skal
 intet kunna skada digh/ du hastar
 til din Himmelske Fader/ s och
 det gör du medh Tårar; du begrä-
 ter dina Synder / du längtar fast
 effter at din andelige Siälahun-
 ger må blifwa stillad genom den
 Himmelska Spisfen. Twisla in-
 tet

§ 3

* Crysoft. in 1. Cor. 11. † Matth. 5: 6.
 S Luc. 15: 20.

tet der vppå/ det lærer den barm-
 hertige Fadren löpa medh Glädie
 emoot tigh/ medh Glädie vptaga-
 tigh och knäa tigh/ han wil föräbr-
 ra tigh Rättfärdighetenes Klä-
 der/ han skal iflåda tigh Salig-
 hetenes Riortel/ han skal få tigh
 en Ring på tin Hand/ han skal
 försegla tigh medh den Helige Ande/
 han skal gifwa tigh Skoor
 på tina Fötter/ thet är/ han skal
 leda och föra tigh på Fridzens och
 Rättfärdighetenes Wägh/ han
 skal spysa tigh aff det heliga Of-
 fret och des Lekamen/ som på
 Korbens Träa är slachtat/ och til
 en södt Lucht honom vposfrat.
 Afslägg derföre och drüff ifrån
 tigh den Fruchtan/ som wore tu
 en owärdigh Gäst: den som hä-
 ler sigh för aldraowärdigaste/ den
 är Gudi aldrakäraft/ den som
 hafwer ett Misshagh til sigh sielf/
 den

den behagar Gudi wäl/ hwilken genom Hiertans Ånger och Bättring/ sig sielff sönderbråkat och och neder slagit hafwer / den blifwer aff den Högstes milda Hand åter igen vprättad.

18. Then Anfåchade.

HW iagh skal hafwa någon Nyttia aff thet iagh begär Herrans Natward/ och något Gagn aff Evangelij Tillsäijer/ så måste Troon änteligen wara der heos; ty thet är icke nogh at man sträcker vth Handen och wil gifwa Almosor / vthan det wil ock wara den som möter medh sin Hand och emottager Almosan; Men nu är min Troo swagh / min hierkans Båat warder aff åchskillige Frestelses Wågar hjit och dje drifwen/ at iagh inret kan berömma migh aff någon stark Troo.

Tröstaren.

En swagh Troo är ock en Troo/ icke fattar heller Troon Christum/ och vthi Christo Gudz Nåde /

Syndernas Förlåtelse och det ewiga Lifwet der före at hon starck är/vthan der före/ at hon en Troo är: En starck Troo fattar fuller Christum starckare/ icke des mindre hafwer ock en swag Troo den Egenkapen och Krafften/ at hon intet förskuter Christum/ vthan sig til Saligheet honom griper och fattar. Israeliterne/ när dhe woro bitne aff dhe brinnande Ormarne/ så sågo dhe på Kopparsormen/ medh darrande/ bästwan de och halfdöda ögon/ likwäl sngo dhe der igenom sin Helse igen/ och blefwo frelste ifrån sin Plågo.* Utså/ fast Trones andelige Åstodande / der medh wij see på Christum/ är swagt och darrande/ så warda wij likwäl der igenom belade ifrån vår Syndasoot. En såsom ögnastenen/ fast han

* 4. B. Mos. 21: 8.

han än är liden/begräper han äntå Solenes Ljuus / och altså lika som fattar vthi sig sielfwa Solen / dher doch likväl Solen är mycket större än Jordenes Kretz. Afwen så kan ock Troones öga / fast det än liden och ringa är / gripa och fatta Christum / Rätferdighetenes Sool. Såsom Gullet / eller en kosteligh Pärla / blifwer altid vthi sit värde / antingen et swagt Barns Hand / eller en starck Mans Hand tager det ; Alltså behåller ock Jesu Christi dyra Förtienst / altid sit värde och Krafft / antingen den warder igenom en swag eller starck Tro fastad. En skön Pärla eller steen kostar lika mycket / antingen den warder infattad vthi en Blyhring eller Guldring ; Alltså Christi Evangelium / som är den andelige Pärlan

lan/* behåller sit Wårde och sin
 Krafft / antingen hon vthi en
 swagh eller starck Troo fattad
 warder / såsom et lÿtet Barn /
 som dageligen wåper och tiltager /
 är åfwen så wål en sann Menne-
 skia som en stoor Keese / den som
 sin fulkomlige Wårt nåt hafwer;
 Alltså och en swagh Troo / som da-
 geligen måste wåra och tiltaga / är
 åfwen så wål en sann Troo / som
 en starck Troo. Ett lÿtet Barn
 kan medh sin Hand / fast hon är
 swagh / föra Brädet til Munnen
 til sin Föda och Uppehälle. En
 Tiggiare kan medh sin Hand / fast
 hon oreen och skabbigh är / emoot-
 taga Allmosan; Åfwen så wål som
 en starck och helbregd Man kan
 emoottaga Brödet / eller någon
 Gåfva / åfwen så kan ock en swag
 Troo emoottaga Gudz Godheek
 All

* Matth. 13: 46.

Allmoser/ nembl. Liffzens Brödh.
 Din trogne Freljare och Återlösa-
 re han wil icke sönderbranta eis
 förbräkad Röd/ och en rykande
 Weeka wil han icke vthsläcka. *
 Vthan den swaga i Tronene/ wil
 han aldräförst nådigast vptaga/ †
 Den aldraringaste Trones ry-
 kande Weeka/ är den Helige And-
 des Wärfan/ ty wij äre icke be-
 qwemlige aff oss sielfwe / något
 godt tänckia / såsom aff oss sielf-
 wom / § Vthan Gudh är den
 som wärkar i eder / både wiljan
 och Gärningen / effter sit goda
 Behagh/ § Så warder och HER-
 ren Gudh sit Wärf ingalunda
 förachtandes / som han igenom
 den Helige Anda / vthi titt Hier-
 ta begynt ha swer / vthan han wil
 det suborda och bekräfta. Gudh
 § 6 wil

* Esai. 42:3. † Rom. 14:1. § 2, Cor. 3:5.
 § Phil. 2:13

wil hugswala of/ såsom en Moder
 der hugswalar sin Barn/* Nu
 hanterar en Moder mycket öm-
 mare / lindrigare och warligare/
 ett spädt och et swagt Barn/
 mycket flitigare ansar och seer om
 det/än dhe andra som fulwårte ä-
 re. Så wil och H Erren Gud/inga-
 lunda bortdrifwa ifrån sigh/ dhe
 swaga i Troone/ vthan tager sigh
 dem/ såsom framkom / des mera
 ann/til at heela deras Swagheet.
 Om i hastwen Troona som et Si-
 napskorn/ så mågen i sätta til det
 ta Bärget: Gack hådan ditt bort/
 och det skal gå/och eder warder in-
 tet omöjeligit/säger Christus/† som
 är Sanningenes Mun och Sanninge-
 genes Grund. Om den vndergiö-
 rande Troon/är så krafftig at hon
 kan försättia Bärge / fast hon är
 så lüten / som et Sinaps Korn;
 hwar

* Esaj. 66: 13. † Matth. 17: 20.

hwarföre skal rå icke den saliggörande Troon och wara så frastigh / at hon Trestelsens och all Twifwelachtigheez Bärq / må kunna borttaga / fast hon än swag och ringa är? Gudz Krafft är mechtigh i dhe swaga/* Wachta tigh derföre / at du icke blifwer kleenmodigh / för din swaga Trooskul / vthan ansee fast heller Gudz Krafft / Gudh kan watna hwadh tort är; Han kan heela hwadh sargat är / han kan böija / hwadh förhärdat är / han kan vpwärma / hwadh förkylt är / han kan giöra rätt hwadh frokot är. Besinna man din Troos Swaghet / och stödh digh så myckit starckare och fastare på Gudz Ordz Staaf. En såsom Gudz Ord är den Andelige Säden / hwar vtaff Troon växer / så är det och des Födo och

och Uppehålle / hwar igenom
Troon tiltager och tilwäxer :
Sucka derföre och bed med Chris-
sti Lärjungar och sägh : HERR-
re föröfa i oss Troon/* Och medh
den månaderasandes Fader. Ja
HERre / iagh troor / hielp mina
Dtro. †

19. Then Anfächtade.

Nu Troo är icke allenast swagh / v-
than ibland känner iagh henne al-
deles intet vthi mitt Hierta / och är intet så
ifrigh och andächtigh i Bönen / at iagh
skulle kunna gidra migh ihet Hoppet at hon
tränger sig igenom Stynn. Thersföre
måste iagh fructia / at Troon är vthi migh
dödh worden / och aldeles vthslöcknad /
Om nu Troon är vthi migh vthslöcknad /
hwadh Hopp kan iagh wärdare hafwa / och
hwadh för Saligheet wil iagh wänna?
Pröfwar iagh migh sielff / si så känner
iagh intet Troon i mitt Hierta / måste all-
så befructa migh vara ibland den Hoopen
som obegärdme dro.

Trö

* Luc. 17: 5. † Marc. 9: 24.

Tröstaren.

Then Helige Ande breder liff-
 fa såsom sina Händer vnder och
 vphielper vår Skröpligheet och
 Swagheet. Liffa som wij intet
 weta hwadh wij skole bidia/ så-
 som det sigh böör. Vthan sielf-
 wer Andan manar godt för oss/
 medh osätjelig Suckan/ * Alltså
 känna wij och offta intet/ hwadh
 och huru wij troo; Men den
 Helige Ande vppehåller Troon/
 vthi vårt Hierta. En Eldgni-
 sta/fan liggia fördold vthi Askan/
 fast hon än intet synes; Alltså
 fan och Troon offta hafwa sitt
 Tilhold vthi Hiertans innerste
 Wincfel/ fast hon aff oss intet
 merkes eller kännes. Therföre
 skal tu ingalunda så sluta hoos-
 tigh/ tin Troo måtte wißerliga
 wara

* Rom. 8: 26.

wara dödh och aldeles vthstock-
 nad/ effter du henne intet känner/
 helst emedan du hafwer en så stoor
 Längtan effter henne/ du så myc-
 kit suckar effter henne/ och wille
 gärna troo; sådant Suckande/
 sådan Längtan / sådan Wilja /
 kommer aff Troone. Förvthan
 detta så är det helt och hållit an-
 nat/ intet känna Troon: Un-
 nat är ock det / intet wilja troo.
 Intet känna Troon/ det är aff
 Swagheet och aff den Strüdh
 som är emellan Andan och Riöt-
 tet. Men intet wilja troo / det
 kommer aff mootwilligh Ondsko.
 Christus boor wißerligen/ medh
 Troone i dit Hierta/* Fast du ic-
 ke så märkeligen känner det han
 medh sin Nåde boor hoos digh /
 såsom den Helige Ande den inner-
 lige Tröstaren / hafwer sit Tem-
 pel och Boning vthi dit Hierta/

* Eph. 3: 17.

fast han synes vnder tiden lika
 som vndandra digh Tröstan /
 at du intet merker det han vthi
 digh boor. I lika måtto / som
 Abraham alla trognas Fader /
 han trodde på det Hopp / der in-
 tet Hopp var / * Så bör och du
 fast du intet känner / likavist hålla
 digh och förläta digh på Gudz
 Ord. Såsom vi måste til fånga
 taga alla Förnuft / vnder Chris-
 sti Endno / † Alltså det du intet kän-
 ner Troon / det skal du och taga til
 fånga vnder Troon / det är / du skal
 fatta Ordet i Hiertat och stadigt
 hålla digh der wijsdh. Säden
 blifwer offta liggandes vnder
 Jordtorfwan förborgad / och är
 icke des mindre fruchtsam / fast
 Brodden så hastigt icke kommer
 til at synas ; så ligger och Troo-
 nes Sädh / i Hiertat förborgad /
 fast

* Rom. 4: 18. † 2. Cor. 10: 5.

fast des Frucht icke så hastigt och
 så fulkomligen vthspricker och
 wäisar sigh. I Sömpnen känner
 tu heller intet at tu hafwer Troo-
 na/ bort det at tu derföre skulle
 meena Troon då wara dödh: så
 hafwer och vthi tina swära Anf-
 fächtingar/ lyka som en tung
 Sömpn fallit på tin Siäl/ at tu
 tin Troos Rörelse icke känner /
 bort det at tu derföre skulle tän-
 kta Troon wara hoos tig vthslök-
 nad. När tu dånar och beswä-
 mar/ känner tu ingen Luffzrö-
 relse hoos tigh / luffwål är och
 blifwer det vthi tigh förborgat.
 Estwen så i dessa swära Anfäch-
 tningar känner tu intet det Ande-
 lige Luffwekz Rörelser / genom
 Troona/ luffwål är och blifwer det
 vthi tigh förborgat.

20. Then Anfächtade.

Jagh suckar och längtar aff Hiertat /
 Effter min Frelsare / men iagh finner
 hoos migh och thesfore klagar / at iagh in-
 tet kan troo. Jagh önskar aff Hiertat / at
 iagh måtte blifwa deelachtigh aff Christi
 Wälgärningar / men iagh merker / at iagh
 inett kan medh en sann Troo / them fatta
 och migh tilägna.

Tröstaren.

Uff tina egna Kraffter kan' tu
 det faller intet / vthan genom ho-
 nom och vthi honom / som tigh
 mechtigan gör / * Thet är / vthi
 Christo och genom Christum /
 förmå tu alt. Thet är Gudz alf-
 warlige wilie / at tu skal troo ; ty
 för den Orsaken skul / låter han
 sitt Ord för tigh predika / at han
 genom det samma i den Helige
 Andes Krafft / vptänder och vp-
 väcker Troona vthi tit Hierta.
 Druff

* Phil. 4: 13.

Dröff nu allenast intet Gudz Ord
 ifrån digh/ stråfwa och icke emoot
 den Helige Andes Wårckan/ så
 skal du snart känna aff Gudz Ord/
 en stoor och märkeligh Nyttä och
 et helsosamt Gagn. In om det
 är Gudz alfware Wilja / at du
 skal troo/ så wil han och wißerli-
 gen wercka sådan Troo hoos digh/
 om du icke aff vpsåat och Noot-
 willighet stråfwar honom emoot.
 Du säger/ du kan intet troo/ och
 måste liffwål bekänna at du suckar
 til Christum/ och hafwer en stoor
 Långtan/ effter hans Wälgär-
 ningar. Den Långtan/den Suck-
 kan/ den innerlige trängtan / är
 Trones Begynnelse: wißerligen
 skal den Helige Ande fulborda
 detta Troones helige Wårck/ som
 han begynt hafwer: Allenast
 wachta digh/ at du hans helso-
 samma Wårckan icke hindrar/

tu måste ingalunda tänckia/ at
 du skal känna Troones Rörelse
 och Ränning i dit Hierta/ för än
 du wil höra Evangelij Ord/ det
 betrachta och fatta. Det är en
 falst och bedrägeligh Mening/
 för hwilken du digh billigt bör
 achta/ at den icke intager dit
 Sinne/ det är en förwänd och o-
 richtigh / Ordning eller snarare
 sagt/ en Dordning / för hwilken
 du digh bör taga i acht/ at du den
 icke effterföljer. Vthi den Helige
 Andes Schola/ måste du giöra en
 Begynnelse aff Gudz Ordz hö-
 rande och Betrachtande. Genom
 det Medlet kommer du til Troo-
 na/ ifrån Troona til Troones
 Ränblo. Du säger åter igen/ du
 fant intet troo. Derföre skal
 du höra Ordet/det betrachta/ och
 vthi dit Hierta fatta / på det du
 må funna troo/ HERRN Gudh
 gif.

gifwer dem den Helige Ande /
 som bidia honom der om; och
 lifwål funnom wij intet bidia /
 vthan den Helige Andes Nåd
 och Krafft. Så gifwer och H Er
 ren Gudh dem Troona / som der
 om sucka; och lifwål funnom wij
 intet sucka / vthan Trones Be
 gynnelse. Wißerligen begynnes
 Troon i Hiertat / medh Kamp och
 Strijd / och fulbordas medh
 Kamp och Strijd och hwadh
 wij aff oss sielfwa der vthinnan in
 tet fömā / det fömā wij genom
 hans Krafft och Hielp / som sä
 ger. Ingen kan komma til migh
 vthan Fadren som migh sandt
 hafwer / drager honom / hwar
 och en som det nu hårdt hafwer
 aff Fadren och lärdt det / han
 kommer til migh / den til migh
 kommer / den fastar iagh icke vth*
 om

* Joh. 6:44. 45. 37.

Om tu ännu icke äst dragen / så
bedh tin Himmelske Fader at han
drager tigh / hör och lär aff ho-
nom / at tu til Christum komma
måtte.

21. Then Anfächtade.

Den sanna och lefwande Troon wår-
kar alltidh genom Kärleken.* Ther
emoot then Troon / som icke hafwer Gär-
ningarna är dödh i sigh sielff. Såsom Kropp-
pen vthan Andan är dödh : så är ock Troon
vthan Gärningarna dödh.† Nu befinner
iagh icke stort Förrådth aff goda Gärnin-
gar hoos migh / som kunna gifwa Witnes-
börd om min Troo. Jagh finner vthi migh
en Lagh / iagh som wil göra thet gode år / at
thet onda leder widh migh / Wilian hafwer
iagh / men til at göra gode / thet finner iagh
icke. S

Tröstaren.

Tu gör mycket wäl / at tu aff
tina Gärningars Strålar / dö-
mer

* Gal. 5:6. S Jac. 2:17.26. † Rom. 7:18

mer om din troos Lius ; ty såsom
 dhe Gärningar / hwilka icke här
 röra och flyta aff Troona / icke
 äre rätteligen goda Gärningar ;
 äfwen så är den Troon / som in-
 ga goda Gärningar hafwer / icke
 heller någon rät Troo / vthan en
 fäfang Inbillan / och Troones
 döda Beläte. Låter edert Lius
 lysa för Mennekiomen / at dhe
 måge see edra goda Gärningar /
 säger vår Frelfare / * Läggen e-
 der Wunning om / at j giören eder
 Kallelse och Bthkorelse fast / säger
 Apostolen Petrus. † Derföre
 måste man aff Gärningarna dö-
 ma om Troona / och detta är
 Troones Tridie Egenkap. Och
 såsom en rät Ånger och Ruelse
 öfwer Synden / nödwändigst må
 ste gåå för Troona / der til med
 hennes egentlige Art och Natur

* Matth. 5: 16, 52. Pet. 1: 10.

består vthi en sann Förtröstan på
 Christum; Alliså följer ock altidh
 på Troone / en ny Hørsamheet
 och Lydno. Tu giör fördenstul
 wäl och rät / som iagh sade / at
 du aff dhe goda Gärningars
 Strålar / dömer om Troones
 Lius, icke deste mindre / måste du
 granneligen achta digh / at du icke
 håller dhe Wärc allena för goda /
 som effter vthwäres Anseende
 aff Wienniskiom högt skattas / och
 äro frij från Syndzens Oreenlig-
 heet. Vthan dese måste du för-
 nembligast / och för all ting hålla
 för goda Wärc / nembl. Hiertans
 innerlige Förnyelse / och Bpwc-
 kelse til en ny andeligh Rörelse v-
 thi deras Hierta / som äro födda
 på nytt; hwilket alt skeer aff den
 Helige Ande. Höra altså dese
 hållas för redelige gode Gärnin-
 gar; Nembligen / reene och helige

Tanckar / godt Bpsåat / en sann
 Gudzfruchtan / en ofstrymtarg
 Kärlek / en andächtigh Böön ni
 fast dhe ringa achtas för Menne
 steligh ögon eller plat intet mer
 Pias. Konungens Dotter är gamm
 sta härligh inwärtas / säger Dade
 vid.* Dhe vthwärtas Gärnint
 garna / betyga och witna om den
 samma inwärtas Härligheteng
 Så at om du annat intet hafwer
 som du kan frambara och offr
 Herranom / så wijsa honom din
 Indige och goda Wilje / dit helig
 Bpsåath / at leswa Gudeligen
 Herranom / offra Gudi dit Hierdi
 ta / så hafwer du honom alt fram
 burit. Underkasta digh aldeles
 Gudz Wilje / hålt digh in til h
 nom / affsagh digh din Wilje och
 giff honom din Wilje aldeles til
 gendom / så warder du en And
 med

medh honom.* När du detta
 gör / så följa dhe vthwärtens Gär-
 ningar aff sig sielfwe / ty Gudz Vin-
 de som boor vthi digh / skal göra
 digh beqwäm och wärka vthi digh
 allehanda goda Gärningar: ty
 der intet Tilfälle gifwas skulle til
 vthwärtens Gärningar / så är doch-
 en lifwål Gudh benögd medh din
 goda Wilje och goda Upsät / som
 är i Hiertat. Det är ock en fåfång
 Tancke / du gör digh / at kunna
 lifwa här i Werlden vthan Feel
 och Swagheet: Ty våra Gär-
 ningar behaga Herranom Guds
 icke derföre at dhe äro aldeles
 ofullkomlige / vthan effter dhe skee
 genom Trona på Christum / och i
 offeret för et skyldigt Lackoffer /
 offeras Gudi aff hans käre Barn.
 Besinna förden skull och erkän det
 vittnesbördet som dhe goda Gär-
 ningar

G 2

nin

* 1. Cor. 6: 17.

ningar gifwa om Troon / på det
 du icke må wara kleenmodigh: be-
 sinna ock der hoos dhe goda Gär-
 ningars ofulskomligheet och synd-
 zens Smittor / som loda wid-
 digh / på det du icke må högfär-
 das.

22. Then Ansåchtade.

HERREN är rättfärdig / och alla hans
 Dommar äro rätta / * alltså lærer han
 ingen belöna medh thet ewiga Ljfwet / som
 icke hafwer goda Gärningar / hwadh
 iagh då hafwa för Hopp? Hwar uppå
 iagh förlåta mig / efter mina Gärningar
 äro ofulkomlige / oreena / och på många
 handa sätt medh Synder besläckade /
 sålunda kunna i ingen måtto komma i
 värde / at iagh förtienar något der medh

Tröstaren.

Himmelriket är ingalunda
 genom Belöning eller förtient wärde
 genom våra goda Gärningar

* Psal. 119; 137.

vthan en Nådestänck och Gåfwa
 aff Gudi i Christo och genom
 Christum. * In Menniskians
 Gärningar äro ingalunda så fatte
 te / at Himmelröket hörer dem
 medh rätta til / såsom gjorde Gud
 genom orätt / om han annorlunda
 gjorde. † In / at iagh förtüger / det
 alla goda Gärningar äro en Nå
 destänck och Gåfwa aff Gudi /
 effter han wärkar dem aff Nåde
 genom den H. Ande / vthi Men
 niskan / och genom Menniskan ;
 och Menniskan altså i anseende der
 til / blifwer Gudh myckit mehra
 skyldigh / än Herren Gudh skulle
 blifwa skyldigh Menniskan nå
 got derföre at gifwa : hwadh är
 alla Gärningar achtandes emoot
 en sådan ovthsätteligh Ubra och
 härligheet? Alla Helige bekän
 na

G 3

na

* Rom. 6: 23. † Bernh. serm, 1, in an
 nunc. col, 106.

na ju frit vppenbart/ det ingen
 är ostyldigh för HERRANOM GUD
 Di.* Alla våra Råtfärdigheter
 äro för Gudi såsom et oreent och
 besläctat Kläde/† Ingen kan bli
 wa beständandes för HERRAN
 när han wil tilräckna Synder
 När dhe hafwa giordt alt det
 som budit är aff Gudi/ (som dock
 lykwäl aldrig skeer/ för Rådhetens
 Swagheet skul) säija: Wij äre
 nyttige Tienare / 9 Huru kan
 någon tancka aff Förtienst sin
 Rum hoos oss? φ Hwilken skul
 fuller vara så förmägen/ och stå
 ta sin Wiffheet / sin Råtfärd
 heet/ sin Heligheet / at giöra
 fyllest och sigh der medh hafva
 förtient Saligheeten? Hwilken
 skulle fuller vara så högfärdig

* 2. B. Mos. 34: 7. † Esai. 64: 6. Ps
 130: 3. I Luc. 17: 10. φ Bernh. serm. 21
 Cant. col. 555.

stoortaligh/ den sin Råtsfärdig-
 heet in för Gudh vphöjja och be-
 römna wille? * Det wore lika
 som en Qwinna wille sit oreena
 Kläde för sin Man vthbreda och
 der medh pråla. Hwarfen ä-
 ro våra Gärningar / eller vårt
 Ljdande lika emoot den tilkom-
 mande Härligheet / som på oss vr-
 penbaras skal / † Wij funnom ju /
 medh all vår Hörsamheet och
 Lydno / icke förtiena it snycke Bröd /
 det wij dageligh behöfwa til oss
 taga / vthan måste det dageligen
 tiggia aff Gudh vthi Bönen / Fa-
 der vår : huru myckit mindre / ja
 huru omäteligen mindre / funnom
 wij igenom vår Förtienst för-
 wårswa oss det ewiga Ljstwet ? §
 Fördensuld om du wil mista och
 förlora Nåden / så må du beröm-
 ma

G 4

ma

* Gerson. l. 4. de cons. Theol. Pref. 1.
 † Rom. 8: 18. § Aug. in Ps. 31.

ma digh aff dina Gärningar.
 Gudh stäncker och gifwer oss alle
 sammans vthan Förtienst/ Gudh
 gör oss saliga vthan Förtienst.*
 En han finner intet vthi oss och
 hoos oss aff hwilken Orsaak han
 skal göra oss saliga; der emot
 finner han mycket vthi och hoos
 oss/ hvarföre han kan fördöma
 oss.† Dhe som genom Troona ä-
 ro Rättsfärdige wordne / stiencker
 Gudh aff hödel Nåde/ icke allenast
 Krafft/ at föra et heligt Lefwerne
 vthan han stiencker och aff Nåde/
 det ewiga Ljfwet/ den han härli-
 ga giordt hafwer. Dertföre käl-
 las fuller Döden Syndennes
 Löön/ men det ewiga Ljfwet käl-
 las en Gudz Gåfwa. § En Dö-
 den förtienes genom onda Gär-
 ningar / men det ewiga Ljfwet /

* *Aug. de verb. Apost. serm. 15.* † *Eul-*
gent. l. 1. admonian. § Rom, 6: 23.

kan intet förtienas genom goda
 Gärningar/ vthan Gudh skän-
 ker det aff Nåde; Lät du andra
 sökia Förtiensten aff sina Gärnin-
 gar/ men du beslyta digh om at
 finna Nåd/^{*} Lät Gudz Nåd
 vara digh får / i stället för tin
 Förtienst. Så länge du finner
 Nåd hos Gudh / så länge skal
 du ingen Bräck hafwa på För-
 tienst/[†] När tit Hierta är vpsult
 medh stora Tancar om egen
 Förtienst/ huru kan Nåden kom-
 ma der in? § Så mycket du vp-
 höjer din Förtienst / så mycket
 förringar du Gudz Nåd. § Lät
 det vara digh Förtienst nogh /
 det du weet och troor/ det du in-
 tet förtient hafwer. Haff tin Til-
 försicht och Förtröstan aldeles på

G 5 H Er =

* Bernh. serm. in Cant. Marcell. 213.

† Serm. 61. in Cant. § Serm. 67; in Cant.

§ Serm. 68; in Cant.

HErren Gud / fatta och omfamna
hans Barmhertigheet / söök din
Förtienst i Christi Säär / så skal
digh inter fattas på Förtienst.

23. **Then Unfächtade.**

Jagh kan finna hoos migh thet wij ig-
nom våra Gärningar / aldeles inter
förtiena / eller Gudh blidka kunnom / vthan
therfdre behaga Gudh / effter the äre gjorde
i Trasona Men huru skole the icke mis-
haga honom / emedan the medh hans helige
Lagh / icke fullkomligen öfverens stamma
Lagen är Rättfärdigherennes ewige och o-
rörlige Regel och Rättesnöde / som alle bort-
kastar och fördömer / thet medh Lagen icke
kommer öfverens. Thet aff kommer / at
om tu icke wijfar migh någon Sköld /
som iagh kan bära för migh / och försvara
migh medh / skuter Lagen på migh och mi-
na Gärningar medh Fördömselsens Pylar.

Tröstaren.

Christus hafwer förlofat digh
ifrån Lagsens Förbannelse / th
han

han wardt en Förbannelse för
 digh. In det är skrifwit/ förban-
 nat är hwar och en som hän-
 ger på Tråå / * Lå Tijden ful-
 kommen wardt / sände Gudh sin
 Son/ föddan aff Qwinno/ gior-
 dan vnder Lagen/ på det hande m/
 som vnder Lagen wore / förlofa
 skulle / at wij skolom få Barn-
 skap/ † Christus är Lagsens ände
 och hafwer Lagen vpfylt til Rät-
 färdigheet: Hwar och en som
 troor/ han är rättfärdigh/ § Sä
 är nu ingen Fördömmelse i dem
 som äro i Christo Jesu / som icke
 wandra effter Röttet/ vthan eff-
 ter Andan. ¶ Dhe samma fruch-
 ta sigh intet för Lagsens Förban-
 nelse. In Andans Lagh som Luff
 gifwer i Christo Jesu / hafwer
 giordt digh frij ifrån Synden och
 Död

G 6

Död

* Gal. 3:13. † Gal. 4: 4. 5. § Rom. 10:
 4. ¶ Rom. 8:1.

Dödzens Lagh. In det som Lagen icke kunde åstadh komma/i det hon wardt förswagat aff Röttet; det gjorde Gudh / sändandes sin Son i synligh Riök Liknelse / och fördömde Syndena i Röttet/genom Synd. På det den Rätfärdigheet som Lagen estar / skulle wara fullbordat i oss / som icke wandrom effter Röttet/vthan effter Andan. * Om du nu desse Christi Wälgärningar medh en sann Troo digh tilägnar / så behöfwer du intet at fruchta digh för Lagzens Förbannelse: Dödzens Wdd är Synden/Syndzens Kraft är Lagen. Wien Gudi warri Tack som oss Segren gifwit hafwer genom wår HERRA JESUM Christum. † Han hafwer genom sin Dödh öfwerwunnit wår

* Rom. 8: 2. 3. 4. † 1. Cor. 15: 55-57.

wår Död/genom sit Lijdande/ för
 våra synder betalt/och genom sin
 aldrabeligaste Lydno/i wårt ställe
 Lagen fullbordat: der med är La-
 gen intet uplöst / wthan Christus
 hafwer Lagen i wårt ställe full-
 bordat. Lagen och Evangelium
 stråfwa icke så emot hwar an-
 dra/ at det ena förkastar det an-
 dra / emådan Lagen icke är e-
 moot Gudz Löffte.* Wthan wij
 vprättom Lagen genom Trona.†
 In hwadh Lagen aff oss fordrar/
 det förkunnar oss Evangelium
 altsammans wara aff Christo ful-
 giordt. Det Lagen befaller/ det
 betalar Christus. Lagen fördö-
 mer Synden / och för Syndenes
 skull fördömer oss som Syndare ä-
 ro. Christus gör en fullkomlig
 Betalning för Synden / och för-
 ährar.

* Gal. 3; 21, † Rom. 7: 31,

äbrar of sin Råtfärdigheet/ der
 medh steer Lagen et fullkomligt
 Nötte genom Christi Lndno / eff-
 ter den är en fullkomligh Lndno.
 Den samma Lagzens Fullbordan
 som genom Christum är skedd/
 kommer of til godo/ emädan han
 der til plat intet skyldigh war.*
 Altderföre/ såsom du icke bör an-
 see/huru Döden regerar och rasar
 vthi din Kropp / vthan huru han
 är ofswertwunnen vthi den vp-
 väckte Jesu Christo / Dödzens
 ofswertwinnare / Liffzens Förste
 och den ewige Salighetenes Gif-
 ware. Och Synden bör icke an-
 sees huru hon dit Samwete qwäl-
 jer/ vthan huru hon vthi Christo
 Gudz Lamb/ som borttager dina
 och hela Werldenes synder/ är be-
 talt worden. Dessliffest Helwetit
 och den Anfächning om den ewiga
 För-

* Chytr, de vit. & morr. p. 43.

Förkastelsen/ icke måste ansees huru dhe qwälja digh för dina Synders oräkneliga Mynckenheet / vthan huru Christus på Korþens Tråå hafwer vthhårdad / och den Frestelsen om Förkastelsen öfverwunnit / altså skal du Lagen icke ansee / huru den är skrifwen i dit Hierta / vthan huru han är fullbordad i Christo och medh honom widh Korþet någlad.

24. Then Anfächtade.

A Jte egit Samwete winnar medh Lagen emoot migh / och bekräfftar Lagens Anklagan. Ty Samweteer sätter sigh vp emoot migh / såsom en ißrigh och rådfärdigh Domare / och anklagar migh fast elliest ingen migh anklagade / eller något emoot migh hade at förebringa.* Denna inwärttes Domen kan iagh aldrigh vndanlöpa: vthi denna stora Boken finner iagh alla mina Synder medh Sanningenes Skyl wara antecknade / och billigt försträcket iagh

Der

* Chrysoft, hom. 64. in Gen.

derföre.* Jagh arme Wennistia / hoo wil
frälsa migh ifrån sådane Domsäte / hwarest
Samwettet är altsammans så wäl Anklaga-
ren som den Broxlige och Wisnet / och Plä-
garen / och Råset; och endeligen Bodelen? †

Tröstaren.

Om dit Hierta fördömer digh /
så är Gudh större än dit Hierta: S
Om du ångslas öfwer tina begän-
gna Synder / när du komer dem i
hog och dhe ännu anklaga digh / så
är doch lättwäl din Frelsare Chri-
stus mycket större / som för tina
Synder betalt hafwer / han säger
digh frij och ledigh ifrån Synden /
han frelsar digh / han gör digh e-
winnerligen saligh. In han haf-
wer afplanat den Handskrift /
som oss emoot war / hwilken aff
Stadgarna kom / och war oss e-
moot

* Nazian. orat. 26. † Bern. serm. de
convers. ad Cler. cap. 3. col. 414. § 1.
Joh. 3 20.

moot/och den hafwer han tagit of
 aff Wägen och näglat wedh Kor-
 set* Sä är tillika tit Samweets
 Handstriffte som tigh så swära an-
 flagar med den förbfästade Jesu
 Christi Spjekar genomborat och
 genomstungen/at han in för Gudz
 Domstool nu mera krafftloös är
 och affskaffad. En sedan du äst
 Rättsfärdigh worden aff Troone/
 hafwer du Frjdh hoos Gudht
 Membligen/ samtweez Frjdh och
 Hiertans Roo/ och din Siäls al-
 drasaligaste Roligheet: hwilket
 alt Christus/som är Syndernas/
 Dödsens och Diefwulens öfwer-
 winnare/ hafwer vthur Graf-
 wena medh sigh fördt och sina
 Lärjungar gifwit. Derföre när
 du märker din Samwetes Matck
 wil gnaga och agga digh/ s Sä
 må

* Col. 2:14. † Rom. 5: 1. § Bernh. de
 conuers, cap. 6. col. 415.

måste du honom straxt i detta Ljff-
 swet dråpa / och ingalunda låta
 hoos digh lefwa. In när det
 Samwetet begynner rutna och
 lucta / då wäxa der Matkar vthi
 som aldriogh döo* Vthan i alla
 Ewigheet qwälja Menniskian.
 Dråp fördenskul Samwetens
 Matk genom en sann Bättring
 och Troo: sucka til Herren Gudh/
 och bedh at han wille gifwa digh
 Roligheet vthi Hiertat / och för-
 låta digh dina Synder / och wach-
 ta digh medh all Flit / at du icke på
 nyt faller i Synd / och tit Samwe-
 te åter igen jårar : här i detta Ljff-
 swet är ännu tijdh at få Fölatelse/
 finna Nåd och få et roligit Sam-
 wete. I detta Ljffswet kan Sam-
 wetens Boof rättad och förbät-
 trad blifwa vthur Ljffsens Boof/
 men på yttersta Dagen warda
 Böcker

* Esaj. 66: 24.

Böckerna öppnade*/ I bland dem
 och Samvetens Bock / vthi
 hwilken alla Menniskiors Syn-
 der stå inskrefne medh stora
 Bockstäfwer / och skola aff all
 Werldenne bestodas / dhe som i
 detta Lifwet icke äro vthstrufne /
 genom en sann Bock och Bät-
 tring / genom en sann Troo / och
 genom en sann alfwarsam Om-
 wändelse / och Leswerens Bät-
 tring. Der til medh / imedler tid
 för än den stoore Domsens Dag
 kommer / och för än Nådennes
 tidh är vthe / kan du giöra digh et
 gott Hopp / och hafwa en wiß För-
 tröstan / at Jesu Christi Blodh
 som hafwer sigh sielff obesmittat
 genom den Helige Ande Gudi off-
 rat / skal rena dit Samwet och dhe
 dhe döda Gärningar til at tiens
 lefwandes Gudi. †

25. Then

* Bppenb. B. 20:12. † Ebr. 9:14.

25. Then Anfächtade.

Det är migh Hierteeligen ofiärt / at mitt Samwete skal wara så swåra så-
 rar / iagh långtar och hierteeligen thet effter
 at min Siäls Sår måtte migh heelade
 warda; Men iagh fruchtar at min Bät-
 ring kommer för seent / iagh måste bära
 Sagra före / emedan iagh Gud: Råd: så
 offta ifrån migh drifwit haswer thet iagh
 åter igen nu bortdrifwen warder och bort-
 wist. Effter iagh min Gudh så offta öf-
 wergifwit / så kan hända han öfwer gifwer
 nu migh. Then Bättring som altidh vp-
 stius in til Andan och så seent gids / plägar
 bedraga mången / och är at befruchta / thet
 en sådan Bättring som tå först låter sigh
 märckia / när Renniskian skal döds / är en ö-
 nyttigh och dödh Bättring.*

Tröstaren.

Om Bättringen är rät ostrym-
 tad / sann och alswar sam / så skeer
 hon aldrig för seent. Så län-
 ge wij lefwe i detta Liffwet / blif-
 wer

* Ang. de wer. Esals. penit. c. 17.

wer aldrigh någon bättring för-
 seent giord.* Sombliga insinna
 sigh i H&E Krans Wjngård/ först
 widh Elffre Studenten/ Och få
 Nådennes Lödn. Lång eller kort
 tjdh giör intet til Saken hoos
 Gudh i detta fallet; Gudh låter
 intet förestrifwa sigh der aff vthi
 sin Rätfärdigheet och Barmher-
 tigheet. § En vprichtig Boot och
 Bättring achtas hoos Gudh al-
 drigh för förseen/hoos hwilken all
 ting äro närwarande / så wäl det
 som förbi är/ som det tilkomman-
 de. Betrakta Röstwarens Exem-
 pel på Korbet / när han bekände
 Christum medh sin Mun/ fast
 Siälen honom redan på Tungan
 war at vthgå/ då vndfick han
 Syndernas Förlåtelse/ och en nå-
 digh Försäkring om det Himmels-
 sta

* Cyprian. tractat. 1. cont. Demetri
 t. Math. 20: 9. § Fulgent. Epist. 7.

ska Paradiset/* Så länge det
 nämnes i dagh.† Så länge väntar
 Gudh storligen efter vår Om-
 vändelse. Så länge den Him-
 melsta Brudgummen dröjer medh
 sin Ankompst/s så länge står Nå-
 dennes och Förlåtelsens Dör ö-
 pen. All den Tjden wij hafwe
 at lefwa på/ja ock den sidsta Stun-
 den/ är oß förvnd. och gifwen til
 Boot och Bättring: Gudh vth-
 räcker sina Händer hela Dagen/s
 Och hwilken til honom kommer/
 han komme hwadh Tjdh han
 wil/den fastar han icke vth.φ Bes-
 fljta man du digh allena der om
 at din Bättring är ostrymt ad/re-
 deligh / vprichtig / så må du in-
 tet fruchta hon kommer förseent.
 Nu wil iagh wäl säga tigh / huru-
 dan den Bättringen är som intet
 doger

* Luc. 23: 43. † Ebr 3: 13. S Matth. 25: 5.
 I Esaj. 65: 2. φ Joh. 6: 37.

doger eller nyttigh är/ den är så-
 dan. Om du wille då först giöra
 Bättring när Dödztidman kallas/
 och aff den Orsak/ at du intet til-
 fälle mehr hafwer at synda. In i
 sådant Fall / öfswergifwa dina
 Synder digh och lemna dig/ men
 du öfswergifwer intet dem: det är
 en falsk Bättring. Afwen så om
 du derföre gör Bättring/ effter
 du seer Straffet för ögonen/ eller
 känner det onda på Halsen liggia/
 så är det åter igen en falsk Bät-
 tring/ som mera kommer aff Kär-
 leek til digh än aff en reen Kärleek
 til H&Kren din Gudh: den Bät-
 tringen förorsakas icke aff Haat
 til Synden/ vthan der aff at du le-
 des och trotnar/ och sålunda fat-
 tar en Wederwilja til Gudz rät-
 mätiga Straff. Så på det du
 måtte giöra en sann och alswar-
 sam Bättring/ så lät det wara digh
 hier.

hierteligen ledt/ at du så offta och
 swåra syndat hafwer/ låt det digh
 aldramåst bedröfwa at du H Erren
 Gudh/ som det högsta Goda är/ så
 offta och så högt förtörnät haf-
 wer/ söök vthi Christo Synder-
 nas förlåtelse/ och sät digh det ful-
 komligen före/ at du den öfriga tje-
 den du hafwer at lefwa / aldeles
 använder til Gudz Ahra och san-
 na Dyrtan. Underkasta digh
 H Errenom/ och förödmiufta digh
 in för honom aff allo Hierta / be-
 giff digh i hans wilja / och heem-
 ställ honom hwadh för/ och huru
 många Plågor han wil sända
 digh tilhanda för Synden skul/
 som du Tusende gångor förtient
 hafwer: hwar igenom man gör-
 ligen kan förnimma/ det din Bät-
 tring icke förorsakas aff det Miss-
 hag du kunde hafwa til Syndas
 straffet/ vthan fast heller aff ett

rätmatigt Haat til Synden/ ett
 sådant bedröfwat och förkrofat
 Hierta är Gudiet behageligt Of-
 fer/ * En så säger han genom Pro-
 pheten: Hwar är thet Rummet
 ther iagh hwjla skal? Jagh seer
 til then Glände och til then som en
 förkrofat Anda hafwer / och til
 then som fruchtat för mitt Ord. †

26. Then Unfächtade.

Jagh känner fuller en rätt Zinger vthi
 mitt Hierta öfwer mina begångna syn-
 der/ iagh förwiflar och icke aldeles sulwis på
 Guds Nåde/ icke des mindre drifwes mitt
 Hierta hjert och hjert aff Zwisweloctigheets
 Storm och Wågar/ så at iag icke är aldeles
 sulwis på en nådigh Syndernas Förläelse;
 Jagh hafwer fuller ett gott Hopp/ men min
 Ringheet förorsakar thet Zwiswelsmähl v-
 thi migh. När iagh betracktar Guds ortho-
 säneliga Barmhertigheet/ så får iagh Trösk
 och lifka som vprättar migh; Men när iagh
 förer migh til sinnes min egen Swärdigheet/

H

war

warder iagh åter nedereryckt. Til Gudh
wänder iagh migh/ thet gifwer migh gott
Dopp/ men emädan iagh migh så seene til
min Gudh wändt hafwer / therföre twiflar
iagh ännu til en deel.

Tröstaren.

Emoot then Stormen och dhe
Wägar/ som aff Twifwelachtig-
heet digh ibland ansättia/wil iagh
wijsa digh fasta och ornggeliga
Grunder / widh hwilka du digh
hälla kan/din swaga Troo styrckia
och digh säkert vppå förläta. Tu
måste ingalunda hålla så före / at
din Twifwelachtigheet är twär
werdigheet; ödmuika Bekännelse
vthan den samma är en fahrligh
Anstöt för din Troo/ hwilken bör
grunda sigh vppå Gudz nådiga
Tilsäffelser. Så hafwer du icke
heller någon synnerligh Orsak
twifla på din Bättring/ off den or-
saken at hon är något seent giord

som du menar / emådan Gudz
 Godheet lofwar allom syndernas
 wiða Förlåtelse / som sigh aff hier-
 tat omwända. Betänck derföre /
 först den ofehlbahre Sanningen
 och Wissheten / som är wthi Gudz
 Löffte: Gudh hafwer medh o-
 ruggelige Ord tillsagt och lofwat
 allom dem sin Nåde / Syndernas
 Förlåtelse och det ewiga Ljffwet /
 som bekänna och ångra sina Syn-
 der aff Hiertat / och sökia Syn-
 ders Förlåtelse i Christo / och haf-
 wa et fullkomligt Upsäth at bät-
 tra sit Leswerne: Hwar och en
 som troor på Sonen skal icke för-
 gåås / wthan så ewinnerligt Ljff.
 Hwilken som troor på honom han
 warder icke dömd / * Den Sonen
 hafwer / han hafwer det ewiga
 Ljffwet / † Den som troor och blif-
 wer döpt han skal warda saligh / S

H 2

Det.

* Joh. 3: 16. † 1. Joh. 5: 12. S. Marc. 16: 16.

Detta alt hafwer Gudh sielff lof-
 wat / hwilkens Ord äro myckit fa-
 stare än den heela och stora Hime-
 lens och Jordennes Bygning / *
 Han är sielfwa Sanningen / han
 är trofast / han kan icke neeka sig
 sielff / eller sit Ord / † Hwadh nu
 Herren Gudh vthi sina ofelbara
 Löfften digh lofwar / det bör du
 vthan den ringaste Twifwel medh
 en fast Troo emootaga och a-
 namma. Här måste du ingalun-
 da förebära din naturliga Swag-
 heet / hwar igenom du förhindras
 at fatta så fast dhe stora Gudom-
 meliga Tilsäjelser / medh så stark
 Förtröstan som det billigt borde
 vara / ty sådant är et naturligt
 Feel och Bräckeligheet / som ge-
 nom den Helige Andes Krafft skal
 stärckt och förbättrat blifwa. Så
 som du icke aff dina Naturliga
 Krafft

* Luc. 11: 33. † 2. Tim. 2: 13.

Krafter/ vthan genom then He-
lige Andes' Wårckan troor på
Christum; altså kan tu genom
samma Andans Krafft vara sä-
ker och fulkomligen förwifad om
wår Höymelste Faders Nådh och
Barmhertigheet / hwilken vth-
drifwer alt Twifwelsmåhl/ som
för Syndafallet skull och din för-
därswade Natur/ ännu wil hän-
gia wid digh. Ehoosom icke troor
Gudh/ han giör honom til en Siu-
gare/* Tu mehra du twiflar/ ju
mehra förminskas den goda För-
tröstan du haft hastwer; Derfö-
re måste du stråda emot Twefkan/
och ingalunda medh et behageli-
git Rampn aff ödmuikheet/ be-
mantla och öfwerhölja den sam-
ma. Uff wår Öwårdigheet öf-
werwågande och Betrachtande/
bör fuller ödmuikheten hafwa sit

* 1. Joh. 1: 10.

Ursprung / icke des mindre aff
 Gudz of:hlbara Löfftes Betrachte-
 relse / skal vti of vpwäckias en wijs
 Tilförsicht på Gudz Nåde. Af-
 wen för den Orsaken skull hafwer
 Gudh behagar / liffa so: träda
 fram vthur sit förborgade Majes-
 stes Säte / och sin Wilja vthi sit
 Ord vppenbarat / at wi måtte
 förwisade vara huru han är sin-
 nad emot of. Afwen för den
 Orsaken skull hafwer HERRen
 Gudh icke allenast gifwit of Lag-
 sens Tillsäjelser medh det Förord-
 om wi Lagen en fullkomligh Lyd-
 no bewiisa funnom / at då genom
 honom vndså det ewiga Lyffwet
 hwilka of äro til wår Saligheet
 blesne krafflöse för wår Oförmö-
 genheet skull; vthan samma HER-
 ren hafwer of gifwit of vthi E-
 wangelio Forsäkringar / igenom
 hwilka han aff ydel Nåde lofwar

alla Trogna det ewiga Luffwet / på
 det wi medh wår Hiertans så
 mycket starckare Förtröstan / må-
 ge kunna förlåta oss der på. Der-
 före måste Rättfärdigheten kom-
 ma aff Trone / at det skal wara af
 Nåd och Löfftet fast blifwa / sä-
 ger den helige Apostolen / * Men-
 niskelige Forsäkringar äro otwise
 och twifwelachtige / ty alla Men-
 niskior äro lögnachtige / † Men
 Gudz Löfften äro wise och obe-
 wekliga / ty Gudh är sielfwa Son-
 ningen. Säsom Gudh är san-
 färdigh vthi sina Hotelser / så är
 han ock sanfärdigh vthi sina Löff-
 ten ; Säsom alla Obootsfärdige
 och Otrogna hafwa vthom Chris-
 sto wisserligen at förwänta För-
 dömmelsen / så hafwa ock alla dhe
 som omwända sigh til Gudh / och
 troo på Christum / at förwänta

H 4

wis-

* Rom. 4: 16. † Ps. 116: 11.

wiszerligen vthi Christo en ewigh
 Saligheet: Wille du twisla der
 på / om det skulle ofehlbart skee/
 som Gudh tillsagt och lofwat haf-
 wer / hwilken sanfärdigh är / hwil-
 kens Ord fast är / och ewigligen blif-
 wer vthi the Trogna? * Om en
 förnähm ährligh Man lofwar
 righ något / så troor du hans Ord
 och håller ingalunda så före / at
 han skal bedraga digh / effter du
 weet han är sanfärdigh i sin Ord /
 och håller det han lofwar. Nu
 talar HERren Gudh selswer med
 digh vthi sina Löfften / och du skul-
 le wara wankelmodigh och twisla
 i dit Sinne på honom? Gif wi-
 dare / och til det andra / acht vppå
 den Gudomnelige Teden / huru
 fast och starck den är: Så sant som
 iagh lefwer säger HERren: Jagh
 hafwer ingen Lust til den Dgud-
 ach

* Cyprian. Serm. 4. de mortal. p. 209.

achtigas Dödh / vthan at den G^o
 gudachtige omvänder sigh ifrån
 sit väsende och lefver.* Sannerliga/
 sannerliga säger iagh eder:
 Hvilken som hörer mit Taal
 och troor honom som migh sändt
 hafver / han hafver ewinnerligit
 Liff / och kommer icke i Dömen/
 vthan går ifrån Döden til Liff-
 wet.† Sannerliga / sannerliga
 säger iagh eder: Hvilken som gö-
 mer mit Taal/han skal icke see Dö-
 den til ewigh Tidh/ säger Chris-
 tus åter igen/§ Detta hafver
 Gudh talat/detta hafver han lof-
 wat/ trycker du ännu detta vara
 förlytet/ så hafver han eet digh
 detta tilsworit,¶ O huru salige/
 ja wisserligen salige ärom wij/ för
 hwilkas skull Gudh sielff swär;
 Men huru osalige / ja wisserligen
 Hs osalige

* Ezech. 33: 21. † Joh. 5: 24. § Joh. 8: 51
 ¶ Aug. in Psal. 88.

ofalige årom wi / om wi ingen
 Troo wiljom sättia til Gudz Fed.
 Besinna förden skull och erkänn
 Gudz vnder samme / store och al
 drig nogsampt bepröfliche Barm
 hertigheet / då han wille rökkelige
 bewiisa Urswingomen til Löffret
 sine Opsåk Fastheet / lade han det
 en Fedh vppå / at wi igenom Tu
 omöfkelige ting (i hwilkom omöje
 ligt är / at Gudh liugastulle;) en
 starka Tröst hafwa skolom / wi
 som der til findt hafwe / at wi
 måtte få det Hopp som tilbudit
 är. †

27. Then Ansåchtade.

Straale som uttaler hafwer / kan liden
 ligen beweka mich at iagh håller Gud
 Tillsäijelser och löffren för wara fasta och fan
 na i sigh se. swa / icke des mindre är the
 ånne någor owist om dhe så fasta och orörl
 ge äre i anseende til min Person : thet är / om
 iagh må räknas ibland them hwilkom Gud
 så myckit ått lofwat och tilbudit hafwer.

* Tert. l. de pœnit. † Hebr, 6:17. 18.

Tröstaren.

Effter HERren Gudh hafwer
 lofwat sit goda allö dem i gemeen
 som giöra en san Bättring/ och
 sin Tilflycht til Christum taga/ så
 hafwer ju han och lofwat tigh det
 samma / effter du troor på Chri-
 stum. Föör tigh til sinnes wiöda-
 re den inwärtas Förseglingen som
 genom den Helige Ande skeer /*
 in den Helige Ande wittnar icke al-
 lenast vthwärtas vthi Ordet/ v-
 than och inwertes vthi ditt Hier-
 ta: den Helige Anda wittnar medh
 din Anda at du äst Gudz Barn
 jemväl och hans Arfwinge/† du
 hafwer fadt den Anda som är eff
 Gudi / § at du må weta hwadh
 Gudh digh gifwit hafwer. Gudh
 är den som digh och alla troana i
 Christo stadfäster/ och hafwer
 smort

*2. Cor. 1:21.22. †Rom 8:16. § 1. Cor. 2:11.

smort digh och förseglat/ det är/
han hafwer såsom medh ett Si-
gnete bekräftat/ och gifwit vthi
ditt Hierta Andans Pant*/Efter
du är Gudz Son (dotter) hafwer
Gudh sändt sin Sons Anda vthi
tit Hierta/genö hwilken du ropar
Abba fåre Fader/† då du trodde
Sanningenes Ord och Salighe-
tenes Evangelio / då åstu och be-
seglad worden medh Löfftesens
H. Anda/hwilken är wår Urfs pant
til wår förlofning at wå skulle wa-
ra hans egendom hans härligheet
til Prjs: § medh hwilken du åst
besglad til Förlofningenes dag §
Lika såsom en Brudgumme stän-
ker sin Brudh/ medh hwilken han
sigh vthi Echtenstaps Förbund
inlåtet hafwer en Förähring / til
Försäkring at han framdeles wil
ful

* 2. Cor. 1:21.22. † Gal. 4:6. § Eph. 1:13-
14. ¶ Eph. 4:30.

fulborda Echtenskapet och henne
 heem til sigh föra: Alltså hafwer
 och H. Erien Gudh trolofwat digh
 sigh vti Troone/ han hafwer tro-
 lofwat digh sigh vthi Nåde och
 Barmhertighet * men Lambsens
 Bröllop är ännu intet kommet/ †
 therföre gifwer han digh den He-
 lige Ande til Pant. Försäkrans-
 des digh der medh / at han sit
 Löffte ofelbart fulborda skal / och
 digh i sinom tjdh til det Himmel-
 ska Bröllopet hemföra. Denna
 är de vtförade Barns Anda/ som
 gifwer et sanfärdigt Witnessbörd
 at du äst vp och antagen til Gudz
 Barn. Han är Sigillet genom
 hwilket Gudz tillsäjelser i tit Hier-
 ta beseglas. Han är Panten der
 igenom Sanningenes Ord hoos
 digh och vthi digh bekräftas. Der
 aff kan du känna at du blifwer i
 Gudi

* Hos. 2: 19: 20. † 2 Ppenb. 3. 19: 7.

Gudi och Gudh i digh/ effter han
 hafwer gifwit digh aff sinom
 Anda.*

28. Then Anfächtade.

HWadan kan iagh då wara wiß at mitt
 Hierta är den Helige Andes Tempel
 och Wåning? Syndsens Smittor loda
 städje wedh migh/ och iagh mercker grant
 at vthi mitt Riött boor intet gott/ † Huru
 kan då den Helige Anda som selswa He-
 ligheten och Reenheten är/ boos hoos migh!

Tröstaren.

Vthi detta Ljffwet vndfå wij
 allenast den Helige Andes Först-
 ling. § vthi det ewiga Ljffwet war-
 de wij bekommande den Helige
 Ande med fult Mått; i detta Ljff-
 wet/ hafwer Riöttet hoos oss Be-
 gärelse emoot Andan och Andan
 emoot Riöttet; § wij äre til en deel
 förlige/ sålde vnder Synden: ¶ icke
 des

*1. Joh. 4: 13. † Rom. 7: 18. § Rom 8: 23.
 § Gal. 5: 17. ¶ Rom. 7: 14.

des mindre äre wth den Helige Andes Tempel/ i anseende til wår Nija Födelse/ och wår påbegynnede Förnyjelse. Utterligare kan du merckia der af/ at den Helige Andamedh sin nåderijke Närwarelse boor vthi dit Hierta/ emedan du ångrar dina Synder/ beklagar digh och hatar dem: ty den Helige Ande boor icke vthi den Kropp som Syndenne vndergifwen är/* Effter du troor på Christum och honom älskar/ ty den Helige Ande är Troones Ande.† Effter du medh hiertans Suckan anropar Gudh din Himmelste Fader / ty han är Nåd och Bööns Ande. § Och genom honom ropom wth Abba färe Fader. ¶ Effter du beslutar digh om goda Wårck och Gärningar / ty hwilka som drifwes

* Wjsh. 8.1: 4.9. † 2. Cor. 4:13. § Zach. 12: 10. ¶ Gal. 4: 6.

was af Gudz Anda * förstå/til det som godt är / dhe äro den Helige Andes Tempel. Emedan du hafwer esomofftast kânt en Försmack til det ewiga Ljfwet i dit Hiertatn Gudz Rike är icke i Maat och Druct vthan Rätfärdigheet och Frjdh och Frögd i den Helige Anda. † Derföre om din Siäl befinner och känner vthi sit Samwetes hemlige och förborgade Rum/ at Christi Ande ropar vthi digh/ och du genom honom/ Abba fåre Fader/ så kan du der aff säkert sluta at Herren Gudh är din fåre Fader/ och du är hans fåre Barn/ efter Gudz Sons Anda boor vthi digh. Genom Gudz Sons Anda/ kan din Siäl merckia och känna/ at hon är sin Himmelske Faders fåre Dotter/ och hans Sons

Chri-

* Rom. 8: 14. † Rom. 14: 17. Bernb. Sermon. 8. in Cant. col. 509.

Christi käre Syfter och Brud. E-
 huru wäl sådan Rånkla är ibland
 gansta swagh och ringa/ så skal du
 derföre icke blifwa klenmodigh
 eller försagd/ vthan heller bidia
 at Gudh wille Andans Gåfwor
 vthi digh föröka/ in Gudh wil gif-
 wa den; §. Andra dem som bidia
 honom.* **B**pwäck Gudz Gåfwa
 som i dighär † det är/ den Helige
 Andes Nådeftiänck/ genom bidia-
 ande/ genom sökiande/ genom an-
 klappande. § Genom Gudz Ordz
 betrachtande/ genom dhe Közlige
 Begärelfers vnderkufswande och
 dödande. Vthi detta Läfswet fun-
 nom wij icke komma til en rätt
 Fullkomlighett/ utan wij wandra
 på den Wägen som en gäng skal
 föra oss til Fullkomlighett. Brede
 widh den Helige Andes inwertes
 förseglande/ och inwertes Wit-
 nes

* Luc. 11:13. † 2. Tim. 1:6. § March. 7:7.

nesbörd: hafwer och Gudh gifwit
digh dhe H. Sacramenten/ hwil-
ka äro Insegel til Gudz Löfste och
saliga Medel/ hwar igenom JEsu
Christi Wälgärningar of före-
stalles och meddelas/ hwarigenom
Troon vthi of itändes/ förmeres
och stadfästes; på det at du så my-
kit säkrare wara må om Christi
Wälgärningar at dhe och i syn-
nerheet höra digh til. Genom
Döpelsen ästu vthi Gudz Nädes-
förbund vptagen; vthi den helige
Nattwarden blifwer du spüsad
medh JEsu Christi sanna Refe-
men och Blodh; vthi Afflöfnin-
gen och Skriftermålet ästu fril-
sagder ifrån Syndsens Band.
Effter du genom sadana Insegel
är försäkrad worden/ så sätt ock så
troo vthan något Twiswelsmähl
til Evangelij Ord. Hwarföre wil
du ännu tweka och twifla? Det

skulle hetas intet kanna Gudh/ el-
 ler hålla före at någon Gudh är ;
 det skulle hetas förtörna Chri-
 stum Troones Mestare genom O-
 troones Synd/ det skulle hetas
 wilja wara i Kyrckian och likwål
 vthi detta Troones Huus ingen
 Troo hafwa.* Betänck och
 wijdare Gudz ofelbare Tilfäjel-
 ser om Böönhörelsen. Gudh haf-
 wer medh en dnyr Fedh lofwat/at
 han nådeligen wil höra war böön/
 och of gifwa hwadh wij effter
 hans Wilja bidie om. Sannerliga/
 sannerliga säger iagh eder: Alt
 det i bidien Fadren i mit Namn
 skal han gifwa eder † Der Twå
 aff eder komma öfwerens på Jor-
 denne/ hwadh ting det helst wa-
 ra kan/ som dhe bidia om/ skal
 dem wedersaras aff minom Fa-
 der

* Cypr. Serm. de Mortal. pag. 209.

† Joh. 16: 23.

der / som är i Himmelen * Detta
 är den Förtröstning som wij haf-
 we til honom / at om wij bidie nå-
 got effter hans Wilja så hörer han
 oss † Merck nu / äfwen den sam-
 ma som hafwer lofwat höra wår
 Böön / hafwer befalt oss bidia
 om Syndernas Förlåtelse / huru
 kan då något Twifwelzmähl om
 Syndernas Förlåtelse få Rum
 hoos digh och wara qwar? Om
 Christus hade welat wij skulle
 twifla på Böönhörelsen / til hwad
 ända skulle han befalla widh En-
 dan på wårt Fader wår / sättia W-
 men / som betynder / det är wiserli-
 gen sant? Til et Beslut / öfwerwäg
 hoos digh den sanna Troones E-
 genskap / genom hwilken wij haf-
 we en Tilgång i Troone til denna
 Nåd som wij vthi ståam / och be-
 rømmom oss aff Hoppet som wij
 haf-

* Matth. 18: 19. † 1. Joh. 5: 14.

hafwe til den Härligheet som Gud
 gifwa skal; * igenom hwilken wij
 trösteliga framgå skolom til Nå-
 destolen at wij måge få Barmher-
 tighet och sinna Nåd / på den
 tthd of Hielp behöfwes. † Ge-
 nom hwilken wij medh Gudz
 Macht bewaras genom Troona
 til Saligheet; § genom hwilken
 wij were at wij wardom förde i-
 från Döden til Lifwet; ¶ genom
 hwilken wij äre förwisade at hwar-
 ken Dödh / eller Liff / eller Englar /
 eller Förstendömen / eller Wäldig-
 heter / eller dhe ting som äro / eller
 dhe ting som komma skole / eller
 Högheet / eller Diupheet / skal skilja
 of ifrån Gudz Kärlek som är
 i Christo Jesu wärom H. Erta. ¶
 Alt detta öfwerlägg hoos dig sielf
 i dit Sinne / så skal du der vthaff
 fun-

* Rom. 5:2. † Hebr. 4:16. § 1. Pet. 1:5.
 ¶ 1. Joh. 3:14. ¶ Rom. 8:38.39.

kunna trösta digh i din swagheet/
 och vprätta digh at du icke för-
 twiflar/ eller digh så mycket äng-
 lar.* Christus hafwer lofwat dig/
 at der han är/der skal oc du wara†
 Du dödelige Wienniskia hwadh
 hafwer den odödelige Guden lof-
 wat digh; är icke detta at du skal
 leswa medh honom i Ewigheet?
 swil tu det intet troo? Troo det
 säkert och wist/ ty det han tigh re-
 da bewiist hafwer/ det är mycket
 större och högre än det han digh
 lofwat hafwer. Hwadh är det
 han digh redo giordt och bewiist
 hafwer? Han är för digh döder
 worden: Hwadh haffuer han lof-
 wat digh? at du skal leswa medh
 honom. At den ewige Gudz Son
 är bleswen dödh/ är mycket otro-
 ligare/ än at den dödelige Wienni-
 skian skal leswa ewinnerliga. Nu
 troor

* Aug. in Psalm. 148. † Joh. 17. 24.

troor du lättwäl det som i sig sielfft
 är otroligit / hwarföre wil du
 twifla på det ringa / at Gudh haf-
 wer tillsagt digh Himmelen. Gudh
 haffuer giffuit digh sin Son / det
 är en myckit större Gaffua än bå-
 de Himmel och Jord.

29. Then Anfächtade.

Jagh twiflar och nu innet der på / vthan
 troor migh genom Frelsaren Jesum
 Christum kunna hafwa ett Zillräde til Gud.
 Jagh förhoppas iagh är i Råde hoos Gudh:
 icke des mindre måste iagh befara om iagh
 kan framhårda der vthinnan. Jagh weet
 at allena dhe som stå fast vthi Endan / dhe
 blifwa salige * och få en oförwanstelig
 Härlighetenes Crona. † En godh Begyn-
 nelse giör innet tilfyllest. Wiedh mindre
 man framhårdar der vthinnan och til An-
 dan förer S hoos dhe Christne seer man icke
 sålnoga på Begynnelsen som mera på Enda-
 ligheten och vthgången. Judas begynte
 wäl / men lychtade illa S Paulus begynte
 illa

* Matth. 10: 22. † 1. Pet. 5: 4. S Aug. serm.
 8. ad frat. in Erem. S Hier. in Ep. ad far.

illa men lyckade wäl. Vih an framhårdan
 de/ kan hwarken den som kämpar betemma
 Segren/ eller den som öfwerwinnet betemma
 Cronan. * Jagh hörer wår Himmelske
 Segerfurstes Röst: Hålt det du hafwer
 at ingen tager din Crono. † Denne Röst
 jagar vithi migh en Fruchtan / Aff Fruch-
 tan faller iagh vithi zwiſtande / zwiſtande
 förer migh sin kros/ der all min Förtröſtan
 faller migh ifrån och ſjuncker til Bort.

Tröſtaren.

Det äro Tre Stycken förnemma-
 ligast hwar vppå dit Hopp kan
 och bör ſigh grunda/ ſåſom på ſä-
 fre och faſte Pelare: 1 Förſt haf-
 uer du at betänckia wår Himmels-
 ke Faderns oviſſägeliga och öf-
 werſwinerliga Kärleek / genom
 hwilken du äſt an och vptagen til
 hans Barn; hans ofelbara San-
 ning/ genom hwilken du hafwer
 fäddt

* *Theol. Myſt. Harpb. cap. 34.* † *Vpp.
 B. 3: 11. S Bcrnb. ſerm. 3. de ſept. frag.
 Miſer. col. 183.*

fädt Tilsäjelse om den ewiga Se-
 ligheten/hans oendelige Allmecht/
 genom hwilken du äst försäkrad
 om hans Tilsäjelses Fulbordan.
 När nu the twifwelachtige Tan-
 karne vpsitiga i dit Hierta / at du
 täncker hoos digh: Hoo äst du?
 och huru öfwer swinner lig är den
 ewige Härligheten/hwar äro tine
 gärningar? hwar igenom du tän-
 ker den förtiäna och digh förwärf-
 wa/ så skal du frimodigt och medh
 all Förtröstan swara: Jagh weet
 hwem iagh hafwer trodt vppå/
 och är försäkrat at den aff outhsä-
 jeligh Skärleek hafwer migh til sit
 Barn antaget. Jagh weet at han
 är sanfärdig i sina Löfften/ at han
 är nogsampt mächtigh sin Lofwen
 at fulgiöra/detta är det tredubbla
 Toget * som ickē så lätteligen går
 sönder / och nedersläpt är vthaff
 det Himmelsta Fädernes Landet

til digh vthi detta dit Lyffz Jän-
 gelse/ fatta det troligen och hålt
 digh fast der widh/ at det drager
 digh och löffter vp i Högden/ och
 ställer digh in för den stoore Gu-
 dens Ansichte. Detta är dit Hopps
 fasta och säkra Ankare / detta är
 dhe Tree fasta Pelare/widh hwil-
 ka du genom en sann Troo digh
 lähna och stödia kan/ emoot För-
 twisflans många Wägar och sto-
 ra Storm/ nembligen: Gudz öf-
 wer swinnerliga Råde / som digh
 hafwer vptagit til sit Barn; hans
 ofelbare Sanning/ genom hwil-
 ken han troligen håller hwad han
 lofwat hafwer; och hans oändeli-
 ge Allmacht/ genom hwilken han
 i Gärningen kan fulborda det han
 lofwat hafwer. Gudh som det
 högsta goda är/ haer lofwat digh
 det Himmelsta goda. Han haer
 begynt det goda vthi digh / han

Skal det fullborda **†**fter sit goda be-
 hagh/* Gudh som det högsta goda
 da är/ hafwer lofwat digh godt.
 Han som digh detta lofwat haf-
 wer/ är trofast. Han låter digh ic-
 ke frestas öfwer din Förmågo/ han
 gör på Frestelsen en godh Wib-
 gång/ at du kan dragat.† Gudh
 som det högsta goda är / haer lof-
 wat digh godt. Han som hafwer
 giordt digh sådana Löfften / är
 ock mechtigh dem allesammans at
 fullborda / derföre må du wara
 wiß at han förmå förwähra dit
 betrodda Godz in til den Da-
 gen. § Ingen skal ruckia Christi
 Fäär vthur hans Hand. Hans
 Himmelske Fader / som hafwer
 gifwit dem Sonen / är större än
 alla/ och ingen kan ruckia dem vtaf
 Fadrens Hand. § Christus den

J 2

en-

* Phil. 2: 13. 11. Cor. 10; 13. § 2. Tim. 1: 12.
 § Job. 10: 28, 29,

enda Nija Testamentens öfwer-
 ste Präst/ hafwer bidit för allom
 dem som genom Ordet skola troo
 på honom/ at dhe skola wara hoos
 honom / och see hans Härligheet
 som Fadren honom gifwit hafwer*
 Emådan du nu troor på Chri-
 stum/ så hafwer du Gudz Witnes-
 börd i digh sielff/ † at Kristus ock
 för digh bidit hafwer/ huru kan
 du då twifla på/ om denna Bönen
 är hörd aff wår Himmelske Fader?
 Skulle wål Sonen som i Fadrens
 Sköte är/ s intet blifwa böns-
 hörd aff sin Fader? Skulle ful-
 ler Fadren förkasta denna sin
 Sons Böön/ om hwilken han be-
 tyngar at han i honom hafwer et
 godt Behagh? I bort det/ den he-
 lige Skriffte betyngar ju flarligen
 om honom/ då han i sine Rök Da-
 gar

* Joh. 17:20.24. † Joh. 5:20. s Joh.
 1:18. I Matth. 3:17.

gar hafwer offrat Bøner och Åfallan medh starckt Roop och Tårar / til honom som honom frålsakunde ifrå Döden / är han ock bönhörd worden: Derföre at han hölt Gudh i Wördning ; * Alltså hafwer ock Christus wißerliga för digh bidit / och hafwer hoos sin Himmelfte Fader erhållit / at du medh honom skal blifwa deelachtigh aff den ewiga Glori och Härllgheten som i Himmelen är.

30. Then Anfächtade.

Jagh förhoppas wißerligen at iagh såsom ett troget och lydige Lamb / skal blifwa behållen wih min Heerdes Hand / iust: al frucht: ar iagh migh för Satans Försåat och listigheet / then ther omkring går som en Helwetes Bliff / och söker hwem han wpsluta må. † Jagh försäras för hans Wacht / emådan han en sådan Siende är / som icke fattas hwarfen Driftigheet eller Starckheet / eller Konst / eller Glij / eller Snällheet / eller

Känker och Betenstap til at kämpa / huru
 skal iagh kunna achta migh för hans list och
 vndslippa hans Macht? Snart öfwerfaller
 han migh medh Wäld / snart medh hemlig
 Bedrägerij / och allijdh söker han försölja
 mig med sin Argheet och gruswelige Ondsko

Tröstaren.

Ingen skal ryckia dem vhr min
 Hand / säger Christus: * Der fö
 re skal den Helvetes Blifwen inte
 kunna vthrätta / fast han än medh
 aldrigh så stoor Macht vthrustad
 är / och mæghanda Illistighet
 bruka wil. Denna Werldennes
 Förste kommer / och i migh hafwer
 han intet / säger Christus / † Der
 före skal han ock intet hafwa vth
 dem / som äre i Christo genom
 Trona; och vthi hwilkas Hierta
 Christus boor genom Trona.
 Christus stryder för digh och vth
 digh / troo man säkert / Dießw

* Joh. 10:28. † Joh. 14:30. § Eph. 3:17.

len skal intet blifwa honom öfwer-
 mechtigh. Christus är aff Dief-
 swulen försökt/ och hafwer ridder-
 ligen öfwertwunnit honom.* Her-
 rans Seger är ock wår Seger/ ty
 wij ärom hans tienare. Christus
 hafwer genom sin Död nederlagt
 honom som Döden i Wäld hade/
 thet är Diefswulen/† Han hafwer
 blottat Förstendömen och Wäl-
 digheterna / och fördt dem öppen-
 barliga/och giordt en ährligh Se-
 ger aff dem igenom sigh self. †
 Han såsom den Himmelske Da-
 vid / hafwer igenom Korþens
 Swerd öfwertwunnit den Helwe-
 tes Goliath: Denna wårs H. G. Er-
 res Jesu Christi Strijdh och Se-
 ger kommer hela hans Försam-
 bling til godo/ och derföre sjunger
 denna Segersång: Nu är wår
 Gud; Saligheet/ och Krafft/ och

J 4

Rij

* Matt. 4: 1. † Ebr. 2: 14. † Col 2: 15.

Rykte / och Macht / hans Christ
 worden / - effter wåra Bröders
 Förflagare är förkastad / den dem
 beklagade för Gudh Dagh och
 Natt. Och dhe wunno honom för
 Lambzens Blodh skull / och för des
 Witneßbördz Ord skull. * Sätt
 uppå denna Jesu Christi Seger /
 all din Förtröstan / alt dit Hopp
 och tin tilförsicht. Stat Diefwulen
 emot / så flyr han ifrån digh; †
 Så offta du gör honom et ridder-
 ligt Mootstånd / så öfwerwinner
 du den skadelige Diefwulen / frög-
 dar dhe goda Englar / och prüsar
 Gudh i Himmelen. § Ty han för-
 manar digh / at du ridderligen
 kämpar: Han hieper digh / at du
 öf. verwinner / han åskodar huru
 du bår digh åth i denna Strijden /
 han stärcker digh när du swagh
 war

* Uppenb. B. 12: 10. 11. † Jac. 4: 7. § Bernb.
 in medit. devotiff. cap. 14. Col. 201.

warder/ han hielper digh vp när
 du wilt falla/ han kröner digh när
 du hafwer öfwerwunnit. Han är
 Fectmästaren vthi denna Strij-
 den. Han är ock deras Krono som
 öfwerwinna.* War förden skull
 starck i Herranom/† och i hans
 Starckheez Macht / iflädh digh
 alt Gudz Harnest: På det du
 må stå emoot Diefwulens listiga
 Anlop. In du hafwer ickē Strijd
 emoot Riöt och blodh: vthan e-
 moot Förstar och Wäldiga / nem-
 bliga/ emoot Werldennes Herrar/
 dhe som regera i denna Werlden-
 nes Mörcker / emoot dhe Onda
 Andar vnder Himmelen. Derfö-
 re tagh på digh alt Gudz Harnest/
 at du må emootstå i den onda Da-
 gen / och i all ting beständande
 blifwa. Så stat nu omgiordad
 I s fring

* Gregor. Nyssen. lib. de beat. p. 68.

† Ephes. 6; 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17.

fring om dina Lender medh Sanningene/ och iflädd Rårfärdighe-
renes Råfweto / och Fötterna
skodde medh Frjdzens Evangelio/
der medh du redo äst. Men öfwer
all ting tagh Trones Sköld/medh
hwilkom du kant vthsläckia all
hins Ondes glödande Skott. och
tagh på tigh salighetenes Hielm
och Andans Swärd / som är
Gudz Ord. Medh denna Rust-
ningen gör digh färdig til strjdz/
så skal du wiserligen behålla Se-
gren. Christus hafwer strjdt för
digh/ och öfwerwunnit/ han skal
ock strjda vthi digh och öfwerwin-
na/ han skal ock sättia vppå digh
Härlighetenes Krona.

31. Then Anfächtade.

Huru många Andelige Riddare och
Kempar kunde iagh nämna/ som ge-
nom Diefreulens lif äro förförde / och vthi
denna strjden medh honom öfwerwundne!

D hu

Ohuru många aff them kunde iagh språkna/ hwilka fuller wäl hafwa begynt/ men illa lyctat / och endeligen hafwa förlorat Guds Råde och thet Himmelska Klenodee/ thet ewiga Lifwet; therföre fruchtar iagh migh för Guds hemliga Rådth/ och når iagh hans hemliga Domar betrachtar/ försträcketes iagh hierteligen/ så at heela min Kropp darrar.

Tröstaren.

Du gör intet illa at du medh Fruchtan och Båfwan skaffar at du saligh warder/ * I det du ehrtänner dit Riök Swagheet / och Diefwulens stoora Macht som digh altijdh medh Illistigheet efter trachtar / i det du medh Flitt öfwerwäger deras Exempel/ som vthi swära Synder emoot Samwetet falne äro/ och der igenom sin Saligheet förlorat. Men achta digh grant at du icke täncker Guds blotta Rådth wara Dr

Jo

saken

saken til deras Uffal/ effter hwil-
 ker han en deel Meniskior aff blot-
 ta Haat skal förkasta. In Gudh lå-
 ter ingalunda böija sigh eller be-
 sweras aff et blot Råd eller Haat/
 til at åter igen öfwer gifwa och för-
 låta; och således låter förtappas
 dhe som en gång den sanna Troon
 aff honom bekommit hafwa/ eme-
 dan Gudz Gåfwor och Kallelser
 äro sådanna at han dem icke kan
 ångra/* Utthan alla dhe som i
 förstonne trodde/men sedan Gudz
 Nåd och den ewige Salighe-
 ten förlora/ dhe blifwa intet för-
 tappade aff den Orsak at Gudh
 endteligen genom et blott Slut
 så hafwa wil/ utthan för deras e-
 gen skul/ effter dhe aff en frj Wil-
 ja och Mootwilligheet/sigh åter i-
 gen ifrån Gudh bort wendt haf-
 wa. In dese Sex Stycker äro
 altidh

* Rom. 11: 29.

altidh tilsammans vppå det no-
gaste med hwar andra bebundne.

Troon/Christus/Gudz
Nåde/den Helige Ande/
ett gott Vppsååt at lefwa
Gudeligen och det ewiga Liff-

wet. Så länge en Mennis-
kia som på nytt födder är/ blif-
wer i Troone/så länge blifwer hon
i Christo. Swilken som blifwer
i Christo/ han blifwer och vthi
Gudz Nåde/ vthi honom boor
den Helige Ande. Der den He-
lige Ande boor/ der förnimmer
man och Andans Wärf och
Frucht. Men dhe som intet äro
bekymbrade om något Gudeligit
Lefwerke/ vthan orena sigh medh
Synder emoot Samwetet/ dhe
drifwa vth den Helige Ande vthur
sin

sin Wåning/ det är/ vthur sit
 Hierta/ dhe förlora Troona och
 göra sigh sielff otvårdige til det
 ewiga Lifswet. Du måste derför
 re så wåda göra digh försäkrad
 i Andanom om beständighhetenes
 Gåstwa/ och det ewiga Lifswet/ at
 du icke råkar vthi någon Röklig
 Säkerheet. Gudz ofelbare Löff-
 ten kunna betiena digh och hielpa
 digh/ at du en gång måtte befrias
 ifrån dhe swårmodige Twifwels-
 Tankar/ der emot skole Gudz
 Förmaningar och Hotelser tiena
 digh der til/ at du swachtar digh
 för Röklig Säkerheet. Här
 i Werlden ha swi ingen Sä-
 kerheet/ vthan blot och allena vthi
 Hoppet til Gudz nådige Löfften/
 vthi detta Lifswet/ vthi hwilket wi
 mångahanda Frestelser dageligen
 vnderkastade äro/ heter det så: den
 som

* Aug. in Ps. 99. lib. 2. de bon. per sev. c. 13.

som låter sig tycka han står/ han
 see til at han icke faller: * ty äfwen
 aff det Skäl hafwer Gudh beka-
 gat aff sin Gudomliga Försyn och
 Wilja/ at dhe som beständige äro
 och framhärda/ skulle medh dhe o-
 beständige wara hwar om annan
 här i Werlden/ på det wij icke måt-
 te slå oss til Säkerheet eller Hög-
 modas/ och myckit aff oss sielfwa
 hålla/ vthan heller hålla oss lika
 medh dem som ringa äro/ † och
 medh Fruchtan och Båfwan skaf-
 fa at wij salige warda. § Sedan
 ställ det ena dit hiertans öga på
 Gudz Barmhertigheet / det an-
 dra på Gudz Rättfärdigheet/ så
 skal aff sådant troones Ustkådan-
 de/ och hans Gudommelige Barm-
 hertigheetz Betrachtande/ vprätta
 och vpsätta vthi dit Hierta en wiß
 Förtröstan til Beständigheet/ och
 aff

* 1. Cor. 10:12. † Rom. 12:16, § Phil. 2:12.

aff Gudz Rät färdigheet betrach-
 telse och Fruchtan / skal du lära
 vndfå Riözens Säkerheet. En
 sann Gudzfruchtan skal vnder-
 kufwa dit Riöt och Blodh / på det
 du icke aff det syndige Riöttet och
 des Lusta må bedragen warda.
 HERRen hafwer et Behag til
 dem som fruchta honom / dem som
 vppå hans Godheet hoppas /
 Vår inwertes Mennistia skal
 hoppas vppå Gudh / och sigh ho-
 nom anförtroo; vår vthwertes
 Mennistia skal fruchta och bäfwa.

32. Then Anfächtade.

The framhårda allenast in til ändan och
 få Cronan / som i Luffzens Book äre in-
 skreffne. Huru kan iagh vara försätrad der
 om / at ock iagh är inskrefwen vchi samma
 Luffzens Book.

Tröstaren.

Christus är den sanne Luffzens
 Book /

Book/* Här aff kallas denna Bo-
 ken/ Lambsens lefwande Book/†
 Wara instrifwen i denna Lijzens
 Book/ är annat intet/ än ibland
 dhe trogna wara vthforad vthi
 Christo til det ewiga Lijfwet. In
 såsom Apostolen säger om dhe
 trogna/ at dhe äro vthwalde i
 Christo för än Werldenæs Grund
 lagder war. § Utså sägs det om
 dem/at deras Namn äro skrefne
 i Lijzens Book aff W:ridennes
 Begynnelse. ¶ Sedan når man
 wil dömma om Gudz Nådewahl/
 måste man icke begynna ofwan
 effter / vthan nedan effter. Så
 måste och samma Ordning tagas i
 acht/når man wil tala om Instrif-
 ningen vthi Lijzens Book. ¶ Der
 äro wißa Kännemercken vthaff
 hwilka

*Oppenb. B. 13: 8. † Oppenb. B. 21: 26.
 § Ephes. 1: 4. ¶ Oppenb. 17: 8. ¶ Bernb.
 serm. 1. septuag.

hwilka man otwifvelachtigt fluta
 kan/ at den/ när hwilken sådana
 tekn finnes och blifwa/ d: ibland den
 vthwalda Hoopen. Alla dhe som
 aff Ewigheet äro vthwalde til det
 ewiga Ljfwort / dhe höra Salig-
 hetens Ord/ mådan Nådennes
 tjd är/ dhe troo på Christum/
 dhe göra Troones och Andans
 Frucht/the blifwa beständige vthi
 Troone. Hwilken som troor på
 Gudz Son/ han hafwer Witness-
 börd i sigh sielfwan.* Effter den
 Helige Ande witnar vthi dhe Tro-
 gnas Hierta / at dhe äro Gudz
 Barn/† och i Ljffzens Book in-
 skrefne. Hwilka Gudh aff ewig-
 heet hafwer bestårt / och deras
 Namn i Himmelen inskriswit/s
 Dem fallar han ock vthi Nådennes
 Tjd genom Ordet / dem gör
 han rättfärdige genom Trona på
 Chri-

* 1. Joh. 5:10. † Rom. 8:16. § Luc. 10:20.

Christum/* den samma Troon ut-
 trar sigh nogsampt / lårer see sin
 Wårckan genom en sann Gudz
 Afkallan / genom Tolamodh v-
 thi Korset / genom en bekym-
 mersam Flått at lefwa Gudeligen
 och ostraffeligen. Derföre om wij
 medh någon Nyttia och til wår
 Saligheet / om Nådewablet och
 Luffzens Book tänckia och tala
 melom / så wolt wij begynna eff
 Christi Såär / och honom åskoda /
 huru han hänger på Korsets
 Tråå för wåra ögon / och för wår
 ra Synder en fullkomligh Betal-
 ning giordt haftwer. Den som
 troor på honom / och vthi sådan
 Troo framhårdar / den är råtfär-
 digh / † och vthi Luffzens Book in-
 skrefwen. Åstu icke genom den he-
 liga Döpelsen vthi Gudz Nåde-
 förbund vptagen / genom Christi
 Blodh

* Rom. 8:30, † Rom. 10:10.

Blodh ifrån dina Synder reens-
 twagen/ genom den Helige Ande
 födder på nytt och förnyjat? Det-
 ta är ett klart och twist Tefn/ at du
 i Luffzens Book är instrifwen/ ty
 wij äre alle Gudz Barn genom
 Jesu Christi Troo; In så män-
 ge som döpte äro / hafwa iflädt
 sigh Christum / * Huru kom-
 mer det til/ om du effter vndfån-
 git Doop / råfude aff Swagheet
 falla i någon Synd/ † icke straxt
 warder nedertrampad och för-
 därswad? hwilken hafwer bredt
 sin Hand vnder digh? Hwilken
 haffuer digh til Nåde vptagit i e-
 wigheet? Haffuer icke H Erren
 Gudh giordt det? Detta skal wa-
 ra digh et treffeligit Kännetefn/
 hwaraff du ofelbart sluta kan/ dig
 wara ibland den vthwalda Hoo-
 pen: Om den Rättfärdiga faller/
 war

* Gal. 3. 26. † *Savanor. in Ps. 32.*

warder han eij bortkastad: In
 Herren håller honom widh Han-
 den/* Gudh haffuer ingalunda
 så beslutet/ om Nienniskians Sa-
 ligheet eller Fördömmelse/ som
 Hedningarna haffua vpdichtadt/
 om deras Partis och Rhadamanto,
 at det enteligen måste så gå/ som
 dhe förre hade det vpskriffuit och
 den andre haffuer det vthropat: v-
 than han haffuer skriffuit Luffzens
 Boof / när han oß vthwalde i
 Christo/ för än Werldenes grund
 lagder war. Derföre skal du sökia
 genom Trona i Christo / dit Nåd-
 ewal til Saligheten/ och din In-
 striffuelse i Luffzens Boof. § Wan-
 dra förden skull vthi och genom
 Trona/ på det du må komma til
 Nådewahlet. Dhe som off öfwer-
 dädighet och dårachteligen/ jem-
 wäl vthom Gudz Ord wilja vth-

* Psal 37: 24. § Lombard. 1. run-
 Sentent. distinct. 41. D. ex Augustino.

grūda Diupheten af Gudz hemlig-
heet/dhe falla i förtappelsens diup.

33. Then Anfåchtade.

Det är min Glädie at iagh håller migh
in til Gudh/ och sätter mitt Hopp til
HERren/ * iagh skal icke släppa honom
vthur mitt Hierta för: än han wålsignar
migh. † Iagh hafwer beslutit fast hoos mig/
at framhårda medh Christo vthi en sann
Troo/ at iagh måtte medh honom en gång
vthi thet ewiga Lifwet regera. I medler tid
måste iagh betänna/ migh icke ännu aldeles
wara befriat ifrån Dödzens Fruchtan/ icke
eller märtia Andans Hielp och Bistånd
wara så frassigt hoos migh / at iagh medh
den helige Apostelen hafwer lust at skiljas
hådan/ och wara medh Christo. S

Tröstaren.

Det är wårt Riödz Swagheet/
th wårre / och wår förderfwade
Natures Egenstap/ at wij meer äls-
ka detta närwarande / ströplige
och

* Ps. 73:28. † 1. B. Mos 32:26. S Phil. 1:23.

och flychtige Luffwet/ än det ewige
 och alltidhwarande/ här. vthaff
 vpstiger sådan Fruchtan och För-
 sträckelse för Döden. Men på
 det du sådan Fruchtan måtte kun-
 na öfwerwinna/ genom Andans
 Kraft/ och til den inwärtres Men-
 niskan stärkt warda/ så behierta
 wäl hwadh iagh digh förhålla
 wil/ och framwissa vtur den Him-
 melste Skatkammaren som är
 Gudz ofehlbara Sanning. Först
 är det wist/ at och alle wåre Hus-
 wudh Häär äro aff Gudi räknas-
 de/ * Wårt Månades Taal är
 när honom/ han hafwer sat oss
 et Wahl före/ der öfwer funnom
 wij ickē gää. † Alla wåra Dagar
 äro vthi hans Bock skrefne / dhe
 ännu warda stulle / och ingen aff
 dem kommen war/ § Medh denna
 din H E Kres och Gudz Faderlige
 Wil.

* Matth 10:30. † Hiob. 14: 5. § Ps. 139: 16.

Wille bör du låta digh nöjja. Uff
 Nåde hafwer han gifwit digh
 Luffwet/ vnderligen hafwer han
 dragit digh vthur dit Moders
 Luff: så länge han hafwer welat
 låta digh lefwa / hafwer han be-
 warat digh vthi många och män-
 gahanda Farligheter. Nu for-
 drar han din Siäl ifrån digh/
 den han digh tilförende gifwit
 hafwer/ han tager digh intet ifrån
 hwadh som hörer digh til/ vthan
 han fordrar igen hwadh som he-
 nom tilkommer. Huru kan du
 medh någon rätt och fogh beswå-
 ra digh öfwer den som fordrar
 det igen/ det han effter din Be-
 gäran och Åstundan/ digh til en
 rikdh förvndt och lånt hafwer?
 Der til medh så fordrar han din
 Siäl til den ända ifrån digh/ at
 han wil föra henne til den ewige
 Glädien/ vthi det Himmelske Pa-
 radiset

radtiset/och sedan han henne medh
 större Härligheet och skönare
 Gåswor vthsmynckat och beprydt
 hafwer/ wil han åter igen i sinom
 tjdh medh Kroppen förrena. Tin
 ströplige Lefamen som vthi graf-
 wen/ såsom sin Sostwefammar
 nedsättes/ skal wara vthi sinom
 tjdh tin Siäls herligare / wärdi-
 gare och Edlare Tempel. Thet
 warder sådt förgängeligit och skal
 vpstå oförgängeligit/ thet warder
 sådt i Snöpligheet och skal vpstå i
 Härligheet / thet warder sådt i
 ströpligheet och skal vpstå i krafft/
 thet warder sådt et Naturligit och
 skal vpstå et Andeligit Lefamen. *

Detta må beweka tig/at tu din siäl
 såsom et dyrbart Godz hwilken
 aff Gudh Fader skapat är / aff
 Sonen återlöst/aff den Helge Ande
 helgat och bebodd är / anbefal-

R

ler

* 1. Cor. 15. 43. 44.

ler och lefwere rar vthi all ödmuik-
 heet/ och gärna vthi Gudz trogna
 Händer / och säger medh David:
 Vthi dina händer befaller iagh
 min Ande/ du hafwer migh åter-
 löst du trofaste Gudh. * Och med
 Stephano: HErre JEsu anama
 ma min Anda. † Ja medh Chri-
 sto sielff: Jagh befaller min Anda
 i tina Händer. § Ja du kant och
 mitt i Döden wara förwiffad der
 om/at Gudh wil wara digh nådig
 och hielpa digh/ emedan du fattar
 Christum din Frelfare med en san-
 Troo/ och håller alldeles så före/
 at han medh sin Dödh hafwer din
 Dödh öfwerwunnit / och genom
 sin Upståndelse hafuer skänckt
 digh Rättfärdigheet och et ewigt
 Liff; Therföre hafwer du nu meh-
 ra Frödh medh Gudh / sedan du
 genom en sådan Troo äst rättfär-
 digat

* Ps. 31: 6. † Act. 7: 59. § Luc. 23: 46.

digat worden/* och kan mitt i dö-
den trösta digh aff din Himmelske
Faders nådige Hielp/ at du medh
Hiob säga kan: Om H Erren wille
döda mig/ så wil iagh likwäl hop-
pas vppå honom. † Iagh är när
honom i Nödenne/ iagh skal taga
honom ther vth / och låta honom
til Ahra komma/ iagh skal mäta
honom inmedh långt Luff och betee
honom mina Saligheet. § Ifrån
denna Kärleken som är i Christo
Jesu/ kan digh inthet åthskilja /
hwarcken Dödh eller Luff/ eller nå-
got Creatur. Ty själen är i Christo
Jesu/ som är wår ewige Konung
och Frelfare i Ewigheet. At döds-
sens Anseende är digh så försträc-
keligit/ det kommer vthaff Lagen
som så häfftigt anklagar digh/ och
Synden som så wederstnggeligh
är/ och aff tina Frestelser at blifwa

R 2

ewin.

* Rom. 8: 1. † Hiob. 13: 15. § Ps. 91: 15. 16.

erwinnerligen förkastad; Ty Döds-
sens Udd är Synden/ Syndzens
Krafft är Lagen/* men kom ihog
och påminna digh den trösten som
ostwan til omrörd är/ den du skal
sättia emoot det Skrämbelädet/
så skal det förswinna/ och dödzens
vthwärtens fastlige och förskräckeli-
ge Anseende til inthet blifwa/ och
Döden skal wändas och förbytas
tigh vthi en sööt och roligh Sömn.

34. Then Unfächtade.

För Synden skul är Döden inkommen
i Werldena/* och är Syndenes Lödn/
† huru kan iagh då annat än förskräckias
för Döden?

Tröstaren.

När man Döden vthi sigh sielff
och för sigh sielff betrachtar/ så är
han fuller Syndenes Lödn/ och et
straff aff den förtörnade Guden;
Men för den som troor på Chri-
stum

* 1. Cor. 15:56. * Rom. 5:12. † Cap. 6:23.

stum/förwandlas han vthi en sööt
 Sömn. In ehuru wäl vthi deras
 Riött / som äro födde på nytt och
 the som Troona hafwa / Synnen
 ännu boor/för hwilkens orsak the-
 ras Lefamen fallas dödh/ thet är/
 Döden vnderkastad/ för dhe öfri-
 ga synder i Röttet; så är doch liff-
 wäl Anden Lüff/ för Rättfärdig-
 heten skul/* thet är/effter the äro
 rättfärdigade ifrån Synnen ge-
 nom den sanna Troona på Chris-
 tum/ och genom Andens hielp stå
 emoot Rötzens Begärelser/ der-
 före blifwer Synnen som ännu
 öfrigh är i Röttet/ them intet til-
 räknad/ utan genom Gudz Nåd
 såsom med en Skärm öfvertäckt:
 der aff kommer at Siälennes rät-
 ta och Andeliga Lüff ingalunda
 ändas vthi den naturlige Döden/
 utan snarare beghnes ta först rät-
 teligen vthi them: til hwilket den

* Rom. 8:10.

naturlige Döden dem befrämjar /
 icke annorlunda än en Jordegum-
 ma befordrar Barnet til at födas
 til detta naturliga Ljfwet. * Lå-
 dan komma dhe aldraliufligaste
 Namn / medh hwilka den Helige
 Ande som är sanningenes Ande
 beskriwer dhe Heligas Dödh. En
 dhe som effter Dårars Inbillan /
 förmenas döo / om dem talar den
 Helige Ande sålunda: dhe war-
 da samblade til sitt Folck / † det är /
 dhe komna til den salige triumphes-
 rande Kyrckians Gemenstap vthi
 Himmelen / til dem som för dem vti
 en sann Troo döde äro / eller rätt-
 tare sagt / föregångne / det wti hålla
 för en Död / det är en Hemreesa. S
 En öfwergång rättare / än en
 Bth-

* Gregor. Nyssen. in Ora. de morte.

† 1. B. Mos. 25: 8. Cap. 35: 28. 29.
 Cap. 49: 33. § Terul. lib. de patientia.
 pag. 12.

Vthgång/* icke så äfwen et Vth-
 farande som et saligt hemfarande
 ifrån en ond Ort til en godh. †
 Thet är en saligh Siälnes Flyt-
 ning och twistandets Dmkyte / in-
 galunda hennes Förstöring/ s th
 Siälen blifwer allenast affodrat /
 och vthi en roligh Ort försatt / in-
 tet dödad eller förderfwad. ¶ Dö-
 den är rätt en öfwerfart / ja et Vp-
 farande til det sanna Lifwet. Dö-
 den är effter Apostelens eget Or-
 dasätt en saligh Vthgång. ¶ E-
 medan dhe rätta troгна / befrias
 der igenom ifrån Syndenes Träl-
 dom / och komma til den rätta frj-
 heten; lika som i förtiden Israels
 Barn genom sin Vthgång / blefwe
 förde vthur den Egyptiske Träl-
 domen

R 4

domen

*Cyprian. de immort. p. 214. †Crysoft.
 hom. 45. in Genes. col. 375. ¶ Hilar. in
 Ps. 104. ¶ Ambros. de bon. mors. cap. 10.
 ¶ 2. Pet. 1: 15.

Domen in vthi det förlofwade Ca-
 naans Land. Den Helige Ande
 betygar om dhe Gudfruchtiga/ at
 dhe genom Döden komma til
 Frjdh och Hwila i sine Kamrar.*
 Emädan dhe komma vthur deras
 dageliga Kamp / den dhe här i
 Werlden måste vthstå/ til Frjdh-
 zens Ort: vthur denna Werlden-
 nes stormande Haaff/ vthi en sä-
 ker Kamp: vthur denna Werl-
 dennes trälachtige Wärfstad/ til
 Hwilo och Roo. Den Helige
 Ande wifnar om dem/ at dhe ge-
 nom Döden skiljas hädan / och
 komma til Christum/† effter dhe
 warda förde vthur detta Lüffzens
 Herberge/ til det Himmelsta Fä-
 derneslandet: ifrån dhe ogudach-
 achtige Meniskiors onda Säl-
 skap / medh hwilka dhe i denna
 Werlden offta emoot sin Wilje
 måste

* Esaj. 57: 2. † Phil. 1: 23.

måste vngås / til Christi aldra-
lycksaligste Gemeenskap i Himme-
len; dhe lösas genom Döden ifrån
Kropsens Band: En lika säsom
dhe arbetsamme Diur/ som dra-
ga Dofet/ när dhe hela Dagen öf-
wer hafwa arbetat sigh trötta/
blifwa dhe ändtligen om Aftonen
vhrspänte och löste. Och säsom
Fångar dhe medh Fiettrar an-
bundne äro / när dhe friggöras/
lösas deras Band vp; så blifwa
ock dhe Gudfruchtige/ ifrån sina
Beswårs och Arbeksook/ som dhe
här i Werlden draga måste / be-
frjade / och vthur Syndennes
wederfinggeliga Fångelse vthför-
de/ och genom ett liufligit Fort-
tagande vthi ett bättre Lefwerne
förde.* Den Helige Ande wit-
nar om dem/ at när det Jordiske
Huset / deras Lüffz Hyddo war-
der

Ks

der

* Hebr. 11; 16,

der nederlagit/ komma dhe ifrån
 sin Wandring och blifwa hemma
 hoos HErranom/* emädan dhe
 komma vthur denna Werldennes
 omkullfallande Stall / vthi den
 Himmelsta Frögdesalen: vthur
 detta Leerhuuset/ til en Bygning
 icke medh Händer giord / vthan
 som ewigh är i Himmelen: vthur
 den Jordiske Kroppsens Hyddo til
 det Himmelsta Jerusalem/ til den
 saligste Christi Gemeenskap som
 der inne boor/ och warda der vp
 och intagne. At fruchta förden skul
 för Döden / är intet annat än in-
 tet wilja til Christum / men nu
 wil den intet komma til Christum/
 som intet troor/ intet hoppas at
 han medh Christo skal regnera.†
 Den Helige Ande witnar om dhe
 Trogna/at dhe effter Döden hwil-
 la sig

* 2. Cor. 5: 1. 8. † Cyprian. *serm. de mortal.* 208:

la sigh ifrån sit Arbete/* En en
 Gudfruchtigh och trogen Nienni-
 skia döör intet/ rätteligen at tala/
 vthan hennes Glände och Jäm-
 mer döör och får en Ende.† Ur
 detta Ljfwet/ ja sielfwa ljfwet fult
 medh Mödo och Arbete/ som ic-
 ke kan nekas/ så måste ju åndan på
 detta Ljfwet/ giöra en ånda på
 på wår Wedermöda; om Åter-
 wändningen på wår Wedermö-
 da är godh och hälsofam/ så är ock
 Döden dem Trognom godh och
 helsofam. Den Helige Ande lä-
 rer om dem/ at dhe effter Dö-
 den warda begrafne/ och der med
 lika som vthi Jorden och Gudz
 Åter vthfädde/ I Aldenstund dhe
 Frommas och Gudfruchtigas
 Kroppar/ skola i sinom Tjdh så-
 som kostelige Hwetekorn grön-
 nas

R 6

Ras

* Bppenb. B. 14: 13. † *Cecilia vox.*
Sambros. de bono mort. c. 2. I 1, Cor. 15: 38.

Skas til ett ewigt Liff.

Alsingen Frucht Hweikornet bär

Förz ändet häffs i Jorden :

Altså när Kroppen Aska är /

Och fast förrucknad worden /

Sår han rå see den Herlighett

Som oss wår Frelsar har berede

Genom sin Gång til Fadren.

Dhe Gudfruchtigas Been Krole
grönstas såsom Gräs / * när e-
wiga Liffzens lustiga Wår läh-
rer angå. Til ett Beslut lärer
oss den Helige Ande om dhe Gud-
fruchtige / at dhe i Döden affsom-
na / † och hwylas ; § En lika som
när wij sofwa / hwyla wij ifrån
alt Arbete / och wår Kropp fåår
då sina Kraffter igen / och Siälen
doch i medlertidh sin Wårkan på
hemligt och förborgat sätt och
wijs förrättar. Så warde oss
wij genom Döden förlöste ifrån
all Möda och Arbete / som i detta

Liff.

* Esaj. 66:14. † 1. Kor. 2:10. § Esa. 57:1

Ljfwet wankar / och kommom til
Koo; wår Krop och Siäl bekom-
ma nya Kraffter / der igenom wij
blifwe så myckit skickeligare och
ferdigare / til at förrätta dhe Gär-
ningar til hwilka wij först woro
skapade / och genom Christum å-
terlöste / i medlertidh lefwer Siä-
len i Himnelen / och outhäffeligh
Glädie äthniuter. Såsom wij
vthi Sömmen intet höre hwadh
brede widh oss steer / hafwa icke
någon Oro aff andras Bekym-
ber / altså hwila dhe i Heranom
Affsomnade roligen vthan någon
Sorg och Bekymber / och äro
platt intet detta Ljffz Dlyckor me-
ra vnderkastade. Såsom wij åter
igen vpwakna aff Sömmen / altså
skal ock Döden icke wara en ewig-
warande Sömpn; vthan den
Stund skal komma / vthi hwilken
wij skola höra Christi Röst / fal-
lan

landes och vthur Grifternas / då
 wij skolon framgå til Ljfwet. *
 Ingen Wienniskia kan så lätt up-
 wäckia en sofwande / som Christus
 dhe Döde vthur Grafwen skal up-
 wäckia. † Bihaff hwilket alt nog-
 samt klarligen synes / det den H. A-
 postolen Paulus i all sanning kal-
 lar dhe Gudfruchtigas Dödh en
 Winning. § Det bör ju skattas
 för en Winning / at vndslippa den
 Jahran / at föröfa Synden: det
 bör ju skattas för en Winning / at
 befrijas ifrån et ondt Tilstånd.
 Det är ju en stoor Winning at
 komma til det som bättre är.
 Hans Helgens Dödh är dnr häl-
 len för H. Erranom. § Döden är
 dem godh och nyttrigh för H. wjlan
 skull / och bättre för Säkerheten
 skull / men aldrabäst för den ewi-
 ga

* Joh. 5: 28. † August. serm. 44. de
 verb. Dom. § Phil. 1: 21. § Ps. 116; 15.

ga Saligheten/ hwilken dhe der is genom bekomma.

35. Then Anfächtade.

Iagh fruchtar migh innet så mycket för Döden som för Dödzens Plågor / iagh hafwer offra sedt huru Synnen warder them mörkt som döð / Hörsten tager aff / Tungan stelnar: iagh hafwer sedt huru the swettas aff Ängest och hierkans Ängslan / aff Försträckelse och Blödigheet: iagh hafwer hörde huru the qwidada och klaga när Sielen måste wandra vthur Kroppsens Wåning.

Tröstaren.

Dhe som troo på Christum dhe warda bevarade för sådana dödzsens Plågor / eller förminstas dhe vthi dem. Det som aldrastwårast och bittrast war vthi Döden / det hafwer Christus sigh vppå tagit: nemligen / Rånklan af Gndz Wrede. Om wi sänkia Korsens Tråa / vppå hwilket Christus hafwer lidit Döden för oss / neder vthi wår Dödh

Dödh så blifwer Döden of för-
 bytt vthi en sööt Sömn/* Sanner-
 nerliga sannerliga säger iagh e-
 der/hwilken som gömer mit Taal/
 han skal icke see Döden til ewigh
 tijdh säger Christus † Det är/
 han skal icke allenast blifwa bewa-
 rad för den ewige Döden/ vthan
 han skal och icke see den timmelig-
 ge Dödzens grymma och faallig-
 ge Hamn. Och om wij än sto-
 lom dricka en lüten och bitter
 Drncf vthur Dödzens Begare/
 hwadh är det til at räkna emoot
 Gudz Bredes och Christi mång-
 fallige ljdelsers Bäck/ aff hwilken
 han på Wägen i detta Ljfwet
 druckit hafwer / för wår skul?
 Hwadh är en sådan lüten Drncf
 til at räkna emoot den Kalken/som
 Fadren förestälte Sonen Christo
 i Örtegården på Oliobärget / at
 han

* 2. M. Mos. 15: 25. † Joh. 8: 51. Sps. 110: 7.

han den skulle vthdricka för vår
 skul* Vår Dödh är lika såsom
 vår Siäls och Kropps rensande
 Läkedom/ † Hvar igenom Syn-
 daförgiftet warder affördt ifrån
 Kroppen/ hwadh wil man då un-
 dra der på/ at lätet bitter Aloe
 warder i denna Läkedom för blan-
 dat. Vår Dödh är lika som en
 Gordegumma / den der befräm-
 jar oss at wij warda födda til det
 ewiga Ljffwet/ huru kan det wa-
 ra vnderligt om det går oss såsom
 et Barn / hwilket måste trängia
 sigh igenom sit Moders Ljff/ och
 för den Orsaak skul måste och vth-
 stå något aff dhe Plågor/ som fö-
 dandet hafwer medh sigh. Det-
 ta swära Tilståndet warar alle-
 nast et lätet ögnableck/ sedan skal
 vår Dödzdagh wara en lustigh
 Födelse Daggh til et ewigt Ljff.
 Den

* Matth. 26: 42. † Methodij dictum.

Den Porten är trång / * Genom
 hwilken wij måste ingå til Lifswet
 hwadh wil det falla vnderligit om
 wij vthi sådan Genomgång och
 genom Trångande något Besvär
 finnom? Christus skal slå sig
 igenom och skal gå för oss / † Han
 bagnar Wägen för oss / widh ho
 nom skole wij fast hålla oss genom
 en leffuande Troo / at wij tillika
 medh honom trängom oss igenom
 Dödzens Port och mågom finna
 Wägen til Lifswet / som honom
 funnog är. § Synden boor ännu
 vthi oss / § Hwilken wil då vndra
 om wij för Synden skul / som ännu
 nu vthi oss är / måste vthstå och
 lida något aff Dödzens Ringest?
 Gmedler tid hafwer wårt Sama
 wete Frjd / ¶ och Roo vthi Chri
 sto

* Matth. 7: 14. † Mich. 2: 13. § Psal
 16: 11. § Rom 7: 20. ¶ Rom. 5: 1.

sto/ som är vår Fröjdförste/* Och
 vår Fröjdh/ † Som igenom sin
 Opståndelse ifrån dhe döda/ förde
 Fröjden medh sigh vthur Grafwe-
 na/ och skänkte oss såsom Byte.
 Så diuvt kan aldrig Dödzens
 Wdd sticka/ at han vår Siäl kan
 sarga/ han sticker oss fuller/ men
 i Hälen/ doch är Dödenom hans
 Giffit förtagit genom Christum/
 så at fast han sticker i Hälen/ skal
 han likwist intet instiuta sit För-
 giffit vthi oss.

36. Then Anfächtade.

A Jgh tycker iagh warder all för bitijda
 fallad ifrån denna Werlden/ Gudh
 tager migh bort i mina halfwa Dagar/ S
 Derföre fruchtar iagh/ det måtte wara ett
 Teckn til Guds Wrede såsom skrifwit står:
 dhe Blodgiruge och Falska skole icke kom-
 ma til sin halfwa Alder. J

Trö:

* Esai. 9:6. † Ephes. 2:14. S Ps. 102:25.
 J Psal. 55: 23.

Tröstaren.

Den som aff Herren Gudh hålles förmogen til Döden/den döör aldrig förbitthda. Et långt Luff är fuller en Gåfwa aff Gudh/men der emoot är et kort Luff icke althd et Teckn til Gudz Bredde / emedan Gud offta dem han elskar / och sina Gud fruchtiga / befaller at bitthda rymma denna Werldennes Herberger / på det dhe måge wara befrijade ifrån all Syndafabra / och blifwa försatte vthi den salige Säkerheten; på det dhe och icke måtte vthstå dhe allmenna Landz Plågor / som offta beswårligare äro än sielfwa Döden. Gudz Folck går igenom et saligt Luffsted vthi sin Kammar / och sluter dörena igen effter sigh / och fördöljer sigh et luttet Ögnableck / så länge Breden går öfwer * Den Rät

* Esaj. 26: 20.

färdige förgåas och ingen lägger
 det på Hiertat/ helige Nån war-
 da borttrykte och ingen achtar der
 uppå/ dhe Rätzfärdige warda
 borttagne för Olyckone/ och dhe
 som redliga för sigh wandrat haf-
 wa/dhe komma til Fröjd/och hwi-
 las i deras Kammar.* Den Rät-
 färdige om han än bittüda döör/
 så är han doch i Roligheet/(th Äl-
 derdomen är ährligen/ icke der aff
 at han länge warar eller mång
 Åhr hafwer. Klokheten ibland
 Meniskiorna äro dhe rätte grå
 Hären/och et obesmittat Lefwerne
 är den rätta Älderdomen/) th han
 begagar Gudi wäl och är honom
 kär: Och warder borttagen ifrån
 Ljfwet ibland Syndare/och war-
 der borttryckt/at Ondskan icke skal
 förwända hans Förstånd / eller
 falsk Lära bedraga hans Siäl.
 Th

* Esaj. 57:1, 2.

En ond Exempel för föra och för-
 der swa enom det goda/ och den on-
 da Begärelsen förwänder et ofstul-
 digt Hierta/ han är snarlīga ful-
 kommen worden/ och hastwer vp-
 fylt mång Åhr in hans Siäl be-
 hagade Gudi/ der före hastade han
 medh honom vthur detta onda
 Lestwert. *

Här på Jorden är denna Sedh/
 Gambla Tråd man hugger nedh:
 Men offra gör wår JEsus så/
 Grenar och Zelningar små/
 Som grönstas och kunn' bära Prijs/
 Sätter han i Paradis.

Fördenstul den Gudfruchtigh är/
 han döör wäl och saligt/ antingen
 han döör i sin höga Ålder/ eller v-
 thi sin blomstrande Ungdom.
 Swadh är Lüstwet annat än en
 Gemmerdahl? Swadh är wår
 Kropp annat än et Siälens Fån-
 gelse?

gelse? wil du det så illa vptaga
 om Gudh för dit bästa skul / förde
 digh något för: vthur dena Gem-
 merdalen och detta Fångelset? Ju
 för: de Himelste Krüg: och Seger:
 försten fallar dig ifrån dena Ram-
 pen / som här i Ljfwet wankar / ju
 för: förer han digh til den Ort der
 Swila är / der Frödh är / der Se-
 ger och Härligheet är.

37. Then Anfachtade.

Jagh kunde ännu längre här på Orten
 betiäna Guds Försambling effter min
 Börmågo / förthen skul önskade iagh gärna
 längre lefwa.

Tröstaren.

Hemstäl alt detta din gode Guds
 nådige Wilja och behag / huru län-
 ge han wil behålla dig wid Helsen
 och Ljfwet / och bruka din Tienst
 vthi sin stridande Försambling
 här på Jordene / och sägh medh
 den

den gamla Kyrckioläraren och
 swäl förtiente Biskopen Ambro-
 sio. Iagh haffuer intet så stält
 migh vthi mit Lefswande/ at iagh
 må blijas hoos eder länge annu
 lefwa / icke heller fruchtar iagh
 migh för Döden/vthan wil gerno
 och willigt döo/ effter wij en så
 from och godh HERRe hafswom
 i Himmelen.* När Biskopen
 Martinus nu mera swart gam-
 mal worden/och Kroppsens Krafft-
 ter begynte afftaga/ och der til
 medh föll vthi en swår Feber/ så
 at lützen Förhopning war det han
 skulle längre lefwa/† Kallade han
 sina Lärjungar til sig/och förman-
 te dem medh all Flit/ at dhe skulle
 blifwa beständige widh den salige
 görande Låran och des Sanning/
 och

* Ambros. morit: referente Posidonio.
 in vita August: c. 27: 5. † Bergomensis in
 Chron. Sulpitius in vita Martin.

och låta sigh den swara troligen
 anbefallad / och wachta sigh för
 Rätterij och Willfarelse. Der på
 begynnte hans Lärjungar medh
 heeta Lärar at swara / och kåre
 Fader! hwarföre wil du of så of-
 wergifwa / hwem wil du of arma
 Barn befalla? nu warda dhe glu-
 pande Bifwar gråfligen raasan-
 de emoot Gudz Kyrckia och För-
 sambling. Sådan deras inner-
 lige Klagan och Heeta Lärar / låt
 den fromme Biskopen gå sigh til
 Hiertat / och begynnte sucka til H Er-
 ren Gudh: Ach H Erre kan iagh
 tienna dit Folck på Jordenne / så
 vndrager iagh migh intet Arbete.
 Begiff du digh på samma sättet
 aldeles vthi Gudz Wilja: Den
 gode Guden som digh medh sina
 Gåfwor vthrustat hafwer / han
 kan ock andra på samma sättet
 vthrusta. Derföre om digh beg-

ge delarna liggia hårdt vppå/ (så som fordom den H. Apostolen)* at du icke weest hwilket dera du vthwälia skal/ i det du åstundar stihlas hädan och wara med Christo/ hwilket digh bättre woro; eller blifwa i Riöttet för Idins Församlingz Nitta skull/ så må du weta at Döden är en Winning/ men längre lefwa är Gudz Församling nyttigare. Ingen aff oss lefwer sigh sielfwom/ och ingen döör sigh sielfwom; lefwe wij/ så lefwe wij HErranom / (Membla at wij honom längre tiena i hans Församling/ och honom flera Siälar tilföra:) döo wij/ så döo wij HErranom/ (wij följa gärna hans Faderliga Wilja när han fallar oss/) ehwadh wij nu lefwa eller döo / så höre wij HErranom til/ † den samma nådigste och

* Phil. 1: 23. † Rom. 14: 7. 8.

mechtigste Herranom / ifrån hwil-
 lens Kärleek of hwarken Dödh
 eller Lüff Wilja kan.* Tu hafwer
 alt här til fölgt Gud; Wilja effter/
 i det du hafwer troligen tient hans
 Försambling / effter den Förmä-
 go som Gudh digh förlänt haf-
 wer; fölg nu och här effter vthi
 detta fallet den goda Gudens wil-
 ja / så at du medh et lydachtige
 Hierta / emottager hans Kallelse
 til den segerwinnande och trium-
 pherande Församblingen i Him-
 melen. Du gör fuller intet orätt/
 i det du hafwer aff Kärleek Om-
 wårdnad om den Christelige För-
 samblingen här på Jordenne / hu-
 ru hon kan tilwäpa och förkofras/
 men der hoos måste du hemställa
 Gudi vthi en sann Troo / huru han
 wil regera sin Kyrckia / ock widh
 Macht hålla. Här vthinnan är

* Rom. 8: 38. 39.

intet helsosammare / intet bättre /
 intet som medh Gudfruchtighe-
 ten kommer närmare öfwereens /
 än det man aldeles begifwer sig
 vthi Gudz Wilja / och sig honom
 befaller genom en trogen och an-
 dächtigh Böön / och gifwer ho-
 nom fulkomligh Macht / at han-
 dla medh wårt Liff och medh wårt
 Dödh / som honom behagar. Et-
 dera aff dese bägge / kunnom wi
 otwifwelachtigt hoppas / antin-
 gen gifwer han oss det som wi be-
 die / eller det som nyttigare är.
 Befalla HERranom din wägh
 och hoppas vppå honom / han skal
 wäl görat. †

38. Then Anfächtade.

JAgh befahrar iagh hafwer förförtat
 Liff medh mina Synder / huru
 iagh då erösta migh i Döden aff Guds nåde

* Bernb. in Medit. deuotiss. c. 10. p. 190

† Ps. 37: 5.

ge Hielp och Bistånd? dhe som Orsaken äro
 ro til sin Dödh/ dhe komma icke effter Dö-
 den til et bättre Liff i Himmelen.

Tröstaren.

Sådant är til förståendes om
 dem / hwilka aff Stolmodigheet
 sigh sielff aff daga taga/ och äro
 en Orsaak at Siälen måste emoot
 Gudz ordentelige Wilje/ för: än
 Ljdh är/ qwittera sin Kropz Her-
 bärge/ och wandra: för hwilket
 Gudh digh nådeligen beware / at
 du digh icke sådant företager. Ty
 det är ingen effterlätit * sigh sielff
 Ljfwet på mootwilligh sätt aff-
 hända / på det han der igenom
 måtte befrias ifrån det timmeli-
 ga Beswåret; ty der igenom stö-
 ter han sigh vthi fast större Be-
 swår/ Nembl. det ewiga Fördärf-
 swet; det tilstådes ingen at gö-
 ra

L3

ra

* Aug. lib. I. de Civit. Dei, c. 26.

ra sådant / för andras Synder
 skull / ty der medh föllo han i den
 aldrastörste Synden / som då blef
 we hans egen / der han eljest ge-
 nom andras och fremmande Syn-
 der ick hade blifwit orenat. In-
 gen får der Tilstånd til / på sig
 bedröfwä / för sina för begångna
 Synder skull / ty den behöfwer
 bäst si Liffz Förlängning / på det
 han måtte komma til sina Syn-
 ders Rånklo / och sedan göra en
 sanstydigh Boot. Det är ingen
 effterlätit detta Liffwet förkorta /
 för en stor Längtan skull til et
 bättre Liff / som effter Döden
 funde wäntas / ty hwilken som
 blifwer saker och stuldigh til sin
 Dödh / han kommer ick effter
 Döden til et bättre Liff. Men
 när sådana Tanckar qwälja digh /
 du hafwer genom Frossande och et
 otidigt Drickande / eller genom
 andra

andra Dordenteligheter / dit Luff
digh sielfwer förkortat ; så ångra
det medh innerligh Suckan / och
haff alt dit Förtroende på Jesu
Christi Förtienst : haff ock der
hoos et fulkommeligt Upsåth at
du digh bättra wil / för sådana
och andra Synder taga digh til
währa / om Herren Gudh skulle
förångia digh Lifwet ; så blifwer
Gudh digh wißerliga nådigh / och
förläter digh aff Nåde alla dina
Synder för Christi skull : in han
haffwer lofwat allom Boöfördi-
gom Syndernas Förlåtelse. Den
blodtorstige Konung Manasse /
haffwer sigh sielf Lifwet förkor-
tat genom sina Missgärningar /
icke des mindre när han gjorde en
alftwarsam Bättring fick han ewi-
ga Luffzens Krono. Köfwaren
på Korbet vnd fick det hans Gär-

ningar wårdt war.* Men när han
 aff hiertat omwände sig til Gudh/
 så är han medh Christo ingången
 vthi det Himelsta Paradiset. Ja
 hwadh ännu mehr är/ våra för-
 sta Föräldrar hafwa dragit Dö-
 den icke allenast på sig/vtan ock på
 alla sina Effterkommande; liffwäl er
 mådan dhe trodde Gudz förste E-
 uangeliste Löffte om Quinnones
 Sädh/ som skulle söndertrampa
 Ormsens Hufwud/† och gjorde
 en sanstnyldig Boot och Bättring/
 så äro dhe aff Gudi/ genom en
 Tröst som förer til Liffwet igen/
 vprättade. Hafwer du nu fölgt
 alle dese effter medh syndande/ så
 war ock deras Effterföljare vthi
 en sann Bättring. S HErrans
 Hand är intet förkortad/ så är ock
 HErrans Barmhertigheet icke
 för-

* Luc. 23: 41. † 1. B. Mos. 3: 15. S. Am-
 brosi vox ad Theodos. impem.

förminskad genom flere Åhr; Nådennens Dör är ännu intet tilsluten/ emädan digh ännu lemnas Tidh och rum til Bättring.

39. Then Unfächtade.

Jagh skulle gärna önska längre få nyttia detta Ljfwet och des Begrämligheter: och HERRANS Wälsignelse/ som han migh här i Ljfwet förvondt hafwer/ längre besitta.

Tröstaren.

Wachta digh at du icke låter merckia genom en sådan oordentligh Kärleek til detta Ljfwet / det du ännu intet sanfärdeligen älskar HERREN Gudh/ som är det högsta goda. Wth ärom plichtige och skyldige gifwa Gudi alt wårt Hierta genom Kärleken/ således / at om wth wända någon Kärleek på oordentligt sätt och wägs til något annat/ det vndandra ga wth Gudi.* Then älskar så myckit

L 5

min

* Anselm. de mensura crucis lit. E.

mindre Gudh som något elskar
 jämpte Gudh / det han doch in-
 tet för Gudz eller hans Budz skul
 elskar. Dit Hierta är et kleent
 Kärille / men fult medh Werld-
 sens Kärleek / derföre kan en rät
 Kärleek til Gudh / intet komma der
 in ; gör det ledigt och toomt aff
 den oordentlige Werldenes Kär-
 leek / på det Gudz Kärleek må fin-
 na Rum der inne. Eller hafwer
 du så stoor Lust och Begärelse til
 detta närwarande Liffwet / som
 doch intet annat är än en farligh
 swår Kamp och stadigwarande
 Stridh? W:rliden hatar * Alla
 rättsinnige Christne : hwilken skul-
 le fuller heller willia lefwa hoos
 sin Fiende och Förföljare än hoos
 sina bästa W inner? Jorden är
 wår Wandringzplaz / Himme-
 len är wårt Fädernesland : † hwil-
 ken

* Joh. 15: 19. † Phil. 3: 19.

ten skulle fuller heller längre wand-
 dra omfring/ än swara hemma v-
 thi sit Fädernesland? Swadh är
 det annat länge lefwa/ än länge
 qwälljas och länge synda? * Om
 du bodde vthi et sådant Huus/
 der Wäggarne woro bortrutna-
 de och lutade/ Taket woro neder-
 sunket/ och hela Bygningen sönder-
 skriden/der aff full medh Hohl/
 så at hon wille nu aldeles falla
 omfull; mon du icke medh all hast
 flydde och skyndade digh der vth?
 Om du på Hafwet seglade och en
 Stormwind och Orwäder vphof-
 wo sigh hasteliga / så at Wäggarne
 kastade swåra / och en stoor Siö-
 gång bleswo/ som öfwerhöljde
 Skeppet/ at du måste befahra der
 aff någon Olycka och Skerbrät;
 mon du icke skulle skynda digh
 medh all Macht til Landz? Nu
 är

* Cyprian. serm. de mortal. p. 215.

234 Trettionde Nijonde Samtalet.
är det medh Werlden så bestaffat/
hon kalkas lika som til sin Döds-
drägg/ det brakar och knarkar i
Werldennes stoora Bygning/ icke
allenast derföre at hon gammal
är/ vthan derföre / at det lifder
äth Andan medh henne. Och du
tackar intet HERren Gudh/ är
icke eller der öfwer glad/at du i tid
warder borttagen ifrån den til-
stundade Fahren / ifrån Skeps-
brott och andra Plågor? * Så
som Hafwet när Wågarna vphafs-
wa sig/ dänger och slår medh
Macht på Skeepet/ der aff Skeps-
folket förfäras; Så är denna
Werlden lika som et bullersamt
Haaff / hwilket den onde Fienden
och dhe medh honom hålla/ drif-
wa / at det kofar som en Gryta/
hwar igenom dhe Christne blifwa
bestörte och fleenmodige: ja den
illistis

* Ambros. in cap. 8. Rom.

illistige fienden/ han kan alt så vnderligen vthi hwart annat förblanda/ at man intet weet hwadh man först skal wachta sigh före: th om dhe höga Huswuden här i Werlden återwända något lütet medh Förfölhelse/ så vphisar han ringare Personer emot oss. När dhe äro stillade/ så anställer och vtblås han en Eld genom vårt eget Huusfolck. När den är vthslächt/ så bemödar han sigh genom sin Illistigheet/ at vpwäckia Denigheet emellan fökliga Bröder: at altså Huset som på alla fyra hörnen blifwer anstött/ måtte på någon dera sidan falla och siuncka. Derföre må dhe rättbetänkte och ratsinnige Christne/ medh endrächtig Hierta skynnda sigh vthur denna Werlden. Ther medh effterfölja dhe/ den fromma gamblas helige Simeonis Exempel/ hwilken eme-

Dan han wiste det/ at man i detta
 Ljfwet måste städze lefwa i strid/
 och strida medh Synder i Röttet/
 medh Werlden / medh Diefswa-
 len/ badh han at han måtte fara i
 Frjd.* Detta Ljfwet är lyft en
 maskäten Rött/som vthwertes sy-
 nes wara godh / men när hon är
 sönderbrått och öpnad / finner
 man intet annat der inne / än
 Skröpligheet och Toomheet.† Ur
 det något godt i detta Ljfwet/ så
 är det oförljfeligen bättre vthi
 det andra Ljfwet. Här wandra
 wij i Troone / der vthi åstādā-
 de. § Här är wår Wandring/der
 är wår ewige Boning. Här lefwa
 wij vthi Mōdo och Arbete/ men
 der vthi Frjdh och Ro. Här
 wandrom wij ännu på Wāgen/
 der kommom wij vthi wårt Fā-
 der

* Luc 2: 29. † Aug. *in* Joban.
 § 2. Cor. 5: 7.

dernealand. Här beslyte wij oss om goda Wärcf och Gärningar / der vndfå wij en nåderlyk Belöning / i det wij få åskoda HERRen Ansichte emoot Ansichte. * Här beslyta wij oss om at hafwa Uterhold aff det onda / och göra det goda / der är intet ondt / för hwilket wij behöfwom wachta oss; der emoot hafwom wij det högsta goda til at nyttia. Här hafwom wij altidh Stridh medh våra Fiender / men der skole wij för alla Fiender frje / i Ewigheet regnera. Här äre wij vthi Bedröfwelse och Wederwärdigheet tolige / der skal ingen Bedröfwelse eller Wederwärdigheet möta oss. Här måste wij Kökens Luster dempa / der hafwe wij intet annat än Andeligh och Himmelst Lust. Här måste wij hafwa Befynber / huru
 wij

* 1. Cor. 13: 13,

wij skole öfwerwinna våra Fiender/
 der skole wij effter vndfängen
 Seger roligen och säkert boo.
 Här warda wij vthi Anfächnin-
 gar aff Gudi stärckte/ der skolom
 wij warda frij för alla Anfächt-
 ningar/ och frögda of vthi Gudi
 vår Starckheet och vår Hielp.
 Här hielpa wij dhe torfftige som
 behöfwa vår Vndsätning/ der
 äro inga torfftige/ som behöfwa
 vår Vndsätning. Här förlåta wij
 dem som of skuldige äro /* På
 det vår Skuld mä och of tilgif-
 wen warda/ der lida wij intet
 något sådant/ för hwilket wij be-
 höfwa förlåta vår Nästa/ icke
 heller göra wij/ för hwilket wij
 behöfwa bidia om Förlåtelse.
 Här warda wij medh Korsens
 Riks tuchtade/ på det wij icke sko-
 le förhäfwa of/ vthi Medgången/
 der

* Matth. 6; 14. Marc. 14; 25.

der är Nådih tilfyllest/ at wi aff in-
 tet Korß någon Anstöt hafwa;
 wi skole ythan Frestelse aff Hög-
 färd/ hålla oss in til det högsta go-
 da. Här måste wi åtskilja det
 onda ifrån det goda/ der är intet
 annat än alt got til at see och
 spörja. Döm nu här aff selsff/
 hwilket dera Ljfwet du wil stat-
 ta bättre än det andra: Lägg
 bort detta flychtiga Ljfwets oor-
 denteliga Begärelser/ på det du
 der igenom icke må förlora det e-
 wiga Urffskap/ som hörer til det
 i Ewigheet warande Ljfwet.
 Bruka så det du här i Werldenne
 hafwer/ at dit Hierta icke war-
 der behållit och intagit aff det.
 The Jordesta ting skal du besittia
 och råda öfwer/ men lät intet det
 Jordesta råda öfwer digh: War
 du en HERRre öfwer dit Goda/ på
 det dit Sinne icke må blifwa öf-

wertwunnit aff Kärleek til dhe
 Gordesta ting/ och des Tienare eller
 Fånge blifwa. Hwar före hastar du
 icke til et bättre Lefwerne? * Nu
 står det der på/ at i stället för det
 Gordeste/ skal digh det Himmelsta/
 i ställe för det ringa/ skal digh et
 myckit större/ i ställe för det för-
 gängeliga/ skal digh det ewiga Go-
 da vplätit och inrymbt blifwa.

40. Then Ansåchtade.

Du måste nu lembna effter mig mi-
 na hiersans fåre Barn; iagh skal öf-
 wergifwa min goda och trogna Waka; min
 Slächt och förwanter måste iagh allt för-
 låta; hwilken skal nu wårda sigh om min
 ensörjande Waka och späda ommyndige
 Barn och dem försörja? Hwilken wil nu
 wara Gader för dem/ see på deras bästa och
 skaffa dem rätt.

Tröstaren.

HERREN Gudh sielf fallar
 sigh

* Cyprian, serm, de mortal.

sig en Fader för Faderlösa och en
 Domare för Anckior. * Befalla
 din Hustru och Barn vthi hans
 Bestndd och Faderlige Omsorg /
 Herren Gudh som är din Gudh /
 han är och din Sädz Gudh effter
 digh. † Tina Barn / dhe äro icke
 allenast dine / vthan ock Gudz / ja
 myckit mera Gudz än dina Barn;
 th han hafwer mehr kostat vppå
 dem: huru kan du då twifla på
 hans Faderlige Försorg för dem?
 Konungen och Propheten David
 säger: Jagh hafwer vng varit /
 och är nu gammal worden / iagh
 hafwer ännu aldrig sedt den rät-
 färdiga förlåtas / eller hans Säd
 effter Brödh gå. § Dhe From-
 mas Slächte skal wälsignat war-
 da. ¶ Gudh hafwer lofwat och til-
 sagt dina Barn dhe Himmelste
 Skat-

* Psal. 68: 6. † 1. B. Mos. 17: 7. § Ps.
 37: 25. ¶ Ps. 112: 2.

Skattarne. Troo säkert han låter
 dhem intet döo aff Hunger. Han
 hafwer gifwit dem Luffwet/ han
 lärer intet förneeka dem hwadh
 som hörer til Luffzens Uppehälle:
 han hafwer giffuit dem Kroppen/
 hwadh han nu vnderligen i Mo-
 derlifwet haffuer beredt / det wil
 han ock nådeligen uppehålla. Tag
 digh medh all flijt til wahra / at
 du icke så förjer för din Hustrus
 och Barns timmeliga Wälfärd/
 at du i medlertidh förgäter förja
 för din Siäls Wälfärd. Christus
 säger: Hwilken som kommer til
 migh/ och icke hatar sin Fader och
 Moder / och Hustru/ och Barn/
 och Bröder/ och Sustrar/ och der
 til sit egit Luff/ han kan icke wara
 min Lärjunge.* Det vthlägger
 han på en annan ort så: Hwilken
 som

* Luc. 14: 26.

som älskar Fader och Moder mehr
 än migh/han är migh intet wård/
 och hwilken som älskar Son eller
 Dotter mehr än migh / han är
 migh intet wård.* Sij/ Gudh
 han fallar digh til sigh genom
 Döden. Wachta digh at du icke
 så älskar Hustru och Barn / at du
 för deras skull/ wille wågra digh
 din Himmelste Faders Kallelse
 gärna at föllia. Den Himmelste
 Fadrens Kärleek/ bör man högre
 statta än dhe Jordeste Barnens.
 Den Himmelste Brudgummens
 Jesu Christi Kärleek/ bör man
 billigt gifwa förträdet för sin Hus-
 stros Kärleek här på Jordenne.†
 Wälgärningen bör ju intet mehr
 älskas/ än den som wälgärningen
 gifwit hafwer. § Hwadh skal iagh
 säga

* Matth. 10:37. † Ambros. in cap. 12.
 Luc. pag. 111, § Bernhard. serm. 26, in cans.
 col. 596.

fästa om din Slächt? äro dhe dig
 föra/ dhe du här qwarlemnar eff-
 ter digh; så tänck/dhe warda digh
 mycket färare när dhe vthi den
 Himmelsta Frögden komma til
 digh.* In der om hastwa wij et
 wist Hopp/ (som grundar sigh på
 Gudz ofelbare Löfften/) at wij ge-
 nom den timmelige Döden/ ifrån
 detta Ljfwet skolom försatte war-
 da til et sådant Ljff/ der wij wära
 Bekanta finna igen vthi en Him-
 melst Gladie / dem wij icke haf-
 swom förlorat / vthan förvth-
 sändt/ hwarest dhe skola wara of
 så mycket färare / som wij gran-
 nare känna dem ; och skal ingen
 ytterligare Jahro wara / at den
 Kärleken och Wänskapen som es
 mellan dem och of är / skal genom
 någon Denigheet förspillas. Äro
 dina Bekanta digh föra / så bör
 Chris

* Augustin. Epist. 6. ad Vid.

Christus wara digh kärare/ emä-
dan han din Broder är. Hafwer
det warit digh behageligt och liuf-
ligt/ at du här hoos dina Be-
fanta hafwer fädt lefwa / så låt
det behaga digh fast mehr/ at du
skal komma til Zions Bärge / til
lefswandes Gudz Stadh/ det Him-
melsta Jerusalem/ och til den ota-
liga Enala Skaran/ til dhe Först-
föddas Församling/ som i Him-
melen äro beskrefne/ och til Gudh
som alla dömer/ och til dhe Andar
som äro fulkomligen rätfärdige.*

41. Then Anfäktade.

Jagh måste besara/ mig missa och förlora
Iohur mitt Hierta all Tröst i Dödsstun-
den/ när min Dron innet mer höra och Sa-
tan as medh sin Försträckeelse ängslar mig.

Tröstaren.

Den Helige Andes inwärtas
Tröstan/ är mycken fräfftigare än
alla

* Heb. 12: 22, 23.

alla vthwärtens Tröster. Then
 Helige Ande witnar medh wår
 Ande / at wij äre Gudz Barn. *
 När wij beghinna kämpa medh
 Döden / och ängslas i wåre Hjer-
 tan / då vpmuntrar och tröstar
 den samme Helige Ande / wår Ande
 da / ty han är den rätte och högste
 Hugswalaren. † När dina ögon
 vthi Döden intet mehr see / då skal
 den Himmelste Hugswalaren / den
 Helige Ande / gifwa digh en sann
 Nplykning i Hiertat. När dina
 öron vthi Döden tilstoppade war-
 da / så skal han gifwa digh Siäle-
 nes lefwande Tröst. När Men-
 nisligh Tröst ändas och återwän-
 der / då kommer Gudh medh sin
 Tröst. Bestoda Martyrernas Ex-
 empel / huru beredda dhe woro /
 och huru gärna dhe wille lida den
 aldrastörsta Pijno. Hiulen medh
 hwil-

* Rom. 8: 16. † Joh. 15: 26.

hwilka deras Lemmar woro sön-
 derlagne / kommo dem före så-
 som liuslige Rooser; Eldzlogan
 vthi hwilken dhe skulle vpbrinna/
 syntes dem wara Andelige Arm-
 bänder/ jemwål Rådorne medh
 hwilka dhe woro bundne / höllo
 dhe för gullende Kronor/ sielfwa
 Pänobänckiarne höllo dhe för
 Elenodier. Dhe skarpa tveäg-
 gade Swärd som blänkte för de-
 ras ögon/syntes dem wara Strå-
 lar aff det Himmelska Ljuset; Hwil-
 ken hafwer wärckat detta vthi
 deras Hierta? Hwilken hafwer
 tröstat dem vthi deras Wända?
 hafwer icke den helige Ande det
 giordt? Hans Tröst är krafftig-
 gare än hela Werldennes Tröst/
 ja krafftigare än denna Werldens-
 nes Förstes Anflagan. Menar
 du at den Helige Ande tröstar al-
 lenast wära Hierta i detta Ljfwet/

och at han sedan i Dödzstunden
 är fåfång? Menar du at den He-
 lige Andes Tempel förstöres/ när
 din Jordeßta Hyddo nederbry-
 tes?* Christus leßwer vthi digh/†.
 Och boor medh Troone vthi dit
 Hierta/ § Hans Leppar äro täc-
 kelige. § Den liußlige Luftten aff
 hans Mildheet/ skal wedergweckia
 dit Hierta/ fast än den vthwärttes
 Hörsten borto är. Hans Gudom-
 liga Taal skal gå digh in i Hier-
 tat/ fast Bronen tilstoppade äro.
 Herrans Ande är öfwer honom/
 derföre hafwer Herren smordt
 honom/ han hafwer sändt ho-
 nom til at predika dem Gländom/
 til at förbinda dhe förkroßade
 Hiertan/ til at predika dhe Fångne
 Förloßning/ och dem Bundnom
 öpning. ¶ Herren hafwer gifwit
 ho-

* 2. Cor. 5. 1. † Gal. 2: 20. § Eph. 3: 17.
 § Ps. 43: 3. ¶ Esaj. 61: 1.

honom en lärd Tunga / och han
 weet tala medh dhe trötta i rät-
 tan tÿdh.* Hålt digh til honom
 medh en hertans Förtröstan / be-
 falla digh honom genom en an-
 dächtigh Böön / han skal trösta
 dig i rättan Tÿd / han skal genom
 EvangelijOrd dit Hierta vppfriska /
 när Döden medh sin Bidd sticker
 digh ; han skal förbinda dit Hier-
 ta / när det är sargat aff Döden :
 när tu af döden som et Rooff war-
 der fången / skal han predika dino
 Hierta en Förlofning / när du war-
 der i Dödzens Fångelse fastad / skal
 han predika dino hierta en öpning

42. Then Anfächtade.

HW Christus hafwer förlöst oss ifrån
 Döden / hwarföre skal iagh endiligen
 dö? Och huru kan Döden wara aff Chri-
 sto öfwerwunnen / emädan han dageligen
 offer Människan såsem ett Rooff bort / och
 i Segerfahna dageligen swänger?

W 2

Trö.

* Esaj. 50: 4.

Tröstaren.

Lijka som Christus hafwer frälst
 sit Folck ifrån sina Synder/* icke
 så at Synden intet mehr boor i de-
 ras Rött/ ty i detta Ljfwet äro wi
 sålde vnder Synden; vthan at
 Synden intet mehr kan fördöma
 i Ewigheet/ dem som äro födde på
 nytt / och hafwa Trona / så haf-
 wer han ock förlofat oss ifrån Dö-
 den; icke så at wi den timmeliga
 Döden intet mehr skulle wara vnder-
 derkufwade / ty wår Kropp är
 Dödh/ eller Döden vndergifwen
 för Synden skull; † vthan at wi
 ifrån den ewiga Dödzens Band
 äro befrijade. Siälens Dödh
 är den rätta Döden/ ifrån den
 hafwer oss Christus förlofat /
 det han vthi sin helige Siäl/ tälde
 och vthstodh Helvetes Angest.

* Matth. 1: 21. † Rom. 8: 10.

Så hafwer ock wår liuflige H Er^{re}
 re JESUS Christus / giordt oss den
 timmelige Döden liufligh / at han
 blotta Rampnet aff en Dödh haf-
 wer / men vthi sanning är han en
 sööt Sömpn / ja Dödzens Ende
 och Begynnelse til det ewiga Luf-
 wet: Dhe Rättsinnige och Gud-
 fruchtige döo dageligen / * förme-
 delst dhe dageliga Plågor / der
 medh dhe heemsökte warde; der fö-
 re är ju Döden wisserliga en ånde
 på deras Dödh. Men där emoot
 gå dhe genom Dödzens Dör / til
 et ewigt och roligt Lefwerne / der-
 före blifwer ofehlbart deras Död
 en Begynnelse til et rätt Lefwan-
 de. Christi Dödh är en Förgiffte
 för wår Dödh / † fast nu wår
 Dödh icke är aldeles dräpen ge-
 nom detta Förgiffte / för hwilken
 orsaak han sigh något rörer / och

M 3

os

* 1. Cor. 15: 31. † Hos. 13: 14.

och i Hälen sticker medh sin Wdd/
 lifswäl hafwer detta Förgiffret
 träffat Dödzens Hierta / derföre
 måste han endtligen aff detta För-
 giffret döo. Döden är den ytter-
 sta Fienden / * hwilken Christus
 på den yttersta Dagen skal alde-
 les borttaga / han skal då såsom en
 stärfare / komma öfwer denne
 stärfka / och alt hans Rooff kräft-
 teligen honom ifrântaga. † Dö-
 den skole wij åskoda medh våra
 andeliga ögon / och då skolom wij
 befinna / huru lättet wij behöfwom
 fruchta för hans wrede och grym-
 heet / effter han är aff Christo öf-
 werwunnen och til fånga tagen.
 Han ställer Försäat för dhe From-
 mas Lyff / och sij han förer dem til
 det ewiga Lyffwet. Han låter
 sigh wara angeläget / at döda Siäl
 och Kropp medh sin hwarfa Wdd/
 men

* 1. Cor. 15: 26. † Luc. 11: 22.

men han sargar allenast Kropp-
pen / Siälen blifwer ostadd och
intet sargad : ja, och dhe Gud-
fruchtigas Kroppar / skola en gång
ruckte warda vthur hans Riäff-
tar. Han lägger sigh Wining /
at öfwerlefwera dhe Gudfruch-
tige vthi den ewiga Döden / och si
han öfwer gifwer dem til det e-
wiga Ljfwet.

43. Then Anfächtade.

Det må nu wara huru thet wil / så ser
iagh at iagh måste neuerläggias i
Jordenne / och warda til Stofft och Aska.
Vthi Grafwenes mördet warder doch min
Sång migh enteligen vpgjord och tilredd ;
therfore må iagh kalla Sorgengelsen min Fa-
der / och Markarna mina Moder och
mina Systrar. *

Tröstaren.

Ansee icke Askan och Stofftet /
til hwilket din Kropp skal för-
wan-

M 4

wan-

* Hiob. 17: 13. 14.

wandlas; vthan ansee den tillkommande Vpståndelsen / då HERren Gudh skal vpväckia digh vthaff Jordennes Stofft och vthur Åstan. Hafver du medh Hiob kallat Förgångelsen din Fader / och Matkarna dina Moder och Enstrar / så sägh och medh samma Hiob vthi en fast och stadig Troo / iagh weet at min Förlofare lefver / och han skal på sidstone vpväckia migh aff Jordenne / och iagh skal sedan medh dessa mine Hudh omflåd warda / och skal i mit Rött see Gudh. * At våra Kroppar skole til Saligheten vpslå / bewyses icke allenast medh klara Skriftennes Språk / vthan och aff starcka och välgrundade Skähl / och endteligen genom deras Exempel som redada vpsländne äro. Skriftennes Språk

* Hiob. 19: 25.

Språk / som dels i det Gamble/
 dels i det Nija Testamentet / äro
 til finnandes / hwilka klart och ty-
 deligen / så wäl som kraffteligen det
 bewiisa / äro desse : Om den mör-
 dade Abels Blodh säger HERR-
 ren / dins broders Abels Blodz
 Rööst / ropar til migh vthaff Jor-
 denne / * Emedan Abel lefde ännu
 in för HERrans ögon. Om
 dhe helige Patriarcher betyggar
 Moses / at dhe genom Döden äro
 samblade til sit Folck / † Hwaraff
 följer / at dhe igenom Döden intet
 hafwa wändt igen at wara lef-
 wandes Gudz Folck. Gudh kal-
 lar sigh Abrahams / Isaacs och
 Jacobs Gudh / § Du är icke
 Gudh dhe dödas Gudh vthan dhe
 lefwandes / ¶ Hwaraff detta följ-
 er

M 5

* 1. B. Mos. 4: 10. † 1. B. Mos. 25: 8.

Cap. 35: 29. cap. 49: 33 36. § 2. B. Mos. 3: 6.

¶ Matth. 22: 31.

jer/ at Abraham / Isaac och Ja-
cob/ också effter deras Dödh lef-
wa för Gudh; dhe lefwa för ho-
nom effter den förnembste Delen/
som är Siälen/ och deras Krop-
par skola igen upwäcke warda til
Lifwet. Ja dhe äro reda til Lif-
wet upwäcke/effter dhe vthi Chri-
sti Upståndelse tillifka medh ho-
nom upståndne äro.* Jagh weet/
säger den tolmödige Hiob/ at min
Förlofare lefwer / och skal migh
upwäckia aff Jordenne. † Lige
Döde skole lefwa/ och medh Lef-
menom upstå igen. Waker up/
och berömmen eder i som liggen
vnder Jordenne / ty tin Dagg är
en grön Marks Dagg / och Jor-
den skal gifwa ifrån sigh dhe Dö-
da; s Eder Been skola grönstas
såsom Gräs/ I Ty så säger H Er-
ren

* Matt. 27: 53. † Hiob. 19: 25. s Esai.
26: 19 I Esai. 66: 14.

ren til dhe förtorckade Benen:
 Sij iagh wil låta komma Anda
 vthi eder/at i skolen lefwande war-
 da / iagh skal gifwa eder Senor/
 och låta Rött wäxa öfwer eder /
 och draga öfwer eder Hudh/ och
 skal gifwa eder Anda/ at i åter lef-
 wande warden/och skolen förnim-
 ma at iagh är HERRen.* Mån-
 ga som vnder Jordenne softwa
 liggia/skole upwackna/ somblige til
 et ewigt Luff/ och somblige til e-
 wigh Försmädelse.† Alla Werl-
 dennes HERRe / skal öf som för
 hans Lagh skul döo / upwacka til
 et ewigt Luff.‡ Den Stund skal
 komma/ i hwilka alla dhe i Griff-
 terna äro/skole höra hans Röst/
 och dhe som wäl hafwa giordt/sko-
 le framgå til Luffzens Upståndelse;
 men dhe som illa hafwa giordt /

M 6

til

* Ezech. 37:5.6. † Dan. 12:2. ‡ 2. Macc.
 7:9.

til Domsens Vpståndelse säger
 Christus.* Det är mins Faders
 Wilja som migh sändt hafwer/ at
 iagh intet förtappa skal/ aff det
 han migh gifwit hafwer/ vthan
 at iagh skal vpwäckia det på ytter-
 sta Dagen. Detta är nu hans
 wilja som migh sändt hafwer/ at
 hwar och en som seer på Sonen
 och troor på honom han skal haf-
 wa ewinnerligit Liff/och iagh skal
 vpwäckia honom på yttersta Da-
 gen.† Jagh är Vpståndelsen och
 Liffwet/ hwilken som troor på
 migh/ han skal icke döo ewinner-
 liga.§ Jagh hafwer det Hoppet
 til Gudh / säger Apostolen Pau-
 lus/ at dhe Dödas Vpståndelse
 skal skee/både dhe Rättfärdigas och
 Orättfärdigas.¶ Detta förgäng-
 geliga måste ifläda sigh oförgäng-
 geligo

* Joh. 5: 28. 29. † Joh. 6: 39. 40. 43. 44.
 § Joh. 11: 25. 26. ¶ Apost. Bern. 24: 15.

gelighetena/och detta dödeliga iflä-
 da sig Dödelighetene/ så warder
 det Ordet fulkomnat som skrifwit
 är: Döden är upswulgen i segren.*
 Wij wete/ at den som hafwer up-
 wäckt H Erren Jesum/han skal ock
 upwäckia oss genö J Esu. Vår
 Umgängelse är i Himmelen / dä-
 dan wij wänte Frelsaren H Erren
 J Esu Christum / hwilken war
 sköpliga Bekamen skal förklara/på
 det han skal göra honom lik medh
 sinom förklarade Bekamen/aff den
 Kraft han förmå sigh all ting un-
 derläggia. § Om wij troo at J Es-
 sus är döder och upstånden/så skal
 ock Gudh dem som affomnade ä-
 re / genom J Esu framhafwa
 medh honom. § Den H. Aposto-
 len Johannes säg dhe Döda stora
 och små/stå i Gudz Åsyn/och Böc-
 kerne woro vplarne. Och Hafwet
 *1. Cor. 15. 53. 54. 55. †2. Cor. 4. 14.
 § Phil. 3. 20. 21. § 1. Thess. 4. 14.

gaff

gaff igen dhe Döde som der vthi
 woro / och Döden och Helwetet
 gotswo igen dhe Döde som vthi
 dem woro. * Til dessa klara Skriff-
 tennes Språk / som för sin Klar-
 heet / må synas wara skrefne medh
 Solenes Strålar / kunna wij läg-
 gia starcke och orörlige Grunder /
 som jämsväl Gudz Ande oss wij-
 sar : In så sluter den helige Apo-
 stolen Paulus / är Christus vp-
 stånden / så skole och wij vpstå ifrån
 dhe Döda. † Här med lærer han /
 at Christi Vpståndelse är Nycke-
 len til våra Grafwar / § och en
 Affmålning / hwadh wij i sinom
 tjdh hafwom til at wänta. Chris-
 tus är i sin Vpståndelse blifwen
 Förstlingen ibland dem som so-
 wa / säger han åter igen vthi be-
 mälte Rum. § Såsom Förstlin-
 gen

* Bypenb. B:20: 12. 13: † 1. Cor. 15. 12.

§ Tertull. de carn. p. 33. § 1. Cor. 15: 20.

gen stulle först lefwvereras effter
 Gudz Befalning/der vppå Skiör-
 detiden fölgde;* Allså skal och
 vppå Christi Vpståndelse / som
 Förstlingen är ibland dem som
 sofwa/ den allmenne Vpståndel-
 sens Skiördetjdh följa. Christus
 är vårt Husvud/ dñt Husvudet
 är föregångit/ dñt följa Lemmar-
 na effter. † Här aff sluter Apo-
 stolen medh godh Förtröstan/ det
 wñ sampt medh Christo äre vp-
 wäckte / och sampt medh honom
 satte i det Himmelska Wäsendet/S
 En vthi den Menniskan Christo/
 hafwer hwar och en aff oss sit Rött
 och Blodh. ‡ Hwarest nu vårt
 Blodh regnerar / der regnere wñ
 tillika medh honom. Öfwer alt
 det som vårt Rött sigh berömma
 kan /

* 2. B. Mos. 23: 19. 3. B. Mos. 23: 17.
 † Aug. lib. 20. de Trinit. c. 17. § Ephes. 2: 6.
 ‡ Maxim, in serm, de resurrect.

kan / der öfwer funnom och wij
frögda och berömma of. Sedan/
såsom Döden är inkommen ige-
nom ene Människio / Nembl. den
förste Adam; Utså kommer ge-
nom ene Människio/ Nembl. ge-
nom Christum / den andra Men-
niskan/ dhe Dödas Upståndelse.
In såsom wij alle döo vthi Adam/
så skole och alla i Christo warda lef-
wande gjorde.* Hafwer Adams
Fall varit så kräftigt / at Döden
der igenom är kommen öfwer alla
Människior / skulle då icke Christi
Upståndelse vara så kräftigh / at
han der igenom funde bringa til
wäga det wij alle vpstå til Utsfwer?
Christus hafwer vthi sin herliga
Upståndelse nogtamppt wüsst sigh
vara alla sina Fienders öfwer-
winnare; Utså hafwer han och
wisserligen öfwertwunnit Döden/
den

* 1. Cor. 15: 21. 22.

den han endtligen skal affskaffa. Christus är en ewigh Konung / derföre skal han vpväckia sit Rik-
 tes Underfätare ifrån Döden / på
 det dhe måge lefwa medh honom
 i alla Ewigheet. Christus haf-
 wer icke allenast förlofat wår
 Siäl / vthan ock wår Kropp ifrån
 Syndennes Dof / och förordnat
 det ewiga Lifwet til des Urffkap /
 derföre kan Kroppen intet blifwa
 i Jordennes stofft / vthan skal blif-
 wa der vthur vpväckt / på det han
 måtte fullkomligen intaga och be-
 sittia det Urffwet / som Christus ho-
 uom förwårswat hafwer: hwara f
 nogsampt slutes / at Christus är
 såsom wår Löfftesmann och Pant
 til wår Vpståndelse. * Der til
 medh äre wåra Kroppar den He-
 lige Andes Tempel / och den He-
 lige Ande boor vthi oss. S Han skal

* Theodor. in 1. Cor. 15. icke

Tom. 2. p. 77. † 1. Cor. 3: 16.

icke låta sit Tempel liggia ewigher-
 ligia i stoftet och Askan / utan han
 skal fullkomligen vpbbyggia och vpr-
 rättad det / ja han skal det myckit
 härligare tilreda och vstofferat /
 än det i detta Ljfwet warit haf-
 swer. Säsom vthi förra Tjuder /
 det sidsa Huses Härligheet / war
 större än det förstas warit haf-
 swer.* Vthi Salomons Tempel
 war ibland annor Zyrat / också
 Snjdwärck aff Palmer / † hwil-
 ket Träd intet förrotnar: så skola
 och dhe Gudfruchtigas Kroppar /
 icke altjdh wara Förgängelighe-
 tene vnderkastade / effter dhe äro
 den Helige Andes Wäning: til at
 förthjga det / at wära Kroppar
 warda helgade / ndr wij oss til
 nytta / bruka den helige Natwar-
 den. § Huru kunna dhe då vthi
 Ewigheet blifwa i Grafwen?

Huru

* Hagg. 2:10. † 1. Kon. 6:32. § Iren. l. 4. c. 34.

Huru kan man säga / at vårt
 kött skal i Ewigheet förrutna/
 och icke få Luff igen / som war-
 der spüsad medh Jesu Christi
 Lefamen och Blodh? Såsom
 Brödet vthi Natwarden icke me-
 ra är blot och gemeent Brödh / v-
 than et heligt Sacramente / som
 består aff tvenne ting / det Jor-
 deska och det Himmelsta / när
 Gudz Ord effter Gudz Instich-
 telse der tilkommer; Alltså skola
 våra Kroppar icke i Ewigheet
 vara i Förgångelse / vthan dhe
 hafwa en wiß Försäkring om en
 saligh Vpståndelse / effter dhe v-
 thi det helige Sacramentet haf-
 wa vndfängit Jesu Christi san-
 na Lefamen och Blodh. Christi
 kött är den rätta Maaten som
 Luff gifwer / den som äter hans
 kött / han hafwer ewinnerligit
 Luff / och Christus skal vpsväckia
 ho-

honom på den yttersta Dagen.*
 Så kan man och intet neeka/ det
 ju Siälen wärkar igenom Kropp-
 pen och vthi Kroppen i detta Lifs-
 wet/ antingen ondt eller godt; †
 Effter hon är i Kroppen och medh
 Kroppen förenad / derföre är det
 Gudz Rättsfärdigheet likmätigt /
 at såsom Kropp och Siäl hafwa
 varit tilsammans medh hwar
 annan förenade vthi Gärningar-
 ne/ så skola dhe och wara tilsam-
 mans när Wienniskan skal vnd-
 få sin Löön effter sina Gärningar.
 Och såsom dhe hafwa varit för-
 bundne til at begå Synder/ så skola
 dhe och wara hoos hwar annan
 och delachtige aff Straffet. In
 så säger Apostolen/ wth måste alle
 vppenbarade warda för Christi
 Doom / på det hwar och en skal få
 effter som han handlat hafwer/
 må

* Joh. 6:54.55. † Lactant. l. 4. instit. c. 48.

mådan han lefde / ehwadhy det är
 * godt eller ondt. * Siålen hafwer
 i detta Lifswet aldriugh warit v
 than Kroppen / eller arbetat v
 thom Kroppen / derföre är det bil
 ligt at hon och i Kroppen vndsår
 sina Gärningars Lön. † Til
 denna obewefeliga Grunden kun
 na wij och föra deras Exempel/
 som antingen Christus genom
 sin egen Macht vpwäckt hafwer/
 eller helige Propheter i Gambla/
 och Apoflarna i Nya Testamen
 tet vpwäckt hafwa / genom Gudz
 Macht til at bekräfta den til
 kommande Vpståndelsen. § Det
 ra föreställes och läres ofß aff dem
 som äro Witne til Odödeligheten
 och det ewiga Lifswet / dhe lära ofß /
 säger iagh / som hafwa samma Be
 kännelsen och Troon medh ofß.

* 2. Cor. 5:10.

44. Then

† Tert. in Apol. c. 45. p. 33. § Tert. de resurrect.
 p. 44. Laet. l. 6. divin. instit. c. 18.

44. Then Anfächtade.

Denna Artiken om the Dödas Up-
ståndelse/ sträfwat emoot Naturen och
emoot alt Meniskeligit Förnuftt; therföre
blifwer och Hoppet om Upståndelsen/genom
swåra tänckar vthi mitt Hierta icke ringa
förswagat och nedertryckt.

Tröstaren.

Wår Troo och Bekännelse/bör
ingalunda grunda sigh på Men-
iskeligit Förnuftts Spizfundig-
heet; vthan blot och allena på
Gudz Ord. Wij troo Rökens
Upståndelse: vnder denna wår
Troo/ skole wij taga alla Förnuftt
fångna.* Gudh kan rätkeliga gö-
ra öfwer alt det wij bidiom eller
tänck:om/† Betänck huru mech-
tlgh han är som hafwer försäkrat
os om Upståndelsen / så skal du
intet twifla om han kan fullgöra
sit Ord och sina Löfften. Hwadh

H E R

* 2. Cor. 10: 5. † Eph. 3: 20.

HERRN Gudh lofwar / det är
 intet blotta toma Ord / vthan det
 är sielfwa Wärdet och sielfwa
 Gärningen. * Gifwom Gudi
 den Abrah / at wij bekanna ho-
 nom kunna göra något det wij
 intet förstå eller bgräpa kunom. †
 Hans Gudommelige Krafft och
 Allmechtigheet / som detta lofwat
 hafwer / skal borttaga alt Twi-
 welsmähl. Hafwer HERRN
 Gudh så kunnat göra / at Maria
 Jesu Christi Moder / födde och
 bleff en Jungfru oförkränkt / så
 kan han vthan all Mödo så göra /
 at det dödelige och förgängelige /
 skal ikläda sigh det oförgängelige
 och odödelige. † Alt wij nu intet om-
 göra många Ljfnelser och Afmål-
 ningar / om den tilkommande Bp-
 ständelsen som föreställas of vthi
 Ma-

* Philo. lib. de Decal. p. 477. † August.
 Epist. 3.

Naturen. Det du säär det får icke
 Luff medh mindre det blifwer
 dödt / och det du säär / är ju icke
 den Kroppen som warda skal / v-
 than et blot Korn / nembl. Hwe-
 te / Rogh / eller annat sådant / men
 Gudh skaffar der aff en Wäxt som
 han wil / och hwarjo och eno aff
 sådanne Sädeskorn / sin egen
 Kropp.* Om nu Gudh giör dhe
 döda Kornen lefwande igen / så at
 dhe måste bära Frucht / vthaff
 hwilka du hafwer dit Vppehälle
 här i Werldenne / skulle han icke
 myckit heller vpväckia digh sielf
 swan vthur Jordenne igen / på det
 du må lefwa medh honom i Ewig-
 heet? † Solennes Liius går om
 Nifftonen neder / och lika som döör /
 om Morgonen går det vp igen /
 och får såsom et nytt Luff. § Stier
 norma

* 1. Cor. 15:37. † August. de verb. Apost.
 § Tertul. in Apolog. c. 45; p. 738.

norna gå neder och åter vp igen. Dhe Fyra Åhrsens Tider / Wah-
 ren / Sommaren / Hösten och Win-
 teren / dhe gå bort i detta Åhr /
 och i det tilstundande komma dhe
 igen. Eswen så hafwer det sigh
 medh Jordenes Frucht och Vårt /
 den vthsådde Säden wäper intet
 friskt och mynogh / för: än hen til-
 förende år i Jordenne döder. V-
 thi en summa / det är nästan medh
 all ting så bestaffat / at dhe blifwa
 der igenom behåldne / när dhe
 synas aldeles fördärswade ; och
 komma då fram igen / när det haf-
 wer det anseendet / som woro dhe
 aldeles förlorade. Matten är den
 framledna Dagens lykka som Död
 och Ende / * emådan all är mörkt
 efter Solenes Nedergång / då
 ligger alt såsom begrawit och för-
 orgat / då seer man intet / då är
 N alt

* Tert. lib. de resurrect. carn. p. 54.

alt stilla och bedröfligit / då aff-
 handlas inga Domsaker / då är
 hwar man såsom sorgse / at Dag-
 sens Ljus borto är / och sigh så
 förlorat hafwer. Ljktväl kom-
 mer det samma Ljuset / den andra
 Dagen / medh Solen igen / vply-
 ser hela Werlden / och blifwer ä-
 ter igen ljka som lefwande ; ja / det
 fördrifwer Nattennes Mörker /
 och dödar ljka som sin Dödh igen /
 Rembl. Natten / aff hwilken Lju-
 set tilförende war fördrifwit / och
 ljka som dödat. Det brister vth
 vthur det tiocka Mörckret / ljka
 såsom vthur sin Graff / och skyn öf-
 wer Jordennes Krez / til des Nat-
 ten återigen följer der vppå / och
 hon då blifwer såsom åter igen
 lefwande. In effter Solenes Ne-
 dergång om Uffton / warda Stier-
 norna / dhe sköna Himmelska Lju-
 sen / ljka såsom vptände / dhe der

Morgonen tilförende worde aff
 Solenes stora Ljus ljka som vith-
 lächte. På wisa Tjder om Uth-
 et/låta the samma Stiernor sigh
 åter igen see/ som til en tjd h haf-
 wa warit ofynlige och förborga-
 de. Månans Ljus tager off och
 til/ och altjd effter hwar Fierde
 Wcka förnyar sigh samma Ljus.
 Währen följer vppå Winteren /
 Winteren vppå Hösten / Hösten
 vppå Sommaren / och Somma-
 ren vppå Währen; och hwardera
 Uhrstjden hafwer sin särdeles E-
 genkap / Wärdan och Frucht.
 Jorden lærer ljka som sådan Om-
 wäpling aff Himmelen. In där
 see wj huru dhe Trään som om
 Winteren och Hösten sina Bladh
 förlora / och ljka som bortdöo/ få
 om Währen Bladh igen / där
 medh dhe härligen beklädde och zi-
 lade warda / då wäxa åter vp

vthur Jorden skona Blomster/
 medh mångahanda Färgor vth/
 stofferade/ som om Winteren wo-
 ro lifka som döde; då blifwer Jor-
 den medh allehanda Gräas och
 örter beprydd och klädd / som til-
 förende stodh baar och lifka som
 naken; då sticker Frööt sigh fram/
 som en rund Tydh i Jorden haf-
 wer giömt sigh/ och sedt så vth/
 såsom woro det aldeles förrotadt
 och förkommit; Ja/ det kan intet
 för komma vp/ vthan det måste
 tilförende döo. Är icke det et stort
 Under/ och en stor Hemligheet?
 det som för menniskligh ögon syn-
 nes aldeles fördärftas / det blif-
 wer snarare behållit? Hwadh
 Jorden en Tydh lång hoos sigh
 förwarat/ det gifwer hon sedan i-
 gen/ hwadh hon effter vthwärtas
 anseende hafwer fördärftat/ det
 hafwer hon allenast förwarat.
 Hwadh

hwadh hon effter anseendet haf-
 swer förstördt/ det giör hon först
 fulkomligt. Hwadh hon först för-
 tärer / det gifwer hon så myckit
 rikare igen / effter hon gifwer det
 samma myckit fullare och härliga-
 re tillbaka / det hon tilförende til sig
 tagit / och lika som fördärfwat
 hade. Vthi en Summa / det är
 nästan medh hela Naturen så be-
 staffat / at alt hwadh som skal här-
 ligt och skönt wäxa vp / det mä-
 ste först vndergå och fördärfwas.
 Så är hela Naturen et Witne och
 en Spegel til dhe Dödas Vpstån-
 delse / der om HERren Gudh haf-
 swer ick allenaft medh Orden / ge-
 nom den Helige Ande welat be-
 gä och lära oss / vthan ock genom
 selfwa Wärfket och Gärningen
 vthi Naturen. Der aff kan du så
 myckit lättare troo / hwadh du hö-
 rer aff Gudz Ord om Vpståndel-

sen / effter du vthi Naturen / Iffo
 såsom vthi vthi en Spegel / det da
 geligen för ögon seer. Ty hwilken
 wil hålla så före / at sådanna Uff
 målningar och Witneßbörder skul
 le of fåfängt i Naturen gifne war
 da och förstålte? Hwilken wil
 och hålla så före / at Herren Gud
 skulle intet det förmå göra och vth
 rätta medh Menniskan / som han
 reeda hafwer giordt medh det / som
 aldrig Lüff hafwer haft: Ja det
 ännu mehr är / om du den saken
 rätt betäncker / så skal du finna v
 thi digh sielff et Witneßbörd och
 en Spegel til Bpståndelsen.* Be
 tänck hwadh du hafwer varit / för
 än du bleff aflad vthi dins Mo
 ders Lüff / och födder? du war wil
 serligen bara intet / ty om du had
 varit något / så måtte du ju fun
 na påminna digh något der aff
 haf

*Tert. in Apol. adv. gentes c. 45. p. 737

hafwer nu HERren Gudh kunnat
 skapa digh aff intet / genom sin
 stora Macht / at du äst något bles-
 wen / som tilförende intet war /
 hwarföre skulle han icke kunna vp-
 wäckia digh igen / och genom sin
 Allmacht det förrätta / at du mår-
 te åter igen blifwa något / sedan
 du genom Döden äst til intet wor-
 den? Hwad är för stor åtskilnad
 vthi dese bägge Stycker? Då du
 intet war / ästu något worden / när
 du intet warder / skal du warda
 något igen. Kan du säga migh / hu-
 ru det är tilgängit vthi din Skap-
 pelse / at du äst något worden / så
 må du ock fråga / huru det skal gå
 til / och huru det kan skee / at du ä-
 ter igen något blifwer vthi din
 Vpståndelse ; och är det ju så lätt
 om icke lättare / at du igenom Vp-
 ståndelsen åter igen något war-
 der / Membl. den samma Menne-

Skian som du tilförende warit / än
 som at du något / Membl. en Men-
 niska worden äst / som tilförende
 intet warit hafwer. HErranom
 Gudi är det ena så lätt som det an-
 dra. In honom är ingen ting
 swårt / myckit mindre omöjeligit*.
 Hafwer han i Begynnelsen all-
 ring kunnat skapa vthaff intet / så
 kan Han ock din Kropp åter igen
 vpväcka / fast än han til Stofft /
 til Viska / och lifka som til intet wor-
 den är ; Han är ju mechtigh nogh
 och wuß at göra det igen / som han
 tilförende giordt hafwer ; det sam-
 ma åter igen vprätta / som han
 tilförende bngdt hafwer. Du må-
 ste ju sielfwer tilstå och bekänna /
 det är mehr och större något skapa
 vthaff nyjo / än det samina vprät-
 ta och igen förnyja ; det är mehr
 gifwa Begynnelsen / än gifwa igen.

Der

* Terul. de resurrect. carn. p. 54.

Der aff kan du lätteligen afftaga/
at Skapelsen är myckit större
Wärck/än Uppwäckelsen.

45. Then Unfächtade.

Jagh rådes der iagh effter Döden blif-
wer bortwißt til Skärhelden: effter
iagh ännu många syndige Vråckeligheter
på migh hafwer/ så måste iagh bära sakra
at Gudh går til Doms medh migh/* och
dömmet migh til Skärhelden.

Tröstaren.

Dem som Gudh går til Doms
medh/ äro dhe som icke hafwa för-
sonat sigh medh Gudh/ genom en
sanskyldigh Bood här i Werlden;
dem dömer han icke til Skärhel-
den/der en wiß tjd at plågas/lut-
ras och rensas; Utthan han dö-
mer dem genast til den ewiga och
owthläckeliga Helwetis Elden.
Der utthi den oöphörligen oåter-
wåndande Ewigheten at brinna.
Wien dhe som sina Synder bekän-

na/ och aff Hiertat ångra sigh/ til
 Christum stadigt hålla genom en
 lefwande Troo / dhe hafwa at
 trösta sigh aff sin Frelsares JEsu
 Christi ofehlbare nådige Til-
 sätjelser/ och lijka som aff hans
 Handskrift: At dhe det ringaste/
 icke behöfwa fruchta sigh/ för så-
 dant Pijnorum effter Döden. In
 så säger han. Sannerlig/ sanner-
 ligh säger iagh eder: Hwilken
 som hörer mit Taal och troor på
 honom som migh sändt hafwer /
 han hafwer ewinnerligit Ljff /
 och kommer icke i Dömen/ vthan
 går ifrån Döden til Ljffwet. *
 Den heliga Skrift/ vthi hwilken
 ewige Sanningenes Ord är för-
 fattat/ weet intet mehr/ än aff
 tvenne Slagz Människior/ aff
 hwilka/ den ene Hoopen är from/
 dhe andre onda / somblige boot-
 färdige / andra obootsfärdige.

Skrifften weet och intet mehr än
 aff twenne Herbärigen/ dñt Men-
 nistiorna warda införde/ när dhe
 hafwa tagit Afstedh ifrån detta
 Liffwet; vthi det ena Herbärget
 är en Tröste: Ort/ der är nådigh
 Belöning och Frögd/ och det kal-
 las Himmelen. Vthi det andra
 Herbärget och Rummet/ swanc-
 far Qwaal/ Straff; och Bedröf-
 swelse/ och det kallas Helwetet.
 Det tredie slagz Mennistiorna/
 som hwarcken äro fromma eller
 onda/ hwarcken bootfärdige eller
 obootfärdige/ hwarcken trogna
 eller otrogna/ fins intet vthi den
 heliga Skrifft: * Så läser man
 och ingastadz/ vti den heliga Skrifte
 något/ om det tridie Herbärget/
 vndantagandes om Himmelen
 och Helwetit. Man finner vthi
 Gudz Ord/ intet mehr än twen-

No

ne

* Aug. lib. 3. Hypogr.

ne Booställen/* Uff hwilket det
 ena år vthi det ewiga Himmelri-
 ket/ det andra vthi den ewiga
 Helwetis Elden/ så at ingen Me-
 delort finnes/ vthi hwilken någon
 skulle kunna uppehålla sig/ i Me-
 ning/ der wara frij för Helwetis
 Plågor/ och doch icke wara i Him-
 melen: ingen kan vthom Dieswu-
 lens Rike haßua sit Tilhåld/ och
 likwål intet wara hoos Christum.
 Den som troor och blifwer döpt/
 säger Christus / han skal blifwa
 saligh / men den som icke troor /
 han skal blifwa fördömd. † Hwil-
 ken som troor på Sonen han war-
 der icke dömd / men hwilken som
 icke troor han är redo dömd / eff-
 ter han icke trodde i enda Gudz
 Sons Namn. § Hwilken som

troor

* Aug. serm. 8. de verb. apost. item lib.
 25. civit. Dei. c. 25. item lib. 1. de peccat.
 merit. § remiss. cap. 28. † Marc. 16: 16.
 § Joh. 3: 18.

troor Sonenom han hafwer ewinnerligit Luff; Men den som icke troor Sonenom/ han skal icke få see Luffwet/ vthan Gudz Wrede blifwer öfwer honom.* Dhe som wäl hafwa giordt/ skola framgå til Luffzens Wpständelse / men dhe som illa hafwa giordt til domsens Wpständelse. † Dhe wälsignade skola ingä i ewinnerligit Luff/ men dhe förbannade vthi ewiga Pyno. § Ut en sådan omedelbar Skildnad emellan dhe trogna och otrogna/ dhe fromma och onda / icke allenast skal stee på den ytterste Dagen / vthan och straxt effter Döden / det bewijses klarligen aff den rätta Manssens och Ogudachtige Trofarens Exempel. § Hwars Siäl straxt effter Döden bleff stört til Helwetes: Men

* vers. 36. † Joh. 5: 29. § Matth. 25: 46.
 § Luce. 16: 23.

Men den eländige och Gudfruchtige Lazari Siäl/bleff af Englar-
na fördd i Abrahams Sköte: Så-
dant bewijses och aff den bootfär-
färdige Köfwarens Exempel/
hwilken Christus lofwade at han
samma Dagen som han affledh/
skulle wara medh honom i Para-
dis. * Utterligare bewijser Gudz
Ande som är Sanningenes Ande/
klarligen at dhe Döda som i Her-
ranom dödd/ äro salige här effter/
det är/ dhe äro salige straxt effter
deras Afstedh / † Der är inga-
städes til sinnandes hwarest man
kan rensa sigh/ och två sigh reen
ifrån sina Synder / vthan alle-
nast vthi Jesu Christi Gudz
Sons Blodh/ det renar oss ifrån
alla Synder; § Næpsten ligger
vppå honom / på det wij skolon
hafwa Frjdh: ¶ Den som troor

* Luc. 23: 43. † Vpp. 14: 13,
§ 1. Joh. 1: 7, ¶ Esaj. 53: 5.

på honom / han är Rätfärdigh
worden / och hafwer Frjdh medh
Gudh / * Han är förd ifrån Dö-
den til Lifswet / † Och hafwer plat
intet at befructa sigh / för någon
Plåga eller Qwaal mehr / effter
den timmeliga Döden.

46. Then Anfächtade.

Sagh fructar swåra för then yttersta /
stränga och skarpa Domen: öfwer mig
är den stränge Domaren / vnder mig haf-
wer Helwetit byggar och vspärrat sina
Käfftar / vchi mig mitt gnagande Sam-
wete / vchom mig then brinnande Elden;
På min högra Sida är Synden som mig
anklagat / på the wänstra sidan stå the onda
Andar som mig försträckta: Run om the
helige Englar / som skilja the Ogudachtige i-
från the Groma / sedan the onda Englar / som
rüsua och slepa the onda Wrenstier til Hel-
weter : then onda Andä anklagar mig / mina
Synder anklaga mig / mitt eget Samwete
anklagat mig. § Hierkeliga försträcker
mig den stränga Domarens Ansichte / som
alt

* Rö. 7:11. † 1. Joh. 3:14. § Bern. in Ryckm.

alle förer fram i Dags Liuset / och straffar
 det som i det förborgade ligger / ingen kan
 vndlöpa hans Hand / och hans Mache. In-
 gen kan böija hans Rätt och hans Rättsfär-
 digheet / ingen kan göra hans Doem til
 intet / eller den omfulslå:

Tröstaren.

Om du troor på Gudz Son /
 så warder du intet dömd; * För-
 stå med en sträng och sådan Dom /
 at blifwa fördömd: Om du hö-
 rer Christi Ord och troor dem / så
 kommer du intet i Domen. † Din
 Saak blifwer då intet framhaf-
 der til et noga och skarpt Förhör.
 vthi den yttersta Domen / eme-
 dan Christus hafwer frelst alla
 dem som troo på honom / ifrån
 den tilkommande Brede. § Dhe
 Ogudachtige må billigt fruchta
 sig för denna Domedagen / § för
 straffes skuld som dhe då bekoima

* Job. 3:18. † Job. 5:24.

§1, 2 Thess. 1:10, § Aug. ult, in Ps. 100,

skole /

skole/ men dhe Gudfruchtige/ må
 wäl älsta den Dagen/ vppå hwil-
 ken Christus skal vppenbara sigh
 til Domen/ för den härlige Kro-
 nan skal/ som dhe då aff Christi
 Händer skola bekomma. Dem
 ondom/ skal han wara en Wredes
 och Hemnedagh/ men dem from-
 mom/en Nades och rijk Belöningz
 Dagh. Löffter eder Hufwudh
 vp/tn då nalkas edez Förloßning.*
 Bruden försträckes intet för sin
 färe Brudgummens Ankomst:
 Nu är din Siäl/ Christi färe
 Brudh/ effter han hafwer tros-
 löswat sigh digh. † Til den ende
 wil din Himmelste Brudgumme/
 på Domedagen vppenbara sigh/
 på det han din Siäl/må såsom sin
 färe Brudh heemföra til det
 Himmelsta Bröllopet; huru kan
 tu då i någon mätto försträckias/
 eller

* Luc. 21: 28. † Hos. 2; 19.

eller rådas för hans Tilkommelse? Den Dagen är en Förlofsningzdagh / effter han wil frlja och frelsa oss ifrån Syndsens och Dödsens Trældom / och försättia vthi et sådant Wilkor / der vthinnan / wij så fulomligen tiena HERRANOM wårö Gudi. En Förlofsningz Dagh skal det och fördensskul wara / emedan han wil aldeles befria oss ifrån all Bedröfwelse och Rors / som wij här i Werldenne hafwa warit vnderkastade. Det skal wara en Wederqweckelses Dagh / * In han wil föra oss / som för Wedertwärdigheetz Heeta törsta och längta / til den Ort der Hwilo är / och der lefwande Watufällor äro. Han må då komma wår Himmelske Brudgumme när han wil / ju för han kommer / ju färare skal det oss wara: hwar och en Siäl som

* Aposil. Bern. 3: 20.

är Christi rätta Brudh / genom
 Andans Pant förseglad / och medh
 vprichtig Rårleef omfattar Chri-
 stum / må sucka och säga: Kom
 H Erre J Esu / ja kom H Erre J Esu!
 Amen. * Om det är vårt Alf-
 war / at wij älska Christum / så
 funnom wij annat intet / än läng-
 ta effter hans Tilfommelse; Det
 wore ju et sällsampt wårk / och en
 förwänd ting / at befahra hans
 Ankompt / hwilken du älskar: at
 du skulle dageligen bidia: Tilkom-
 me dit Rike: och doch där hoos
 fruchta digh blifwa böönhörd?
 Käre / hwar aff kommer denna
 Fruchtan hoos digh? kan hända
 hon kommer der aff / effter Chri-
 stus skal komma som en Domare?
 Huru då? är han en orätfärdigh
 Domare? är han digh gramse?
 är han digh misgunstigh? Wille
 du heller / kan stee / at en annan

hade Kundskap / eller skulle hålla
 Kansakning om din Saak / på det
 du icke måtte blifwa oförmodeli-
 gen förrastad ; eller fruchtar du
 at din Oskyldigheet icke wederbör-
 ligen blifwer vthförd ? Sanner-
 ligen du behöfwer intet befruchta
 digh för något sådant / hoos denna
 Domaren. Betänck doch / käre /
 hwilken den samma är / som då
 kommer ? Hwar före ästu icke fast
 mehr främmodigh och lustigh / än
 sorgse och bedröffnad ? Skal icke
 äffuen den samma komma nu / til
 at döma digh / som i sin Första Til-
 kommelse hyt neder på Jorden /
 kom för din skull / at låta döma
 sigh ? så haffuer du ock intet behoff
 at fruchta digh för den Anklaga-
 ren / om hwilken han haffuer sagt :
 Denne Werldennes Förste skal
 vthkastas. * Du behöffuer intet
 rädas / at du får då någon oför-

* Joh. 12: 31.

ständig elak Advocat eller Förswa-
 re/ty äffuen den samma som nu är
 din Advocat/ och talar för digh/
 han skal ock då wara din Domare;
 den trofaste Herren skal wäl ta-
 ga din Saak i acht. Dit Sam-
 wetes Witnesbörd / skal ock så då
 tala för dig/ och din Saak vthföra.
 Emddan du fruchtar digh för den
 tilkommande Domaren/ så bättra
 dit Samwete i detta Luffuet. När
 du det gör/ och reenar dit Sam-
 wete/ så behöffuer du intet fruch-
 ta digh för Domaren. Den sam-
 me skal wara Domare/ som är din
 Advocat/ och din Saak driffuer.
 Den samme skal wara Domare/
 som haffuer tillsagt sinom heligom/
 at dhe genom sit Witnesbörd och
 Exempel skola döma Werlden.
 Den samma skal worda Domare/
 aff hwilken du aff Ewigheet äst
 vthwald til det ewiga Luffwet.

Den samme skal wara Domare/
 som är din Konung/ huru skulle
 denna Konungen förderfwa sit
 Rike/ och sit egit Folck? Den
 samma skal wara Domare/ hwaras
 lefwande Lemm! du worden äst
 genom Troona/ huru skulle Huf-
 wudet förderfwa sina egna Lem-
 mar? Hwilken wil beklaga den/
 som Gudh hafwer vthkorat?
 Gudh är den som råtfärdigar:
 hwilken är den som wil fördöma?
 Kristus är den som lidit hafwer
 Döden. Ja han är den som vp-
 wäckt är/ den och sitter på Gudz
 höggra Hand och manar godt för
 oss:* Huru skulle han fördöma
 dem som han har tagit i sit För-
 svar/ för hwilkas skul han är
 kommen hñt i Werldenne/ at dhe
 icke skulle fördömde warda? Chri-
 stus skal då döma effter sit Evan-
 gelium: † Det hafwa dhe sanstnls

*Rom. 8:33,34. †Rom. 2:16.

ige Trogna icke kastat ifrån sigh/
 vthan medh Trona antagit: Och
 hafwa medh trofaste Hiertan
 hört Christi Röst/der medh han
 kallar och loftar dem til Boot och
 Bättring/ kommer til migh i alle
 som arbeten och ären betungade/
 iagh wil wedergweckia eder;* der-
 före skola dhe höra hans liusliga
 Röst/ genom hwilken han kallar
 dem/ til at intaga och besittia
 det Himmelsta Riket: Kommer
 i mins Faders wälsignade / och
 besitter det Riket/ som eder är til-
 redt ifrån Werldennes Begyn-
 nelse. † Den samme skal wara
 Domare för hwilkens ansichte sko-
 la gå Nåde och Sanning. Hans
 Nåd hafwer vthplänat deras
 Synder som troo på honom/
 hans Sanning- hafuer tillsagt
 dem det ewiga Ljffwet. Icke be-
 höff-

* Matth. 11: 28. † Matth. 25: 34.

höfwer du heller förfäras/ för
 Himmelens och Jordennes för-
 sträckelige Undergång: Himmel
 och Jord skola förgås men Chris-
 sti Ord skola icke förgås/ * Wår
 Gudz Ord bliffuer ewinnerliga. †
 Om du medh en lefwande Troo
 håller digh widh Gudz Ord/ så
 skal du och vthi det och medh det/ i
 Ewigheet leffua. Effter du icke
 hänger dit Hierta medh oorden-
 teligh Kärleef til detta Werldsi-
 ga/ så behöfwer du icke hålla det
 för någon synnerligh Skada/ när
 Jorden medh alt hwadh der inne
 är/ skal förgås. Tin Skatt är icke
 här på Jorden/ vthan i Himme-
 melen; Låt du man Werlden för-
 brinna; och förnötja du digh der
 medh / at din Siäla Skatt JEs-
 sus Kristus bliffuer/ och leffuer i
 Ewigheet. Den skora Werl-
 dennes Bygning må wäl förgås/

* Luc. 21: 33. † Esaj. 40: 8.

In sin koss och fördärswas / eme-
 dan du hafwer en wiß och ofelbar
 försäkran om en ny Himmel och
 en ny Jord / ther Rättfärdigheet
 skal vthi boo / * så at man den
 första inthet täncker mehr vppå. †
 Litt Wandringz och Pelegrims
 Jordiske Huus mä falla öfwerän-
 da / när litt Fäderneslandz Wä-
 ning i Himmelen blifwer fast och
 beständigh. Tu behöfwer ock icke
 det ringaste försträckias / hwar-
 ken för Satans / eller Dagsens / eller
 tina Synders Aklagan. Tina
 Synder äro kastade i Hasszens
 Diup / s förstå vthi Nådehasszens
 Diup / i Gudz Barmhertigheetz
 Affgrund ; Gudh hafwer kastat
 them alla baak om sigh / s at han
 aldrig mehr täncker vppå them.
 ¶ Troo förwist / Satana skal al-
 D drigh

* Esaj. 65:17. 2. Pet. 3:13 † Vppenb. 21:1.
 Mich. 7:19. † Esaj. 38:17. ¶ Esch. 18:22.

drigh kunna sökia vp dem vthur
 Hasszens diup/ och föra dem fram
 för Domaren. Tina synder äro
 digh förlätta och öfverstyldde / *
 dhe äro afplånade / † derföre kom-
 ma dhe aldrig fram i Domen.
 Fåfängt bemöder sigh Satanas/
 at anklaga dhe Gudfruchtige för
 denna Domen/ ty då lærer honom
 der emot förhållas och wijsas
 Handstriften som emot of swar/
 vara affplånad genom IESU
 Christi Blodh. § Synden vnder-
 står sigh fåfängt at anklaga dhe
 trogna/ ty Synden är reda genom
 Christum förläten. Lagen ankla-
 gar i lifka mätto fåfängt the tro-
 gna/ ty the äro reda här i Lifswet
 försonte med Christo genom Tro-
 na. Til det sidsta/ så behöfwer
 inthet befructa för Christi hasti-
 ge och oförmodelige Ankomst til
 Domen.

* Ps. 32: 1. † Ps. 51: 1. § Colos. 2: 1.

Domen. In fast HERRANS Dag
 warder kommandes / som en Tiuff
 om Nattena / så hafwer Gud doch
 icke satt of til Brede; vthan at
 förvärfsa Saligheet genom wår
 HERA JESUM Christum / then
 för of dödh är / på thet / ehwad wå
 wake eller sofwe / skole wå lefwa
 sampt med honom. * The behöf-
 wa ingaledz befruchta sigh för
 denna Domsens Dag / hwilkom
 Riket tilredt är ifrån Werlden-
 nes Begnæelse / † hwilka i Christo
 vthwalde äro för än Werldennes
 Grund lagder war. § Alt derföre
 befall titt dyrbare goda /
 tin Siäl vthi Gudz mil-
 da Händer; han skal bewa-
 ra henne i Döden / och på Dome-
 dagen / han skal förena henne med

D 2

Krop

* 1. Thes. 5:2. 9. 10. † Matt. 25:34. § Eph. 1:4

Kroppen igen / när hon upväckt
 warder / och skal införa vthi den
 Himmelste Saalen / til en ewigh
 Glädie. Hvilket han wille tigh
 och migh aff Nåde förlåna och
 Ränckia / för JESU Christi sin
 käre Sons skul! Amen!

En Bön at bruka i Siukdom.

Du min käre HERre och Gudh / bön-
 hör migh / Du som hafwer gifwit migh /
 och igen förwårswat migh lifswet; som
 hafwer Döden och Lifswet / Halsa och Siuk-
 dom i tina händer / bönhör migh icke effter
 min / vthan effter tin Nådige Wilje och Be-
 hagh. Om Du wile kan tu göra migh snart
 helbregdan / sågh allenast ett Ord så warder
 iagh helbregda / Du äst min Lifslängd / min
 tidh står i tina händer. Men skulle tu nu
 behaga genom Dödzens Wägh / kalla migh
 til thet Himmelste Fädernes Landet / så dö-
 da först vthi migh all otidigh och otillbörligh
 Kärleek til thetta Lifswet; Giff migh An-
 dons Krafft / at iagh riddersligen må öfwer-
 winna Dödzens Ängest / och när mina ögon
 vthi

vthi Döden förmodade warda/så vpränd v
thi mitt Hierta/och låt thet tillaga tin Gud-
dommeliga kenedoms/ och trösts Andeliga
liuus. Hoos tigh är rätta Luffzens Källa/och
vthi titt liuus får iagh see thet rätta liuset.
O Zu trogne Frelfare Hætre Jesu Chri-
ste/ tin Dödh är migh en krafftigh Lätedom
emoot Döden / och hafwer igen förwärst
migh thet ewiga Lufwet; Jagh fattar och
håller migh fast medh ett troofast Hierta wid
titt ord och nåder tita löfften/ther aff är iagh
förwispad/at Zu genom Troona boor vthi mit
Hierta / iagh slapper tigh icke thet vth/ för
än Zu wölsignar migh/ och vprättar migh/
genom tin lefwande Tröst. Zu hafwer sagt/
hwilken som troor på migh/ han skal aldrig
dö. Mitt Hierta håller tigh theta titt ord
före/ och i sådan Tilförsicht framträder iagh
til Nådestolen/ Zu warder then samma/ som
til tigh i sådant ödmuete Hierte lagh kem-
mer/ icke ifrån tigh drifwandes eller vthka-
standes. Titt dyrbare Blodh två migh aff
alla mina Synder / tine helige Såår göme
migh för Guds Wrede/ och för then stränge
Domen / vthi tigh wil iagh dö/ på thet tu
må lefwa vthi migh. Jagh wil blifwa vthi
tigh / på thet Zu må blifwa vthi migh / och

migh icke förlåta vthi Döden och Jordens-
nes Stoffe / vthan migh aff Jordenne vp-
väcka til ett ewige Liff / tu hafwer kämpat
för migh / och behåller Segren / kämpa nu
och öfuerwinn vthi migh. Lät tin Krafft
wara mächtig vthi min Swagheer. Min
Siäl håller sigh in til tigh / iagh låter migh
icke ryckias ifrån tigh. Tin Fröjd som
högre är än alt Förstånd / beware mie Hier-
ra och mina Sinnen. I sine Händer be-
faller iag min Anda / tu hafwer återlöft migh /
tu trosaste Gudh. Tagh emoot min arma
tilla Siäl then tu skalat hafwer / then tu å-
terlöft hafwer / then tu genom titt Blodh
hafwer reen ewagie ifrån Synden / then tu
medh then Helige Andes Pant hafwer för-
seglat. Then tu medh tin helige Lekamen
hafwer bespjisat / och aff titt Blodh hafwer
dricka gifwis. Upragh thet som titt är / och
förlåt migh mina margfaldige Synder / med
hwilka iagh min arma Siäl bestäcka och o-
renat hafwer. Låt titt bittra Lidande och
Dödh icke warda förlorat / eller tin dyrbara
Blodh vthi migh vara ofruktisam. På
tigh hoppas iagh min Hæare och min Gud /
låt migh icke til skam warda / Amen !

En Mor

En Morgon Bön.

Ny nyo vthtolkad af Sal. J. A.

Paradis Lustgård.

B Armhertige nådige Gudh tu all
Tröstis och ewiga Ljusets Fader /
hwillets Godheet och Troheet är
hwar Morgon Ny öfwer oss. Sigh skee Ah-
ra / loff och Zact för thetta lustliga Dagsens
Ljus / och at tu migh i thetta framledna
mörcka Natte så nådeligen bewarar / och migh
enroligh Sömn och Hwila förvnde haf-
wer: Lät migh nu åter igen vhi tin Nåde
och Kärleek / Beskydd och Beskräm glade-
ligen v ystä; och thetta klara Dagsens Ljus /
medh Nyta och Glädie bruka. Men för
all ring / vplys migh medh thet ewiga Luset /
hwilket är min Hedre JEsus Kristus /
at han vhi migh lysa må medh sin Nåde /
och medh sin Kännedom. Bewara vhi mig
Hierta / min Troos klara Ljus / förmeera
och stärck thet / vpröck min Kärleek / gör
satt mitt Hopp / giff migh en sann Ödmüt-
heet och Sachmodigheet / at iagh må wan-
dra vhi min Hæres JEsu Christi Foot-
spår: och lät tin Gudommelige Fruchran
altijdh wara migh för Ögonen / vhi alla mi-

na Gärningar. Druffifrån mig all An-
deligt Wörder och min hertans Blind-
heet. Bewara mig i denna Dag och
alltidh för Wahners och Afguderij/ för Hög-
färd/ för titt Rampns Försmädelse/ för titt
Ords Föracht/ för Olydno/ för then skade-
lige Brede / at Solen icke måtte i denna
Dag gå neder öfwer min Brede. Be-
wara mig för Swänstap/ för Haal och
Mijt/ för Drucht/ för Orättfärdigheet / för
Falsheet och Ofanning / för then skadelige
Girigheten/ för alla onda lufkar och thenas
Fulbordan. Upwäck vthi mig/ en Hun-
ger och Törst effter tigh och tinn Rättfärdig-
heet: Låt mig göra effter titt Behagh / tinn
goda Ande före mig på en jämn Wäg: Låt
sina helige Englars Skare möta mig/ så-
som Jacob/ befalla them/ at the bewara mig
på alla mina Wägar/ bära mig på Hän-
derna / at iagh icke stöter min Foot emot
Stenen / at iagh blifwer skarck/ at gå på
Lejon och Ormar/ och tråda på the unga
Lejon och Drakar. Jagh befaller tigh i
Dag mina Tancker/ mitt Hierta/ mitt
Sinne/ och alle mitt förhafswande: Jagh
befaller tigh min Munn/ och alla mina Ord:
Jagh befaller tigh alla mina Gärningar/
at the

at the måge lända til tins Rampns Ähra/
 och til min Näsas Nytt och Gagn. Gør
 migh til tin Barmhertigheets Kiärille/ til
 tin Nådes Redskap/ wälsigna mitt Före-
 hafwande/ lät min Kallelse lyckeligen fore-
 gå/ och Afwår alle som thet hindrar. Be-
 wara migh för ondt Effertaal och the Edgn-
 achtigas morde- Wälar: Jagh befaller tigh
 min Kropp och Siäl/ min Ähra och Guds/
 lät tin Nåd och Godheet alltidh leedsaga
 migh: hålt tin Hand öfwer migh / antin-
 gen iagh går eller står/ iagh sitter eller wan-
 drar/ iagh waaker eller sofwer. Bewara
 migh för the Skott sem flyga om Dagen/
 och för then Pestilens som i Wörtrena wan-
 tar / för then Siuta som om Middagen
 förderfwar. Wälsigna min Naring / giff
 migh effter titt goda Behagh/ hwadh iagh
 behöfwer til mit Uppehälle. Lät migh tins
 Gåfwor icke misbruka. Bewara öf alla för
 Kriigh/ Hunger/ Pestilens/ och för en ha-
 stigh ond Bräddh. Bewara min Siäl
 och min Ingång och Utgång/ ifrån nu och
 til ewigh tidh; Består migh en saligh En-
 dalyche/ och lät migh gladeligen känna then
 sista Dagen och Herrans Jesu Christi her-
 lige Uppenbarelse. Gudh Fader wälsigne

Och beware migh/ Guds Son vplyse sitt An-
sichte öfwer migh/och ware migh nådeligh/
Gudh then Helige Ande vplyffe sitt Ansich-
te öfwer migh/och gifwe migh sin Frjdh/A.

Morgon Loffång

Iagh tackar tigh genom tin Son / O Gudh för
tina Nåde / Som migh i Natt vthaff tin
Thron/ Frälste för allan Wåde.

2. I hwilken Natt iagh lågh så hårdt / Medh
tiockt Mörcker omsängen / Aff mina Synder plå-
gat wardt / Them iagh hafwer begångit.

3. Ty beder iagh aff hiertans Grund / Tu wilt
migh och tilgifwa / Mine Synder them iagh alla
Stund / Moot tigh hafwer bedrifwit.

4. Tu wilt migh och i thenna Dagh / I titt
Bestydd bewara / Moot Fiendens listig Anslagh /
För Synd och allan Fahra.

5. Regera migh effter willan tin / Låt migh i
Synd ej snaswa / At tigh må alla Gärningar min/
Dch lefwerne behaga.

6. Ty iagh gifwer mitt Liff och Siäl / Och all
i tina Händer : I all min Rödh / och all Dskäl / Tu
migh lå Hielpen sänder.

7. Jagh hafwer all min thdh thet lårdt / när
tigh är bästa Hielpen / Menniskligh Hielp är ydel
Slård / Gødd åstutill vår Hjelte.

8. At thenna Werldennes Förste ond / Ein
Macht ej på migh röner / Ty om tu ej gör migh
Bjstand / Är han migh fast till mene.

9. Allena Gudh i Himmels thron / Ware
stor Prjjs och Åhra ; Theflittes och hans enda
Son / Med bögges Anden HERR.

10. Hans Rikste mächtig är försan/ Ewiget och
till Ewigheet / Gudh Fader / Son/ och Helge
And/ Giff oss ett saligt Affskedh/ Amen.

En Affronsignelse.

B Armhertige Gudh och nådige Fader/
iagh lofwar och tackar tigh/ at tu
hafwer skapat Matt och Dagh/ årh-
skilde Luset och Mörckret / Dagen til Arbe-
te/ och Natten til Hvilo / Wenniskiomen
och Sånaden til Wederqwectelse. Jagh lof-
war och prissar tigh vthi alla tina Wålgär-
ningar och Wårck/ at tu hafwer lärit migh
ihenna framledne Dagen fullända / förme-
delst tin Guddomlige Råde och Beskydd/
och at iagh ihes Bårda och Plåga hafwer
öfwerwunnit och afflage. Ther är ju nog fåre
Fader/at hwar och en Daggh hafwer sin egen
Plåga/ tu hielper ju alltidh then ena Bår-
dan effter then andra at afflossa/ in til ihes
wå omsjider hinne til Roligheet och then e-
wiga Dagen/ på hwilken all Plåga och Be-
swår återwända skal. Jagh tackar tigh
aff Hierrat/ för alt thet goda som iagh i
ihenna Daggh aff tijn Hand hafwer vnd-
fångit. Ach **HERRE**/ iagh är förrin-
ga til all tin Barmhertigheet/ then tu
migh dageligen better. Theflükes tackar
iagh tigh / at tu thet Gnda / som migh
vthi

vthi förledne Dagh hade kunnat hända/haf-
wer affwändt/ och migh vnder ihens Hög-
stes Bestärm/ och ihens Alzmechtiges skug-
ge öfwerstyldt; för all Olycka och grofwe
Synder bevarat: Jagh beder tigh ödmu-
teligen och aff alt mitt Hierta / förlåt migh
alla mina Synder / them iagh vthi förledne
Dagh/ medh Tancfar / Ord och Särnin-
gar begångit hafwer. Jagh hafwer myc-
ket ondt giordt/ och mycket godt försummat.
Ach war migh nådigh/ min Gudh war mig
nådigh/ låt i Dagh alla mina Synder medh
migh afflös/ och giff migh / at iagh ju al-
tidh Gudfruchtigare/ frommare och rättfär-
digare vpsår/ och min Sömpn icke är en
Syndenes Sömpn/vthan en h:lig Sömpn/
at min Siäl och Ande wakar vthi tigh med
tigh talar och handlar. Wälsigna min
Sömpn / såsom Patriarchens Jacobs / så
han vthi Drömmen sågh Himmelsstegan/
vndfick Wälsignelse/ och fick skoda the helige
Änglar. At iagh om tigh talar/ när iagh
lägger migh til Sängs / på tigh tancfer när
iagh vpvaknar / så at titt Namn och Å-
minnelse stöde blifwer vthi mitt Hierta / e-
hwadh iagh sofwer eller wakar. Giff at
iagh mig icke försträcker för Mactenes gruf-
welse!

welse/ och icke fructar mig för en hastigh
Försträckelse / eller för the Ogudachtigas
Stormwäder / vthan sofwer sött. Bewara
mig för grufwelige Drömmar / för Spö-
kelse och Natramer / för Fiendens Anfall /
för Eld och Wain. Sij / then oss bewarar
sofwer icke / Sij / then som Israel bewarar /
han är icke sömpnogh eller sofwer. War tu /
o Gudh / min Skydd öfwer min högra
Hand / at Solen icke gör mig Stada om
Dagen / eij eller månen om Natten. Lät sine
helige Wächtere bewara mig / och sine he-
lige Änglar lågra sig omkring mig / och
mig vthielpa : Ein helige Ängel vpwäcke
mig åter i rättan Tidh / såsom Propheten
Eliam / då han soff vnder Enebårsträdh / så-
som Petrum / då han soff vel Fängelse emel-
lan Wächterena : Lät the helige Änglar
see sig mig i Sömpnen / såsom Josef /
och såsom them wijsom aff Österlanden / på
the iagh kanna må / at iagh också är vthi
the helige Änglars Sällskap. Och när min
Stund förhanden är / så förlåna mig en
saligh Sömpn / och en saligh Hwila / i JE-
su Christo minom HERRA / Amen.

En Affton Sång.

Gäär

GNår här fram i Sinnen låra / Och mitt Hierta
war beredt; Låt of nu Gudz Godheet åbra/
Then han haar moot migh betedt / At han migh all
thenna Dag / För så mången Suck och flag / Läckz
erhålla och bewara / At iagh vndgick Satans snara.

2. Loff och Lof wil iagh tigh siunga / Ligh O
Mildheetz Fader får / At wål affgick dagzens tunga /
At tu migh för alt Beswår / Och för Synder aff
mång art / Haar så trolig wårde och spart / Och min
Siende bortdrifwit / At iag ofstadd haar förblifwit.

3. Theuna Dagen är framlijden / Och then sorg-
se Natt går ann / Soolsens pracht är nu hån striden /
Then of alla frögda tan. Stå migh bij O Fader får /
At tin Glanz ståndz för mig år / Lånder ann mitt
falla Hierta / Når lagh är i Mörckzens Smårta.

4. Lne Godheetz Wårde och vnder / Yng en kloof-
heet tan förstå; Ja tin Nåd och Gunst all stunder /
Intet Adams Barn see må; L In Wålgärning är så
skoor / Man thes Mått och Tahl ej troor / H Erre
tu migh så framförer / At ej Ofall migh berörer.

5. H Erre wårdes migh tilstånckia / Mina Syn-
ders swåra last / the mitt arma Hierta frånckia / Och
migh så förgifsta fast / At migh Satan arg och snill /
Lil fördårfwet föra toll / Men tu H Erre kanst
migh rätta / Gack doch ej medh migh til Rätta.

6. Haar lagh skönt tin Gunst förlorat / Ståller iag
migh åter inn / Haar of doch tin Son försonat / Ge-
nom sin Dödz smertz och Pijn. Jag förnetar ej min
skuld / Men tin Nåd O Fader huld / Är fast större än
som Synden / Ther med lagh här ståndz är bund en.

7. O tu Nådes rjfte Källa / O tu fromme Glålare
Statt / Ligh wil lagh migh heel befalla / Allan Tyd
och

och denna Natt: Bliff tu doch mitt Liuus när migh/
Medan alt förborgar sigh/ När tu åst vthi mitt
Hierta/ Känner lagh ej Stålsens Smårta.

8. Skydda migh för Diefwuls Funder/ För hans
Nådt och Mörktzens Macht; The migh fresta alla
Stunder/ Hastwa migh Förtreet tilbracht: Låt D
sanne Klarheet migh/ Ingen Tjdh förlora tigh;
När migh Nattens Skugga sträcker/ Migh till
Tröstzsteen wederqwecker.

9. När min trötta Dg on slutas/ Och insomna
sachteligh/ Må mitt Hierta lå vthglutas/ Och vp-
rätta sigh til tigh/ Stål och Sinnen innerligh/
Dröme siädz D Gudh om tigh/ At lagh fast til tigh
migh gifwer/ Ja i Sömpnen tin förblifwer.

10. Låt migh thenna Natt befinna/ Ena södt och
luftligh Roo/ Alt thet ondt är låt förswinna/ Låcke
migh tin Ängel troo/ Modh och Blodh/ Kropp/ Liff
och Stål/ Ähra/ Godz/ bewara wål/ Wån och
Dwån/ Slächt och Fränder/ Jagh befaller tigh
i Händer.

11. Ach bewara migh för Sträckia / Rådda
migh för Dfwerfall/ Låt ej Stutdom migh vp-
wäckia/ Stilla Kriigh och Drligh skall/ Ufswånd
Eld och Warunödth/ Pefilentz och ond Brådödth/
Låt migh ej i Synd omhwarfwas/ Ej till Liff och
Stål fördärfwas.

12. O tu högsie Gudh beståra / Swadh till
Barn ombidit haar; Jesu then lagh siädz wil
åhra/ Migh medh Rådth och Dådth bewar:
Och min Frögd tu Ande wårde/ Migh till Hielp och
Tröst bestärde/ Låt min Böön hoos tigh wål lända/
Amen/ Ja/ thet skal wist hända.

Et kort Sätt at göra sitt Skriftermähl för sin Siälesörjare.

Wirdige R. Fader/iagh arme syndige
Menniskia bekänner för Gudh och
Eder/ vthi Församblingens stäl-
le ; at iagh/ Gudh bättre/ offra och mycket/
inwärtas och vthwärtas / medh Tanckar/
Ord och Gärningar/ emoot Gudh och min
Näkta syndat hafwer/ både emoot then För-
sta/ så wäl som then Andra Tassan aff the
helige Tio Guds Bodh. Aff hwilket iagh
innet thena rätt hållit hafwer / vthan emoot
alla migh förbrutit : Thet gör migh ondt/
och ångrar migh aff Hiertat / thesfore beder
iagh eder/ i wille i Guds ställe förlåta migh
alla mina Synder/ och migh aff Guds Ord
erösta. Jagh wil/ igenom Guds Tilhielp/
mitt lefwerne här effter bättre/ och så myc-
ket möjeligit är/ migh för Synden laga
til wahra.

En Böön för: än man vndfår
then helige Rattwarden.

HERR JEsu Christe/ min trofaste
Heerde/ och min Siäls Biskop / tu
som sage hafwer : Jagh är lifsaens
Wörddh

Brödh/ hwilken som aff migh äter/ han skal
icke hungra/ och hwilken som troor på migh/
han skal aldrig törsta: Iagh kommer nu
til tigh/ och beder ödmüteliga/ tu wärdigas
migh genom en sanskyldigh Troo bereeda/
och göra migh til thenna Himelska Målti-
dens wärdige Gäst/ och i Dagh föda migh
titt fattige Får/ på tin gröne Äng/ och fö-
ra migh til Lüsweys färste Wägn: tu wille ock
wederqweckia min Siäl/ och föra migh på
rätta wägen/ för ditt Namn skull. Gör
migh wärdigan til ditt Bord/ och inständel-
sult för migh tin Kärlecks och Nådes Be-
gare. Iagh fattige Får kommer til tin
Beet/ til Lüsweys Brödh/ til then lefwan-
de Brunnen: Äch tu före sanskyldige Him-
melsbrödh/ upwäck i migh en andelig Hun-
ger och heligh Torst/ at iagh effter tigh strä-
ar/såsom en Hiort effter färste Wägn. Men
för all ting/ giff migh en sanskyldigh Hier-
tans Jider och Änger öfwer mina Synder/
och itläd migh then rätta Frones Bröllops
Klädnad/ genom hwilken iagh fattar tin he-
lige Förskyllan/ och samma min härlige
Klädning fast håller och bewarar/ så at iagh
icke är en owärdigh Gäst. Giff migh ett
ödmükt försonliget Hierta/ at iagh aff

Hier-

Hierat förläret mine Swåner. Vtropa vthu
mitt Hierta Roen til all Bitterheet och
Swånstap/ ther emoot plantera Kärleek och
Warmhertigheet vthi min Siäl/ så at iagh
min Nästa/ ja alle Menniskior/ vthi tigh
älskar. Ach tu sanstydige Påskelamb/ war
tu min Spis/ låt migh nyttia och äta tigh
medh en Hiertans Ångers bitter Salsloch
med ett helige boosfärdige Leswernes osyrade
Bröd. Ach/iagh komer til tigh/medh mycken
Dreenligheet besvärat/ och bär til tigh en o-
reen Kropp och Siäl/ full medh Sperälsto
och syggelse/ Ach reena mig tu högste Reen-
heet. Då tin helge Lekamen togs aff Korset
bleff han insweppt vth ett reent Linne/ Ach gif-
w Gudh at iag tigh medh ett så reent Hierta
måtte vptaga/ som thet tigh behageligt wore;
Ach at iagh tigh medh en heligh Gudachtig-
heet vndså/ och i min Kärleek inswepa/ och
med ett förtrohet Hiertas och Andes Myr-
tham smörja måtte. The Himelsta Brödet
skulle vthi ett gyllene Kärill vphämtas til
Äminnelse/ vthi Förbundzens Arc; Ach
gifwe Gudh / at iagh tigh vthi ett gansta
reent Hierta bewara måtte. Ach min Her-
re/ tu haswer ju sielff sagt: The Helbregda
behöfwa icke Lätiare/ vthan the Siute/ Ach
iagh

iagh är siuuf / iagh behöfwer tigh / såsom
min Himmelfte Sidls Lätiare. Tu haf-
wer sagt: Kommer til migh i alle / som ar-
beten och ären berungade / iagh wil wede-
gweckia eder / Ach H Erre / iagh kommer
medh många Synder beswärat / iagh them
ifrån migh / förlofa migh ifrån thenna swå-
ra Wördan: Iagh kommer såsom en oreen /
gör tu migh reen: Såsom en Blinder / vp-
lyys tu migh: Såsom en Fattiger / gör tu
migh til Sidlen rijk: Såsom en Worttap-
pader / vpsööt tu migh: Såsom en För-
dömbder / gör tu migh saligh. Ach Jesu /
min käreste Sidle Brudgumme / Gör migh
ifrån migh sielff / och vptagh migh til tigh /
ty vthi tigh lefwer iagh / och vthi migh sielff
dör iagh; vthi tigh är iagh rättfärdigh / v-
thi migh är iagh en Syndare; vthi tigh
är iagh saligh / vthi migh är intet annat
än Fördom melse. Ach tu min Himmelfte
Brudgumme / kom til migh / iagh wil led-
saga tigh vthi mitt Hieras Kammar / ther
wil iagh kyssa tigh / på ther migh ingen be-
spotta skal. Gör migh tilhanda tin Sö-
mas Kärleek / tin ewige salige Luffs Luch /
tin Rättfärdigheek Smaak / tin Kärlichheek
Skönheek / tin Godheek Ljustigheek: tin Do-
mius.

miutheek Prydnat / tin Warmherdigheek
Frucht. Ach min Himmelste Lätiare /
iagh förer til tigh en dödh Siäl / gör henne
lefswande : En franc Siäl / heela henne :
Ett come Hierta ifrån alle sanskyldige Gu-
delige Dygder / vpsyll thet medh tine Nåd /
medh tin Kärleek / medh tin Sachtmodig-
heet / medh tin Ödmütheet och Tolmodig-
heet. Ach tu söte Liffjens Brödh / spüs-
migh in vthi thet ewiga Liffwet / at iagh v-
thi Ewigheet icke hungrar eller törstar / vthi
tigh hafwer iagh ett fullt Röde / tu äst migh
altsamman. Bliff ewinnerligen vthi migh /
och låt migh ewinnerligen blifwa vthi tigh /
såsom tu sage hafwer : Hvilken som äter
mitt Röde och dricker min Blodh / han blif-
wer i migh / och iagh i honom / och iagh skal
vpräckia honom på yttersta Dagen.

När man träder fram.

DERRE JESU Christe / iagh är inett
wård / at tu ingår vthi min syndige
Munn och Hierta : Men tu weest
och kånner min stora Fattigdom. Thersöre
åfundar iagh arme Syndare aff Hierta
tin Nåtwarelse / at blifwa aff tigh spüsad /
och få aff tigh dricka. O HERRE och min
Gudh / sägh inett mehr än ett Ord / så blif-
wer

wer iagh arme Syndare til Liff och Siäl
helbregd. Amen/ thet ware sant/ och skee
altså/ Amen.

En annan.

HERRE Jesu Christe låt tin aldra
heligaste sanna Ekamen / som för
migh hafwer liddit then bittra Dö-
den/ och tin aldracheligaste och ofkyldige
Blods dyrbare Skatt/ genom hwilken iagh
är igenköpt och förlofad / och på Korsens
Tråd för mig är vthguten/ wara min Spris
och Driick/ min Andelige Födo och vpphäl-
le. Beware och före migh in vthi thet ewiga
Liffwet/ och gitwe migh alla mina Synders
Förlåtelse/ Amen.

Tacksägelse effter then helige Narewarden.

Gudh och Fader/ iagh säger tigh aff alle
mitt Hierta/ Loff och Tacksägelse / för
dena tin stora Nåd och Wälgärning/ som tu
migh nu så faderligen giort och bewiist haf-
wer/ i thet tu migh/ arme Syndare/ åter igen
hafwer til Nåde vptagit/ och genom Striffe
och Afflöpnig mina Synder förlåtit / och
migh genom detta dyra heliga Sacrament/
å nytt

å nyjo åter igen ihet ewiga Lijfwel lofwat och
tilsagt / för Jesu Christi ein kåre Sons
skul. Jagh beder tigh hierteligen / tu wille
migh altidh i sådan Nödh Faderligen be-
wara / och migh ein Helige Ande förlåna /
at iagh ihenna nu vndsågna Nåderrike För-
låtelse skadeligen troor / migh ihet medh icke
allenast nu / vthan och alle framgent i all
min Lijffstidh håller / och emoorager / i alla
Ansåchningar och Wederwärdigheter trö-
ster / och sålunda alle gort må hafwa aff tigh
at wänta och förmoda. Giff och at iagh
warder Synden ju länger / ju mehra fiende-
ligh / skadeligen migh ihet förre wachtar / och
icke tilståndier mitt Röde / effter sin willia at
synda : vthan at iagh måtte kunna stå Syn-
den emoor / genom en alfwarsam Bön /
och hela mitt Lefwerne anställa och råta eff-
ter sin willia : Och hwar iagh sunnes för-
swagh ihet til / som iagh min skora Swag-
heet / medh hiertans Suckan altidh för
tigh bekänner / så wille tu genom titt fasta
Ord / och then wärdige Helige Ande / wära
migh biståndigh / och hielpa öfwerwinna /
alesammans ihetta vthråta för och genom
ein kåre Son min Herre och Frelfare Je-
sum Christum / Amen.

En Bön när man be- gifwer sigh på Resan.

Du nådige Gudh! som sielswer haf-
wer befalt tin trogne Tienare Abra-
ham och andra thestutes tina elsteli-
ge Tienare/ begifwa sigh på sina Resor / och
them vnder Wägen träffeligen bewaras
hafwer: Si/ iagh/ fast iagh inret kan medh
them förlitas / måste iaktwål i Krafft off
mitt Embete/ begifwa migh nu på Resan;
och min Behgång fuller för Ögonen seer:
Wen min Ingång igen/ om iagh then öf-
werleswa må/ seer och weet iagh inret. Ther-
före beder iagh tigh hierreligen/ at tu/ sampe
tina helige Englar wille resa medh migh/
migh ledsaga/ för all Olycko bewara / och
Wälsignelse til min Besidning förläna.
Imedlertidh wille tu och the mina hemma
lembnade beskydda och försörja/ och migh
effter tin Faderlige och nådige willie medh
Helsa och wälsignad Resa/ åter igen til the
mina färdomna hemföra/ För min käre
Herres Jesu Christi skull: som så myckie
för min Saligheet skull reest och wandras
hafwer. Amen/ Amen.

En Bön stält på Rhim/
om en salig Ande.

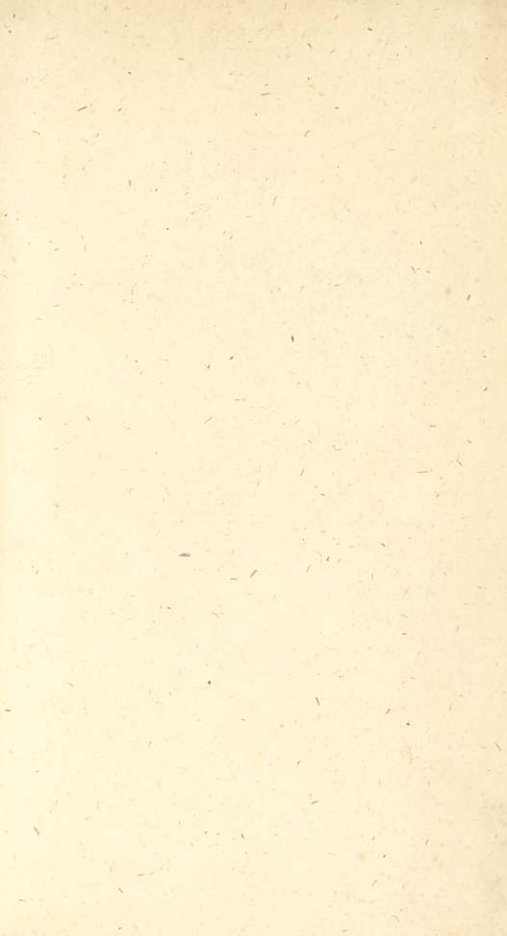
D Herre södt / iagh i min Nödh/
Ropar til tigh / hielp Fader mig/
Min Kropp och Siäl / bewara wäl/
Sändt Engelen tin / som Siälen min/
Til Himlen står / til Glädten bär/
Så hän skillas / effter tin Willia.

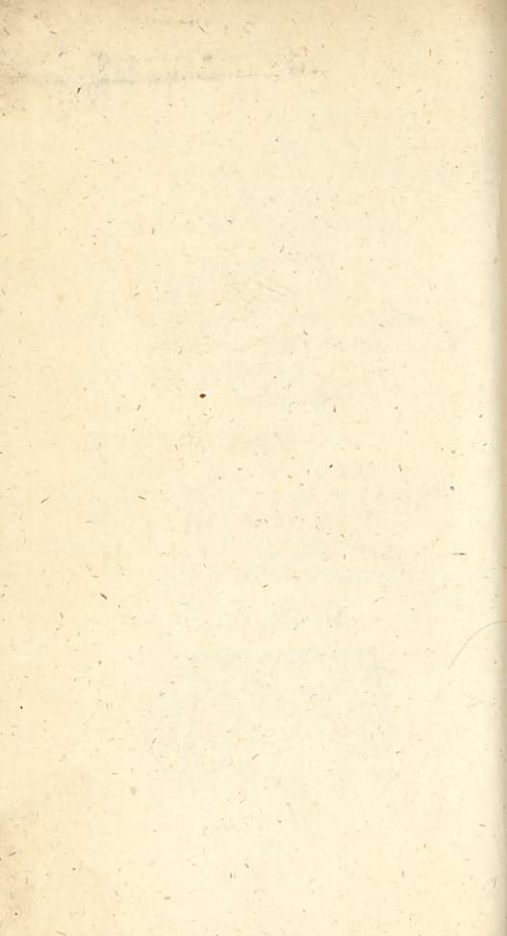
D Jesu Christ / som war dödh wist/
Frels mig från Stam / tu är Gud & Lamb/
Tin Blodh så rödh / hielp mig af Nödh/
Af tine Cår / iagh all hielp får/
Tu mig bringe / til Arfwinge/
I ditt Rike / Änglom lifer.

D Helge And / tu Tröstar sann /
Vthi min And / tin Tröst mig sänd /
När Dödzens Kraft / och Satans Macht /
Mig försträcker / tu mig stärcker.
Medh tin Ord godh / vthi mitt Modh.
D Gudh mig gif / ett ewigt lif! Amen.

E N D E.

~~314. IX. 23.~~

Dr. Santaus Kirjoja
Gerhard

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 0890

M. KBX

